

Cel voor Financiële Informatieverwerking

**26ste Activiteitenverslag
2019**

INHOUDSOPGAVE

I. VOORWOORDEN VAN DE VOORZITTER EN VAN DE HEER JOHAN DELMULLE PROCUREUR-GENERAAL TE BRUSSEL	5
II. SAMENSTELLING VAN DE CEL.....	9
III. KERNCIJFERS 2019	11
IV. TRENDS OP HET VLAKE VAN WITWASSEN EN FINANCIERING VAN TERRORISME	13
1. Trends op het vlak van witwassen	13
1.1. Evolutie van criminele dreigingen	13
1.1.1. Drugshandel.....	13
1.1.2. Oplichting.....	14
1.1.3. Sociale fraude en/of ernstige fiscale fraude.....	16
1.1.4. Corruptie – verduistering.....	20
1.2. Evolutie van witwastechnieken	25
1.2.1. Professionele witwassers ten dienste van criminelen	25
1.2.2. Gebruik van kansspelen.....	29
1.2.3. Gebruik van betalingsdienstaanbieders (PSP's)	32
1.2.4. Gebruik van cryptovaluta	34
2. Trends op het vlak van financiering van terrorisme.....	35
V. VOORONTWERP VAN WET TOT OMZETTING VAN DE 5DE ANTIWITWASRICHTLIJN: OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN	39
VI. BIJLAGE: Statistieken 2019.....	51

I. VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

De publicatie van het 26ste activiteitenverslag van de CFI biedt de gelegenheid om allereerst alle personeelsleden van de CFI te bedanken voor het werk dat in 2019 werd verricht en vervolgens de recentste ontwikkelingen op het gebied van de voorkoming van het witwassen van geld en financiering van terrorisme voor te stellen.

De ingrijpende veranderingen van het nationale en internationale financiële landschap zetten zich voort met de intrede van nieuwe financiële spelers en derhalve nieuwe risicovolle sectoren, meer bepaald de activiteiten van platforms voor het wisselen van virtuele valuta en aanbieders van bewaarportemonnees die in België gevestigd zijn.

Ook al moeten de bepalingen van de vijfde Richtlijn zorgen voor een wettelijk kader voor platforms voor het wisselen van virtuele valuta is het jammer dat de vijfde Richtlijn enkel betrekking heeft op de uitwisseling tussen virtuele valuta en wettelijke betaalmiddelen en dat, in tegenstelling tot de aanbevelingen van de FATF, de uitwisseling van allerhande virtuele activa werd vergeten.

Deel V van het verslag is gewijd aan de belangrijkste veranderingen aan het stelsel ter bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme door de omzetting van de vijfde Richtlijn en biedt de lezer hopelijk nadere nuttige informatie.

In 2019 was er een aanzienlijke daling van het aantal meldingen (van 33.445 meldingen in 2018 naar 25.991 meldingen in 2019). Deze aanzienlijke wijziging kan met name worden verklaard door de daling van het aantal meldingen door de betalingsinstellingen, als gevolg van een verandering bij één van deze instellingen in de manier waarop aan de CFI wordt gemeld. Deze manier van melden is voortaan gebaseerd op een subjectieve analyse van de verdachte verrichtingen, die beter voldoet aan de voorschriften van de wet van 18 september 2017.

De daling van het aantal meldingen heeft echter niet tot een daling geleid van het aantal dossiers dat aan de gerechtelijke autoriteiten werd doorgemeld. De CFI heeft 1.065 nieuwe dossiers en een groot aantal aanvullende onderzoeksverslagen met informatie uit 2.945 meldingen doorgemeld, voor een totaalbedrag van 1.538,83 miljoen EUR.

Zoals de Advocaat-Generaal Dhr. Damien Vandermeersch al vermeldde is het onderzoeksverslag dat door de CFI aan de gerechtelijke autoriteiten wordt doorgemeld “geen eindpunt op zich maar moet dit het beginpunt van het gerechtelijk onderzoek zijn. De informatie die de CFI verzamelt is geen bewijs in de strikte zin van het woord. De gegevens moeten als inlichtingen worden beschouwd die moeten worden gecontroleerd en door het gerechtelijk onderzoek worden bevestigd.”

De afgelopen tien jaar werden 633 vonnissen en arresten uitgesproken door hoven en rechtbanken in dossiers die door de CFI werden doorgemeld. Er werden voor meer dan 300 miljoen € boetes en verbeurdverklaringen opgelegd.

Het effect van de preventieve maatregelen mag echter niet enkel aan de hand van gerechtelijke beslissingen, vonnissen of verbeurdverklarde bedragen worden gemeten. De CFI verstuurde 975 informatienota's, operationele of strategische nota's naar de FOD Economie, de dienst Coördinatie Anti-Fraude (CAF) van de FOD Financiën, de Douane, de SIOD, het COIV, de inlichtingendiensten en het OCAD.

De CFI blijft een belangrijke rol spelen bij de internationale samenwerking tussen financiële inlichtingeneenheden, in het bijzonder in de Europese Unie, met nieuwe mechanismen om gegevens uit te wisselen en te kruisen die verder in dit verslag worden besproken.

De CFI staat niet op zichzelf. Ze heeft in de eerste plaats een gerechtelijk doel waardoor er een bevoorrecht partnerschap met de gerechtelijke autoriteiten bestaat. De CFI breidde in 2019 ook de partnerschappen en operationele en strategische synergieën uit, onder meer door de werkzaamheden van de partnerraad van het College voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst te coördineren.

De autonomie en de onafhankelijkheid van de CFI is voor haar werking een noodzakelijke realiteit. Gelet op haar gerechtelijk doel moet ze aansluiten op en ook rekening houden met de keuzes en het strafrechtelijk beleid van de gerechtelijke autoriteiten, zonder dat dit afbreuk doet aan haar autonomie.

Dit activiteitenverslag 2019 heeft betrekking op de periode voor Covid-19. De gevolgen van de Covid-19-crisis op het vlak van witwassen van geld en financiering van terrorisme worden in dit verslag niet behandeld. De CFI heeft in dit verband in april twee mededelingen gepubliceerd die kunnen worden geraadpleegd.

Ik wens jullie veel leesgenot.

Philippe de KOSTER
Voorzitter

VOORWOORD VAN DE PROCUREUR-GENERAAL TE BRUSSEL

Dit 26ste activiteitenverslag van de CFI laat me toe om, als procureur-generaal die binnen het College van procureurs-generaal verantwoordelijk is voor de “portefeuille” van economische, financiële, fiscale criminaliteit en corruptie, er nadrukkelijk op te wijzen dat het preventieve deel van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst en het repressieve deel één geheel vormen, ook al zijn de verantwoordelijkheden tussen verschillende instellingen verdeeld.

Ik zou dus enkele bruggen willen vermelden die de CFI en het openbaar ministerie verbinden en die het belang van een intelligente samenwerking tussen ons illustreren om tot overtuigende resultaten in de strijd tegen het witwassen te komen.

Een eerste aspect dat vaak onopgemerkt blijft is de oprichting van het College voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst bij het koninklijk besluit van 23 juli 2013. De Voorzitter van de CFI en de procureur-generaal die belast is met specifieke taken met betrekking tot financiële en fiscale criminaliteit binnen het College van procureurs-generaal zitten dit College samen voor. Deze instantie maakt interactie op het hoogste niveau van de preventieve en repressieve delen mogelijk. Deze instelling speelt een belangrijke rol binnen het uitvoerige stelsel voor witwasbestrijding. In dit verband vermelden we dat in 2020 de bijgewerkte versie van de risicoanalyse van België op het vlak van witwassen werd afgerond die in 2019 werd gestart. Dit document, opgesteld op basis van een nieuwe en professionele methodologie, zal het mogelijk maken om de middelen van de verschillende partners toe te spitsen op de opsporing van verdachte verrichtingen in de meest risicovolle sectoren.

Het gerechtelijk antwoord zal bijgevolg beter en meer gericht zijn en zo wordt de doeltreffendheid van het hele Belgische stelsel versterkt.

Ook de samenwerking op het terrein werd in 2019 uitgebreid. Het parket-generaal en het auditoraat-generaal Brussel zorgden bijvoorbeeld voor de oprichting van een platform bestaande uit de procureur des Konings van Brussel, de Franstalige en Nederlandstalige ondernemingsrechtsbanken van Brussel en de federale gerechtelijke politie van Brussel (naast andere partners) om slapende vennootschappen op te sporen en ze te ontbinden. Dit is een voorbeeld van synergieën om de “markt” van rechtspersonen te zuiveren om te vermijden dat criminelen met gemak rechtspersonen als middel voor hun witwasverrichtingen kunnen gebruiken.

Het College van procureurs-generaal legt daarnaast de laatste hand aan een omzendbrief over het strafrechtelijk beleid op het gebied van witwassen. Dit strafrechtelijk beleid sluit steeds aan bij de coördinatie-inspanningen van de verschillende partners met inachtneming van hun respectieve bevoegdheden. De samenwerking tussen het openbaar ministerie en de CFI is een van de belangrijke punten voor het voortzetten van de preventieve en repressieve aanpak. De CFI moet geïnformeerd worden over de prioriteiten van het openbaar ministerie op het vlak van vervolging opdat de menselijke en materiele middelen voor de meest relevante doelen kunnen worden ingezet. Door duidelijkere procedures in te voeren zal ook de informatie-uitwisseling worden vergemakkelijkt.

Tot slot van deze korte stand van zaken kan ik, hoewel dit onderwerp niet rechtstreeks verband houdt met de activiteiten in 2019, nu al verklaren dat het College van procureurs-generaal bijzondere aandacht zal besteden aan de doormeldingen van de CFI met betrekking tot witwasverrichtingen gepleegd in het kader van de gezondheids crisis rond Covid-19 om ervoor te zorgen dat misdaad niet onbestraft blijft.

Johan DELMULLE
Procureur-generaal te Brussel

II. SAMENSTELLING VAN DE CEL¹

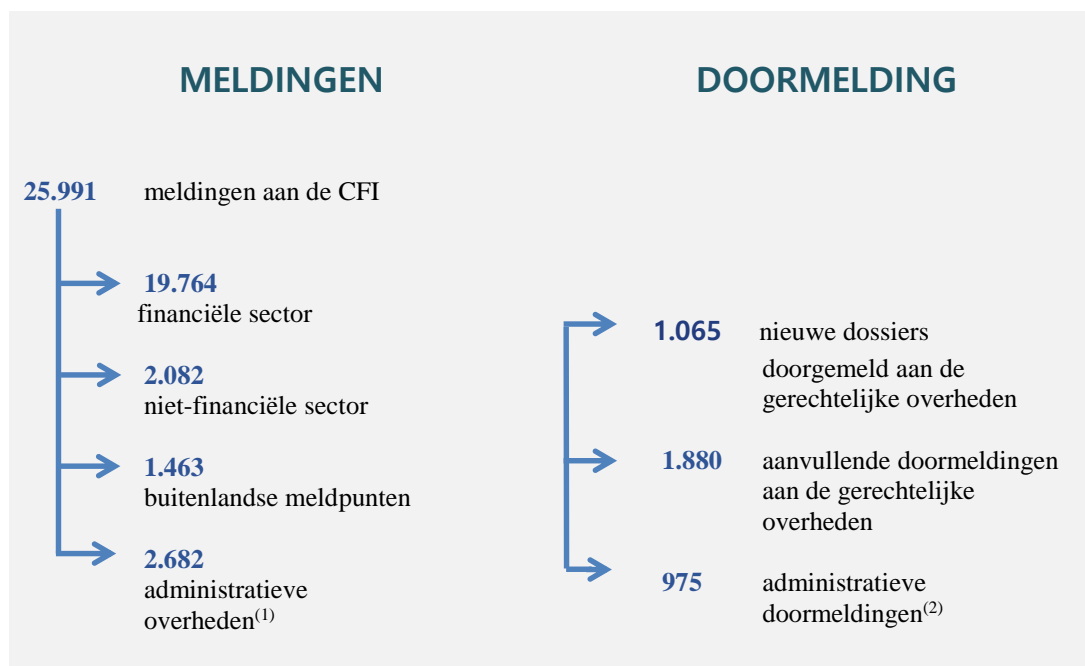
Voorzitter:	Dhr. Philippe de KOSTER
Vicevoorzitter:	Dhr. Michel J. DE SAMBLANX ²
Plaatsvervangend voorzitter:	Dhr. Boudewijn VERHELST
Leden:	Dhr. Johan DENOLF Fons BORGINON Mevr. Chantal DE CAT
Secretaris-generaal:	Dhr. Kris MESKENS

¹ Toestand op 31/12/2019

² Plaatsvervangend vanaf 01/09/2017

III. KERNCIJFERS 2019

De CFI heeft als opdracht meldingen van verdachte verrichtingen te ontvangen van onderworpen entiteiten vermeld in de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten³, van buitenlandse meldpunten in het kader van internationale samenwerking en van andere, door de wet aangeduide, diensten van de Staat. De CFI maakt gebruik van de haar toegewezen bevoegdheden om deze informatie te analyseren en te verrijken. In geval van ernstige aanwijzingen van witwassen of financiering van terrorisme of proliferatie meldt de CFI het resultaat van haar analyse door aan de gerechtelijke overheden.

⁽¹⁾ Meldingen van grensoverschrijdend verkeer van liquide middelen, fiscale regularisatieattesten, meldingen door ambtenaren van administratieve diensten van de Staat (met inbegrip van de Veiligheid van de Staat, de Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht en OCAD), van het openbaar ministerie in het kader van een informatie of een onderzoek in verband met terrorisme en de financiering van terrorisme en de toezichhoudende autoriteiten, overeenkomstig artikel 79 van de wet.

⁽²⁾ Informatie meegedeeld aan de arbeidsauditoraten, de dienst “Coördinatie Anti-Fraude (CAF)” van de FOD Financiën, de douane, de SIOD, de FOD Economie, het COIV, de inlichtingendiensten en het OCAD, overeenkomstig artikel 83 van de wet.

De CFI is wettelijk verplicht om bepaalde informatie uit deze dossiers met andere nationale autoriteiten uit te wisselen en mee te delen: de dienst “Coördinatie Anti-Fraude (CAF)” van de FOD Financiën wanneer de doormelding aan de procureur informatie bevat betreffende het witwassen van geld dat afkomstig is van een strafbaar feit dat een weerslag kan hebben inzake ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd; de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen wanneer de doormelding aan de procureur informatie bevat betreffende het witwassen van geld afkomstig van misdrijven waarvoor de Algemene Administratie van de Douane de strafvordering uitoefent; de toezichhoudende autoriteiten van onderworpen entiteiten en de FOD Economie wanneer de doormelding aan de procureur informatie bevat betreffende het witwassen van geld voortkomend uit een misdrijf waarvoor deze autoriteiten een opsporingsbevoegdheid hebben; de SIOD wanneer de doormelding aan de procureur informatie bevat betreffende het witwassen van geld afkomstig uit een misdrijf dat een weerslag kan hebben inzake sociale

³ Hierna de wet van 18 september 2017. Belgisch Staatsblad van 6 oktober 2017 - Kamer van volksvertegenwoordigers (www.dekamer.be) Stukken: 54-2566.

fraude; en de arbeidsauditeur wanneer de doormelding aan de procureur informatie bevat betreffende het witwassen van geld afkomstig van mensensmokkel (met inbegrip van handel in clandestiene werkkrachten, voortaan vervat in het globale begrip mensensmokkel) of mensenhandel.

De CFI kan overigens ook het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring inlichten wanneer tegoeden van beduidende waarde, van welke aard ook, beschikbaar zijn voor een mogelijke gerechtelijke inbeslagneming.

Om het hoofd te bieden aan de veiligheidsdreiging werkt de CFI nauw samen met de burgerlijke en militaire inlichtingendiensten en het OCAD. De CFI kan de verzoeken om bijstand/inlichtingen aan deze drie diensten contextualiseren. In het kader van de wederzijdse samenwerking (artikel 83 § 2 4° van de wet) kan de CFI ook nuttige informatie aan de inlichtingendiensten en het OCAD meedelen.

- > **25.991** meldingen ontvangen door de CFI
- > **1.065** nieuwe dossiers werden in 2019 doorgemeld en informatie uit **2.945** meldingen werd gebruikt in een doormelding aan de parketten en het federaal parket voor een totaalbedrag van **1.538,83 miljoen €**
- > Er werden ook **975** informatienota's (of afschriften van verslagen van onderzoek) doorgemeld aan de arbeidsauditoraten, de FOD Economie, de dienst "Coördinatie Anti-Fraude (CAF)" van de FOD Financiën, aan de douane, aan de SIOD, het COIV, de inlichtingendiensten en het OCAD, overeenkomstig artikel 83 van de wet en aan de toezichthoudende autoriteiten van de onderworpen entiteiten overeenkomstig artikel 121.

Deel IV bevat een overzicht van trends op het vlak van witwassen en financiering van terrorisme in 2019. Een gedetailleerd overzicht van de statistieken 2019 wordt opgenomen in deel VI.

IV. TRENDS OP HET VLAK VAN WITWASSEN EN FINANCIERING VAN TERRORISME

1. Trends op het vlak van witwassen

1.1. Evolutie van criminele dreigingen

1.1.1. Drugshandel

Vastgestelde trends

a. Een van de prioriteiten van de CFI

Uit cijfers van de Douane blijkt dat 2019 opnieuw een recordjaar was wat betreft drugsvangsten in België. In de haven van Antwerpen werd vorig jaar 61,8 ton cocaïne in beslag genomen, ongeveer een kwart meer dan in 2018. Ook de inbeslagnames van heroïne, cannabis en synthetische drugs piekten in 2019. De bedragen die overeenkomen met deze inbeslagnames zijn astronomisch. De straatwaarde van de in beslag genomen cocaïne alleen al bedraagt meer dan 3 miljard EUR. De meest optimistische inschattingen gaan er van uit dat 10% van de invoer onderschept wordt, wat de totale jaarlijkse omzet van de cocaïne die via België ingevoerd wordt op het fenomenale bedrag van 30 miljard EUR zou brengen. Ook al gaat het slechts om een ruwe schatting wat de criminele opbrengsten betreft, deze cijfers geven wel een goed beeld van de enorme omvang van het witwasaspect dat verbonden is aan de drugshandel.

Het is – gezien deze cijfers – dan ook logisch dat de strijd tegen het witwassen van geld uit drugshandel in 2019 net als de jaren voordien één van de belangrijkste prioriteiten van de CFI was.

Wat het aantal doorgemelde dossiers betreft neemt drugshandel in 2019 net als in 2018 de derde plaats in als onderliggend witwasmisdrijf. Daarnaast worden verschillende dossiers waarin sprake is van drugshandel ook doorgemeld met georganiseerde misdaad als onderliggend misdrijf, aangezien de criminele organisaties die zich richten op drugs vaak polycrimineel zijn.

De bedragen die de CFI vaststelde in de behandelde drugdossiers liggen echter niet in verhouding tot de gigantische cijfers die afgeleid kunnen worden uit de inbeslagnames. Een mogelijke verklaring kan opnieuw gevonden worden in het feit dat een deel van deze gelden door de CFI onder een andere noemer geplaatst wordt, zoals sociale of fiscale fraude. Ook in grote corruptiedossiers kunnen verdachte transacties deels verband houden met fondsen die initieel voortkomen uit drugshandel.

Verder blijkt dat de verrichtingen in de behandelde dossiers vaak kunnen gesitueerd worden op het niveau van de tussenhandel en minder betrekking lijken te hebben op de winsten aan de top van de criminele organisaties. Dit blijkt onder meer uit de vastgestelde bedragen in de dossiers, die variëren tussen 20.000 EUR en 200.000 EUR per jaar. Deze sommen worden meestal in cash gestort en een verklaring van de herkomst ervan ontbreekt of is weinig geloofwaardig.

b. Verschillende modi operandi

Eind 2018 voerde de CFI een strategische analyse uit om het witwasaspect bij drugshandel zoveel mogelijk in kaart te brengen. Uit deze analyse bleken handelsgerelateerde witwaspraktijken naast investeringen in luxegoederen en onroerend goed, zowel op nationale als op internationale schaal de belangrijkste typologieën te zijn. De conclusies van deze analyse - die zoveel mogelijk gedeeld werd met de melders en de partnerdiensten – golden grotendeels nog steeds voor de dossiers die in 2019 behandeld werden.

In verschillende dossiers werden contanten ingebracht via de rekeningen van schermvennootschappen in cash-intensieve sectoren, met de finale bedoeling om vastgoed in binnen- of buitenland aan te kopen. De landen die het meest voorkomen als bestemming van deze fondsen zijn de Verenigde Arabische Emiraten (Dubai), Marokko en Turkije.

Uit analyse van de dossiers blijkt verder dat er op internationaal vlak professionele witwasnetwerken actief zijn die de opbrengsten uit de drugshandel proberen te integreren in de financiële stromen die verband houden met de internationale handel. Via mechanismen als compensatie en 'Trade-Based Money Laundering' (TBML) worden de fondsen vermomd als betalingen voor handelsactiviteiten en op die manier witgewassen.

Daarnaast blijkt op nationaal vlak en op kleinere schaal ook dat de goksector in toenemende mate gebruikt wordt om geld uit drugshandel wit te wassen. Het gaat dan zowel om casino's en speelhallen als om online goksites.

Tenslotte dient bij de bestrijding van het witwassen van druggeld rekening gehouden te worden met de evolutie van betaalsystemen en virtuele munten. Een groeiend deel van het aanbod op de drugsmarkt dient zich online aan, waarbij betaald wordt met virtuele munt. Daarnaast kunnen de snelheid en het gemak waarmee rekeningen geopend en verrichtingen uitgevoerd kunnen worden bij de aanbieders van nieuwe betaaldiensten of 'Payment Service Providers' (PSP's) ook de drughandelaren in de kaart spelen bij het witwassen van de fondsen.

Het viseren van de uiteindelijke begunstigden van de grote internationale financiële stromen die geassocieerd worden met drugshandel blijft een grote uitdaging voor het financiële systeem en voor de FIU's in het bijzonder. De oprichting van het preventieve antiwitwassysteem begin jaren '90 was aanvankelijk specifiek gericht op drugshandel als onderliggend misdrijf. Intussen hebben organisaties die zich bezig houden met het verhandelen van drugs 30 jaar ervaring opgebouwd in het omzeilen van mogelijke detectie van hun criminele inkomsten. Anderzijds is het uitgangspunt weinig veranderd: deze organisaties hebben nog steeds nood aan het injecteren van grote hoeveelheden cash in het financiële systeem met het oog op investeringen die deze gelden volledig witwassen.

Ondernomen acties

De CFI zal nauw blijven samenwerken met nationale en internationale partners om zicht te krijgen op de witwasmechanismen gelieerd aan drugshandel. Op nationaal vlak is de informatie van gespecialiseerde politiediensten over de samenstelling van de criminele 'clans' van groot belang, omdat die informatie de CFI toelaat om de financiële structuur te koppelen aan de operationele structuur van de organisatie. De resulterende helicopterview laat het parket nadien toe om gericht op te treden.

Op internationaal vlak blijft de samenwerking met de FIU's van een aantal gevoelige landen cruciaal. Buurland Nederland deelt grotendeels dezelfde problematiek inzake drugs als België en de criminele organisaties opereren flexibel over de landsgrenzen heen. Tot slot werkt de CFI ook verder aan een vlotte uitwisseling van informatie met de belangrijkste bestemmingslanden van drugsgelden uit België, om zoveel mogelijk zicht te krijgen op de investeringen in die landen. Verdere samenwerking op nationaal en internationaal vlak is zonder twijfel de beste aanpak om witwassen uit drugshandel aan te pakken, een problematiek die de komende jaren waarschijnlijk niet aan belang zal inboeten.

1.1.2. Oplichting

Vastgestelde trends

Oplichting is al verschillende jaren een van de belangrijkste onderliggende misdrijven met betrekking tot het aantal dossiers dat aan de gerechtelijke overheden werd gemeld. Deze trend werd ook in 2019 bevestigd. Net zoals in voorgaande jaren gaat het om vrij grote bedragen. Uit analyse van de modus

operandi komen verschillende trends naar voren, zowel met betrekking tot de oplichtingsvormen als de methodes om de opbrengst ervan wit te wassen.

a. *Massafraude: doorgedreven benadering van slachtoffers*

Het aantal dossiers in verband met “massafraude” in de klassieke zin van het woord, namelijk de massale verzending van mails om bij het geringe aantal mensen die antwoorden slachtoffers te vinden, waarvan de CFI kennis kreeg lag merkkelijk lager. Het einddoel van de oplichters blijft ongewijzigd: betalingen ontvangen, vaak onder het mom van “voorschotten” in ruil voor een (financieel) voordeel voor de slachtoffers. In tegenstelling tot vroeger worden slachtoffers kennelijk niet meer op grote schaal willekeurig gecontacteerd maar nu via sociale media individueel benaderd en geselecteerd op basis van hun kwetsbaarheid en financiële middelen. Deze methode vereist meer inspanningen om op zoek te gaan naar mogelijke slachtoffers, maar biedt meer kansen op succes en kan verklaren waarom slachtoffers uiteindelijk toch grote bedragen versturen. Een bijkomende moeilijkheid voor financiële instellingen bestaat erin dat cliënten die op dergelijke wijze benaderd werden vaak niet als slachtoffers worden beschouwd en zij zelf niet altijd bereid zijn om klacht in te dienen bij de politie.

De oplichters gebruiken vaak een emotionele reden als voorwendsel. Er wordt bijvoorbeeld een verhaal verzonden over een Amerikaanse soldaat die geld nodig heeft om een oorlogsgebied te verlaten en naar België te komen. Naast de emotionele reden is vaak ook sprake van een financieel element: de betaling van een grote som geld kan slechts worden uitgevoerd na de betaling van voorschotten.

Geld dat uit deze oplichting voortkomt, is doorgaans voor Afrikaanse landen bestemd zoals Nigeria, Ivoorkust, Ghana en Tunesië, maar ook voor andere landen zoals Turkije, Bulgarije, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

b. *Rekrutering van medeplichtige geldezels*

Criminele organisaties maken ook gebruik van social engineering bij oplichtingsvormen ten nadele van vennootschappen. Soms worden fictieve betalingsopdrachten van een algemeen of financieel directeur – een zogenaamde CEO – vastgesteld, het komt echter vaker voor dat echte betalingsopdrachten worden onderschept om het rekeningnummer van de ontvanger zelf door dat van een geldezel te vervangen. Het kraken van computernetwerken van een vennootschap of hun e-mailsysteem vormt wellicht de basis van deze oplichting, die als ‘Business Email Compromise (BEC)’ bekendstaat.

De geldezels die hun rekening ter beschikking stellen om fondsen te ontvangen, kunnen naïeve slachtoffers zijn maar de snelheid waarmee fondsen worden overgemaakt en de opnames in contanten voor commissies duiden echter op medeplichtigheid. Deze verrichtingen onderscheiden zich van de overige verrichtingen op de rekening van een mule, op deze rekening vinden gewoonlijk maar weinig verrichtingen plaats. Deze verrichtingen zijn internationale overmakingen voor grote bedragen met mededelingen die naar facturen of leveringen verwijzen afkomstig van rechtspersonen in het buitenland. In bepaalde gevallen zijn er verbanden tussen verschillende geldezels en maken ze geld over naar elkaar. Dit toont aan dat criminele organisaties over een uitgebreid aantal rekeningen beschikken die ze gebruiken om de stappen voor het witwassen van geld voortkomend uit dergelijke oplichting te vermenigvuldigen. Geld voortkomend uit grootschalige oplichting ten nadele van vennootschappen komt uiteindelijk vaak in China en Hongkong terecht.

c. *Evolutie van de modus operandi: gebruik van nieuwe betaalmiddelen*

Financiële instellingen zijn waakzaam voor oplichting en dienen contact op te nemen met hun cliënten indien ze merken dat plots grote bedragen op hun rekeningen terechtkomen of naar personen worden verstuurd waarmee ze klaarblijkelijk geen enkele band hebben. Oplichters gaan daarom op zoek naar alternatieve kanalen om hun fondsen te ontvangen. Ze kunnen hiervoor gebruikmaken van cryptovaluta,

betalingen op rekeningen bij betalingsdienstaanbieders, instellingen voor elektronisch geld of andere alternatieve betalingssystemen.

Zo kreeg de CFI in 2019 kennis van verschillende dossiers met betrekking tot oplichting waarbij oplichters betaalvouchers gebruikten om de financiële banden tussen hun slachtoffers te doorbreken en witwassen te vergemakkelijken.

De gebruikte modus operandi bestond erin dat aan slachtoffers gevraagd werd om naar benzinestations, boekhandels of nachtwinkels te gaan waar zich een terminal bevond om tickets of vouchers te printen waarmee onlinebetalingen konden worden uitgevoerd. Dit waren vouchers voor vaste bedragen van 10, 25, 50 of 100 EUR met een code van 16 cijfers om onlineaankopen te doen. Oplichters vroegen hun slachtoffers vervolgens om deze codes mee te delen en gebruikten ze daarna voor betalingen, met name op goksites die de uitbetaling op een bankrekening toestaan. De bank beschouwde dit geld als opbrengst van onlineweddenschappen. De financiële band tussen de herkomst van het geld, met name de oplichting, en de slachtoffers van de oplichter werd zo volledig doorgeknipt. Bij de aankoop van vouchers, zelfs voor grote bedragen, is geen enkele controle mogelijk. De handelaars die over een terminal beschikken zijn niet aan de preventieve wet onderworpen en de leveranciers van de vouchers hebben geen zicht op de individuele betalingen die door de cliënten van de handelaars worden uitgevoerd om deze vouchers te kopen. Hoewel de bedragen per voucher vrij klein zijn, stelden we vast dat slachtoffers in totaal soms voor tienduizenden EUR per dag in eenzelfde winkel kochten.

Ondernomen acties

Bewustwording en preventie

Het is duidelijk dat criminele organisaties voor witwasdoeleinden gebruik willen maken van recente wijzigingen van het financiële landschap, zoals de opkomst van nieuwe spelers, de toegenomen snelheid en het gebruiksgemak van het traditionele financiële stelsel en nieuwe betalingssystemen. De huidige uitdaging bestaat in het combineren van de voordelen voor de consument, en betalingsverkeer dat voortdurend evolueert met controlemechanismen waardoor witwassen van geld voortkomend uit onder andere oplichting doeltreffend kan blijven bestreden worden.

De beste manier om witwassen van geld voortkomend uit oplichting te bestrijden is de voorkoming van dit onderliggend misdrijf, door potentiële slachtoffers van mogelijke risico's op de hoogte te brengen. De CFI zal de samenwerking versterken met andere diensten die bij de bestrijding van oplichting zoals de FSMA en de FOD Economie betrokken zijn. Zo kan financiële informatie niet enkel voor het strafrechtelijke aspect maar ook voor het preventieve deel van de bestrijding van oplichting worden gebruikt.

1.1.3. Sociale fraude en/of ernstige fiscale fraude

Vastgestelde trends

Met de toevoeging van sociale fraude in 2017 aan de lijst van onderliggende criminele fenomenen kreeg de CFI de mogelijkheid om dit ernstig crimineel fenomeen het hoofd te bieden en vooral diegenen aan te pakken die zowel op nationaal als op internationaal vlak sociale fraudenetwerken opzetten en organiseren. In 2019 werd er een recordaantal dossiers in verband met sociale fraude naar de parketten doorgemeld. Ernstige fiscale fraude werd ook vaak genoemd als onderliggende criminaliteitsvorm. Sociale fraude gaat nu eenmaal gepaard met betalingen in het zwart en dus tegoeden die niet gekend zijn bij de fiscus. Ernstige fiscale fraude en sociale fraude – en bij uitbreiding ook georganiseerde misdaad – zijn meer dan ooit met elkaar verbonden.

a. *Braziliaanse netwerken: toename van het fenomeen*

Al verschillende jaren stelt de CFI in haar dossiers vast dat Brazilianen of Portugezen Belgische vennootschappen in voornamelijk de bouwsector en de industriële reinigungssector oprichten of overnemen. Deze vennootschappen dienen als dekmantel om niet-aangegeven werkkrachten tewerk te stellen.

Dit verschijnsel neemt helemaal niet af, uit de onderzochte dossiers blijkt daarentegen dat het fenomeen op verschillende vlakken toeneemt: het aantal doormeldingen stijgt sterk, de doorgemelde bedragen lopen op tot miljoenen EUR en er werden talrijke banden tussen verschillende dossiers vastgesteld.

Na opzoekingen door de CFI wordt vastgesteld dat sommige vennootschappen een inhoudingsplicht ten aanzien van de FOD Financiën hebben of niet ingeschreven zijn bij de RSZ. Wanneer ze toch zijn ingeschreven, stellen ze slechts één werknemer tewerk, wat weinig lijkt gelet op de omvang van de verrichtingen op de rekeningen van de vennootschappen. De vennootschappen zijn meestal niet als Belgische cliënten van buitenlandse vennootschappen opgenomen in het Limosa-kadaster in de Dolsis-databank.

Behalve opnames in contanten worden er ook overschrijvingen uitgevoerd ten gunste van natuurlijke personen met rekeningen in België of Portugal. Deze overmakingen verwijzen naar de betaling van lonen, hoewel er geen Dimona-aangifte werd ingediend. Andere overschrijvingen zijn voor Portugese vennootschappen bestemd. Uit opzoekingen in het Limosa-kadaster blijkt echter dat deze overmakingen niet gerechtvaardigd zijn.

De meeste tegenpartijen zijn negatief bekend bij de CFI omdat ze voorkomen in dossiers die aan de gerechtelijke autoriteiten werden doorgemeld in verband met sociale fraude en/of ernstige fiscale fraude. Verschillende tegenpartijen zijn ook negatief bekend bij buitenlandse homologe partners omdat ze deel uitmaken van een netwerk van Portugese bedrijven. De rekeningen van deze bedrijven ontvangen regelmatig internationale overschrijvingen van verschillende Belgische bouwbedrijven onder leiding van Brazilianen.

b. *Detacheringsfraude: grotere inmenging Turks-Bulgaarse netwerken*

Grensoverschrijdende sociale fraude kan vele vormen aannemen. Vaak gaat het om misbruik van de detacheringsregels. Uit analyse van de door de CFI doorgemelde dossiers blijkt dat er meer en meer Belgische rechtspersonen een beroep doen op Turks-Bulgaarse netwerken die actief zijn in de sector van landbouw, vleesverwerking, transport en bouw- en reinigungssector. Voor de geleverde diensten schrijven de Belgische rechtspersonen grote sommen over naar hun onderaannemers, eveneens Belgische rechtspersonen met Turkse of Bulgaarse zaakvoerders. Via die Belgische buffer/plofvennootschappen, vaak met eenzelfde postbusadres, worden gelden opgenomen in contanten en worden miljoenen euro doorgesluist naar Bulgaarse schermvennootschappen die eveneens gebruikmaken van postbusadressen.

In eerste instantie werden de Bulgaarse schermvennootschappen overgenomen of opgericht door personen van Turkse of Bulgaarse origine met een adres in België. Na de overname of de oprichting detacheren deze buitenlandse vennootschappen Bulgaarse werknemers naar België. Na enkele maanden wordt de Bulgaarse vennootschap terug overgelaten, wordt een nieuwe vennootschap overgenomen of wordt gebruikgemaakt van andere Bulgaarse vennootschappen. Hier worden de werknemers opnieuw, vaak dezelfde Bulgaarse werknemers (waaronder ook de zaakvoerders van de betrokken Bulgaarse vennootschappen) gedetacheerd naar dezelfde Belgische rechtspersonen.

De Bulgaarse rekeningen worden enkel gebruikt voor de ontvangst van grote overschrijvingen van Belgische buffer/plofvennootschappen, zodat het duidelijk is dat door de detacherende onderneming geen economische activiteit van betekenis wordt verricht in de uitzendstaat. Dit is echter één van de belangrijkste voorwaarden bij detachering en het betreft hier dus louter een constructie voor het plegen

van detacheringsfraude. De tegoeden op de Bulgaarse rekening worden daarenboven bijna uitsluitend opgenomen in contanten in Bulgarije en worden door de zaakvoerder of via cashkoeriers terug naar België gesmokkeld of worden opgenomen via bankkaart in België of Turkije.

Het enkele feit dat een rechtspersoon een dochteronderneming in Oost-Europa heeft en er tegoeden naar overboekt zal niet automatisch leiden tot een doormelding wegens ernstige aanwijzingen van het witwassen van geld voortkomend uit sociale fraude. Een dergelijke constructie is goorloofd mits het in het Oosten gevestigde bedrijf een echte activiteit heeft in het land waar het is gevestigd. Om te bepalen of er sprake is van grensoverschrijdende sociale fraude kan de CFI een gecontextualiseerde vraag sturen naar de relevante homologe partner in het buitenland om na te gaan of er daar een economische realiteit en/of ongunstige informatie bestaat.

Een essentieel analyse-element is de rekeninghistoriek van de dochteronderneming die de CFI waardevolle informatie kan geven over haar werkelijke activiteit. Als er systematisch aankopen in België plaatsvinden en er heel weinig internationale verrichtingen geboekt worden, kan hieruit afgeleid worden dat de dochteronderneming feitelijk een lege huls is die geen echte activiteit heeft en dat haar operationele activiteiten in België uitgevoerd worden.

c. Repatriëringen: de grote grijze zone

De repatriëringen blijven het grootste deel vertegenwoordigen van de meldingen met een fiscale inslag. Hierbij zijn verschillende scenario's mogelijk naargelang de herkomst van het bronkapitaal en de genoten roerende inkomsten.

Een overzicht:

Bronkapitaal	Roerende inkomsten	Regularisatie?
Wit	Wit	Nee, maar staving bronkapitaal en RI (roerende inkomsten)
Wit	Zwart	JA, regularisatie van RI en staving bronkapitaal
Zwart	Wit	JA, regularisatie van fiscaal verjaard kapitaal en staving RI
Zwart	Zwart	JA, regularisatie van fiscaal verjaard kapitaal + RI

De CFI stelt vast dat er weinig dossiers bestaan waarbij zowel het bronkapitaal als de roerende inkomsten niet aangegeven zijn. Dit is ook logisch gezien er internationaal meer gegevens uitgewisseld worden en meer Belgen dan ook een fiscale regularisatie verkiezen. Het merendeel van de meldingen met een fiscale inslag bevindt zich in de grijze zone.

Door de gegevens van politie, gerechtelijke diensten, de FOD Financiën (inclusief de Dienst Voorafgaande Beslissingen in fiscale zaken met het Contactpunt regularisaties), de Vlaamse Belastingdienst en/of de homologe partners in het buitenland te kruisen beschikt de CFI over meerdere bronnen die aanleiding kunnen geven tot vermoedens van witwassen van gelden, al dan niet voortkomend uit ernstige fiscale fraude.

d. Diamant: “voorbehoud op waarde”

In 2019 werden ook enkele dossiers van aanzienlijke omvang inzake diamant doorgemeld wegens ernstige aanwijzingen van witwassen in verband met ernstige fiscale fraude. In deze dossiers maken erkende deskundigen vaak melding van voorbehoud met betrekking tot de aangekondigde waarde van diamanten.

Een over- of onderwaardering van diamanten ten opzichte van de marktwaarde maakt het mogelijk om winst- en omzetcijfers te vervalsen en vergemakkelijkt bijgevolg het plegen van ernstige fiscale fraude.

Dit vermeende verschil tussen de waardering van de deskundige en de bedragen op de documenten betreffende de transactie wordt aan de Dienst van de FOD Economie meegedeeld, die vervolgens een

onderzoek start. In dit geval moet de handelaar in diamant zijn aangifte staven en het verschil tussen de aangegeven waarde en de waarde van de deskundige verklaren. Overeenkomstig artikel 8 §3 van het Koninklijk besluit van 20 november 2019 houdende maatregelen betreffende het toezicht op de diamantsector hanteert de FOD Economie een risicogebaseerde benadering om deze dossiers aan de CFI te melden.

e. Btw-(carrousel)fraude: eveneens vermenging met andere criminaliteitsvormen

De CFI wordt nog altijd geconfronteerd met dossiers over btw-(carrousel)fraude. Hoewel btw-(carrousel)fraude al ruim een kwarteeuw gekend is berekende het journalistieke onderzoeksproject ‘*Grand Theft Europe*’ (2019) dat er elk jaar 50 miljard euro verloren gaat in de Europese Unie door dergelijke fraudevormen. Btw-(carrousel)fraude blijft aantrekkelijk doordat er in de EU geen geharmoniseerd systeem van btw-heffing bestaat. Dit wordt in de hand gewerkt door de concurrentie tussen landen om aan bedrijven een zo gunstig mogelijk fiscaal klimaat aan te bieden. Hoewel dergelijke fraude doorgaans gepleegd wordt met kleine waardevolle voorwerpen zoals gsm’s en computerchips wordt vastgesteld dat organisatoren van fraudecircuits zich meer en meer richten op allerhande andere producten zoals koperen kathodes, polymeer-kunststof balletjes, platina, edele metalen maar ook basisproducten zoals suiker en vlees. Bovendien wordt ook bij btw-(carrousel)fraude de vermenging met andere criminaliteitsvormen vastgesteld.

Ondernomen acties

a. De samenwerking tussen de CFI en de SIOD

De SIOD is een orgaan belast met de ontwikkeling van concrete strategieën om sociale fraude te bestrijden. De dienst stelt onder meer een jaarlijks actieplan op om dit criminele verschijnsel te bestrijden en neemt deel aan de werkzaamheden van het College voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude.

Overeenkomstig de wet van 18 september 2017 is de SIOD een belangrijke partner van de CFI. Wanneer de CFI informatie doormeldt aan het parket over het witwassen van geld afkomstig uit het plegen van een misdrijf dat een weerslag kan hebben op het gebied van sociale fraude dan bezorgt de CFI aan de SIOD de nuttige informatie die uit de doormelding van het dossier aan de gerechtelijke overheden voortvloeit.

De CFI kan niet enkel informatie aan de SIOD meedelen wanneer de CFI sociale fraude, mensenhandel of -smokkel als onderliggend witwasmisdrijf heeft vastgesteld maar ook meer in het algemeen informatie betreffende het plegen van een misdrijf dat een weerslag kan hebben op het gebied van sociale fraude. Als de CFI bijvoorbeeld een dossier aan het parket doormeldt wegens ernstige aanwijzingen van illegale drugshandel of illegale handel in goederen en koopwaren en kennis heeft van het feit dat de betrokkene sociale uitkeringen ontvangt zal ze ervan uitgaan dat deze informatie een weerslag kan hebben op het gebied van sociale fraude en dan de SIOD op de hoogte te brengen.

Na verschillende jaren van vruchtbare samenwerking was het nodig om de praktische regelingen voor mededelingen aan de SIOD aan te passen om met de werklust en de respectievelijke uitdagingen van beide instellingen rekening te houden. Vertegenwoordigers van de SIOD en de CFI hebben verschillende keren vergaderd en werden het eens over nieuwe methodes van informatieverstrekking, die in 2019 werden ingevoerd.

b. Toegang van de CFI tot de gegevensbank e-PV

De gegevensbank e-PV wordt door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg beheerd. Ze is bij wet vastgelegd in artikel 100/6 van het sociaal strafwetboek en bevat een breed scala aan nuttige informatie voor diegenen die bij de bestrijding van sociale fraude en illegale arbeid betrokken zijn.

De CFI heeft momenteel geen toegang tot de gegevensbank e-PV. Dergelijke toegang zou echter een grote meerwaarde betekenen in het kader van haar opdracht van de bestrijding van geld voortkomend uit sociale fraude en mensenhandel. De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en de CFI hebben daarom eind 2019 een samenwerking opgestart met als doel de CFI op te nemen in de lijst met de instellingen die toegang hebben tot e-PV. De werkzaamheden zullen in 2020 worden verdergezet.

1.1.4 Corruptie – verduistering

Corruptiebestrijding is tegenwoordig een van de prioriteiten op wereldniveau. Volgens het Wereldeconomisch Forum bedraagt de kost van corruptie minstens 2.600 miljard dollar of 5% van het wereldwijde bruto binnenlands product. Volgens de Wereldbank zou het bedrag dat jaarlijks aan smeergeld wordt betaald 1.000 miljard dollar bedragen, wat 9% van de wereldhandel vertegenwoordigt.

In dit verband hebben de financiële-inlichtingeneenheden een belangrijke rol te spelen, met name bij de vroege opsporing. De talrijke acties die de CFI ondernam duiden op het belang dat aan de bestrijding van dit verschijnsel wordt gehecht⁴. Een van de uitdagingen is de identificatie van politiek prominente personen (PEP). Om de identificatie van PEP's in de Europese Unie te vereenvoudigen zijn de lidstaten overeenkomstig de vijfde richtlijn verplicht om lijsten met bepaalde functies op te stellen die, overeenkomstig de nationale wettelijke bepalingen, als belangrijke openbare functies worden beschouwd⁵.

Vastgestelde trends

De CFI heeft in 2019 10 dossiers doorgemeld wegens ernstige aanwijzingen van het witwassen van geld voortkomend uit verduistering door personen die een openbare functie uitoefenen en/of corruptie. De dossiers die de CFI doormelde hebben betrekking op zowel publieke als private corruptie.

In zowat de helft van de gevallen was een politiek prominente persoon (PEP) uit het buitenland, een familielid van deze PEP of een persoon uit diens naaste omgeving betrokken. De overige gevallen handelden veelal over Belgische ondernemingen uit de private sector⁶.

De CFI stelt net als in voorgaande jaren vast dat het grootste deel van de doorgemelde nationale meldingen van kredietinstellingen afkomstig was. Vrijwel alle doorgemelde dossiers bevatten evenwel een internationale component: via personalia, via geldstromen of via de entiteit die verdachte verrichtingen onder de aandacht van CFI bracht (andere financiële inlichtingeneenheid, middels spontane mededelingen van informatie of verzoeken om inlichtingen). Nationale en internationale samenwerking is in dergelijke dossiers van primordiaal belang.

Er werden verrichtingen opgespoord die verband houden met de betaling van steekpenningen, verrichtingen die verband houden met de aanwending van de opbrengsten door de ontvanger en

⁴ Zie infra.

⁵ Het gaat wel degelijk om een lijst van functies die als belangrijke openbare functies worden beschouwd en niet om een lijst van personen.

⁶ Het begrip “*persoon die een openbaar ambt uitoefent*” moet in de ruime betekenis worden opgevat en heeft betrekking op alle personen die met een opdracht van openbare dienst belast zijn en omvat ook particulieren die door een overheid zijn aangewezen om een rol in een aangelegenheid van algemeen belang te vervullen zoals de gunning van opdrachten of het toezicht op de gunning van opdrachten. De verboden gedraging in dit verband voor de betrokkene die een openbaar ambt uitoefent is handelingen stellen (wettige of onwettige handelingen, positieve handelingen of het zich onthouden van handelingen) in verband met zijn functie door middel van voordelen in natura. In geval van feiten in verband met private corruptie is diegene die bij de corruptie betrokken is de bestuurder of de zaakvoerder van een rechtspersoon of de aangestelde van een rechtspersoon of natuurlijke persoon en verzoekt of aanvaardt een voordeel in natura, voor zichzelf of voor een derde om een handeling te verrichten of zich ervan te onthouden een handeling van zijn ambt te verrichten zonder medeweten en zonder toestemming van, naargelang het geval, de raad van bestuur of de algemene vergadering waarvan hij afhangt, of van zijn werkgever of lastgever.

verrichtingen die verband houden met het witwassen van opbrengsten door de partij die de omkoping pleegde.

Er werd opnieuw gebruikgemaakt van uiteenlopende witwastechnieken, van heel eenvoudige tot meer geraffineerde, die zich in verschillende witwasstadia afspelen.

De totale omvang van de verdachte transacties in deze dossiers bedroeg 18,65 miljoen EUR.

a. Verduistering van overheidsmiddelen en corruptie door buitenlandse PEP

De kwetsbaarheid van politiek prominente personen (PEP's) voor verduistering van overheidsmiddelen en corruptie en witwassen, blijkt uit verschillende dossiers die door CFI werden doorgemeld. De dossiers in kwestie hadden betrekking op politiek prominente personen uit landen in West- en Centraal-Afrika, familieleden van deze publiek prominente personen of personen uit hun entourage. De benadeelde landen betreffen politiek instabiele landen met economieën die nog grotendeels op contant geld gebaseerd zijn.

Het witwassen in deze dossiers verliep zowel via rechtlijnige transacties – internationale overschrijvingen vanaf rekeningen in het geboorteland van betrokkene op naam van familieleden van betrokkene ten gunste van de Belgische rekening van betrokkene – als via meer ingewikkelde methoden, waarbij gebruik werd gemaakt van een doorsluisvennootschap in België of een beroep gedaan werd op vennootschapsrechtelijke structuren in het buitenland. In een aantal gevallen was sprake van vastgoedtransacties in België.

De CFI deed tijdens de analyse van deze dossiers een beroep op verschillende informatiebronnen en contacteerde zowel binnen- als buitenlandse partners. Een aantal keren werd via de burgerlijke inlichtingendienst pertinente informatie over betrokkenen verkregen, zoals informatie over hun hoedanigheid of hun betrokkenheid bij corruptie of misbruik van financiële middelen. In andere gevallen leidde de operationele uitwisseling van informatie met financiële inlichtingeneenheden uit de Egmontgroep tot waardevolle informatie over het profiel van betrokkenen en de oorsprong van tegoeden op buitenlandse rekeningen.

Casus: Verduisterde overheidsmiddelen worden via offshore bankrekeningen doorgesluisd en in vastgoed in België geïnvesteerd

Een buitenlands echtpaar ging in 2019 over tot de aankoop van een onroerend goed uit het duurere segment in de regio Brussel.

De aankoopprijs werd grotendeels betaald via internationale overschrijvingen vanaf de rekening van één van de kopers in het Midden-Oosten, maar er gebeurden ook overschrijvingen vanaf een persoonlijke rekening van betrokkene in een financieel centrum in Afrika en overschrijvingen vanaf een escrow-rekening (geblokkeerde rekening) van een betalingsinstelling naar het recht van een andere Lidstaat van de EER in één van de buurlanden van België.

Uit opzoeken van de CFI bleek dat betrokkene handelde in fossiele brandstoffen in een land in West-Afrika. Zijn vader bekleedde daar sedert jaren een prominente publieke functie en coördineerde er de overheidsactiviteiten in verband met de aan- en verkoop van fossiele brandstoffen.

De CFI vernam via de financiële inlichtingeneenheden van de landen van waaruit geld naar België werd overgeschreven dat de provisie op de buitenlandse rekeningen van betrokkene werd gevormd door stortingen in contanten en/of overschrijvingen in opdracht van buitenlandse vennootschappen waarvan betrokkene eigenaar is (consultancy, o.a. fossiele energie).

Zowel betrokkene als zijn vader maakten reeds verschillende jaren het voorwerp uit van mediaberichten waarin verdenkingen werden geuit over de verduistering van opbrengsten uit de verkoop van fossiele brandstoffen die de staatskas van het betrokken West-Afrikaans land toekomen.

Het vermoeden bestaat dat de tegoeden die door of voor rekening van betrokkene naar de derdenrekening van de notaris werden overgeschreven met het oog op de verwerving van onroerend goed in België, geheel of gedeeltelijk afkomstig zijn uit verduistering door een persoon die een openbare functie uitoefent.

b. Betrokkenheid van particuliere ondernemingen bij corruptie

Meerdere doorgemelde dossiers hielden verband met handelstransacties of handelspartners die een risico inhouden, zoals transacties tussen bedrijven en overheid of transacties met tussenkomst van derden (agenten/tussenpersonen); of situeerden zich in sectoren die doorgaans met een hoger niveau van corruptie worden geassocieerd of verband houden, zoals de bouwsector of infrastructuurprojecten.

De politionele inlichtingen vormden in dergelijke dossiers veelal een sleutelement. Zo werd de Belgische rekening van een dienstverlenend Belgisch bedrijf gecrediteerd door overschrijvingen in opdracht van een intercommunale. Politionele informatie wees uit dat de vennootschap werd verdacht van inbreuken in het kader van een openbare aanbesteding en het opstellen en gebruiken van valse documenten. Het dossier werd naar de gerechtelijke overheden doorgemeld wegens het witwassen van geld voortkomend uit fraude bij overheidsopdrachten⁷.

Hoewel het gebruik van tussenpersonen en agenten wijdverspreid en legitiem is in het huidige bedrijfsklimaat, zijn er ook gevallen bekend waarin commissies gebruikt worden als omkoopsommen. Een tussenpersoon die steekpenningen betaalt om een contract voor zijn klant binnen te rijden, kan de betaalde sommen bijvoorbeeld recupereren via valse facturen voor fictieve dienstverlening.

Betalingen van steekpenningen gemaskeerd als commissievergoedingen blijken vaak via verschillende bankrekeningen of via schermvennootschappen te verlopen. Op die manier wordt een afstand gecreëerd tussen de betaler en de ontvanger van steekpenningen en wordt de identiteit van beide betrokkenen verborgen.

Een dergelijk scenario deed zich voor in een dossier waarin een Belg met een publieke functie betrokken was. Betalingen verricht door Belgische vennootschappen waarvan werd vermoed dat het geheime commissiebetalingen voor de gunning van overheidsopdrachten aan deze Belgische vennootschappen waren, werden uitgevoerd via rekeningen van buitenlandse vennootschappen in een buurland van België en belandden op een rekening in het buurland op naam van het buitenlandse consultancybedrijf waarvan de Belg de eigenaar was.

Bovenstaand geval illustreert ook het cruciale belang van informatie over uiteindelijke begunstigen van vennootschappen. Te noteren valt dat de EU lidstaten voortaan verplicht om registers over uiteindelijke begunstigen van vennootschappen bij te houden om eventuele belangenconflicten op te sporen en mogelijk misbruik van openbare middelen te verminderen.

Volgend voorbeeld laat zien dat private corruptie in bepaalde doorgemelde dossiers ook samenging met andere strafbare feiten, zoals misbruik van vennootschapsgoederen.

Casus: Betalingen van retro-commissies voortkomend uit private corruptie bij een buitenlandse vennootschap op Belgische rekening

⁷ Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie (<https://www.politie.be/5998/nl/over-ons/centrale-directies/centrale-dienst-voor-de-bestrijding-van-corruptie-cdbc-0>)

Een persoon die niet langer in België was ingeschreven, opende verschillende rekeningen bij een Belgische bank. Naar verluidt werden de rekeningen hier geopend omdat het aanhouden van deviezenrekening in zijn land van herkomst en verblijf niet mogelijk was.

De rekeningen werden gecrediteerd door internationale overschrijvingen in opdracht van een Aziatische multinationale onderneming actief in de productie van agro- en industriële chemicaliën. In de mededeling bij de verrichtingen werd naar “commissies” verwezen.

Een bevraging van de buitenlandse evenknie van CFI leerde dat betrokkene in zijn vaderland vennoot was van een bedrijf actief in de verkoop van productiemiddelen voor de landbouw. Volgens de lokale douanediens was de opdrachtgever van de overschrijvingen een leverancier van dat bedrijf. De verrichtingen hadden derhalve via de bedrijfsrekening moeten verlopen en niet via een persoonlijke rekening van betrokkene.

Betrokkene gebruikte het geld voor beursverrichtingen en beleggingen en schreef belangrijke sommen over naar rekeningen op zijn naam buiten België of buiten zijn fiscale woonstaat. Daarnaast werden ook betalingen verricht ten gunste van een persoon waarvan wordt aangenomen dat deze de zaakvoerder is van de onderneming waarvan betrokkene vennoot is.

De verdachte overschrijvingen zijn economisch niet te verantwoorden: de richting van de geldstroom klopt niet en de verrichtingen worden duidelijk buiten de balans van de buitenlandse vennootschap gehouden.

Er kan dan ook worden verondersteld dat betrokkene zich voordoet als “leverancier” van het bedrijf waarvan hij vennoot is en dat de commissies die door de leverancier van dat bedrijf aan hem werden betaald retro-commissies zijn die het resultaat zijn van private omkoping en waardoor de opdrachtgever contracten met het bedrijf van betrokkene binnenhaalde. De overschrijvingen ten gunste van de officiële zaakvoerder van het bedrijf waarvan betrokkene vennoot is, hebben meer dan waarschijnlijk tot doel om zich van medeplichtigheid van deze persoon te verzekeren.

Ondernomen acties

a. De samenwerking tussen de CFI en OLAF

Het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) is het orgaan van de Europese Unie dat belast is met onafhankelijke onderzoeken naar fraude en corruptie met Europese middelen. OLAF heeft geen eigen sanctiebevoegdheid. De onderzoeken worden afgesloten met financiële, gerechtelijke, tuchtrechtelijke of administratieve aanbevelingen aan nationale autoriteiten of Europese instellingen die bij de opgespoorde tekortkomingen betrokken zijn.

De CFI en OLAF zijn al lang partners in corruptiebestrijding. Artikel 79, § 3, eerste lid, 3° van de wet van 18 september 2017 stelt OLAF in staat aan de CFI te melden in het kader van een onderzoek inzake fraude ten nadele van de financiële belangen van de Europese Unie, met inbegrip van corruptie. OLAF en CFI zijn overigens bevoegd om in alle stadia van hun respectievelijke onderzoeken over corruptie met Europese middelen informatie uit te wisselen, overeenkomstig artikel 83, § 2, eerste lid, 2° van dezelfde wet.

De praktische modaliteiten van de samenwerking werden in een memorandum of understanding vastgelegd. In 2019 zijn de CFI en OLAF met de herziening van dit akkoord gestart, met als doel dit akkoord met de wetgevende ontwikkelingen van de afgelopen jaren overeen te stemmen en de synergieën tussen deze twee spelers te versterken.

b. Egmontgroep – FIU-Net

Het bestrijden van het witwassen van geld voortkomend uit corruptie vormde ook in 2019 een belangrijk punt op de agenda van de Egmontgroep. Eén van de werkgroepen van de Egmontgroep stelde een rapport op over hulpmiddelen en praktijken die door FIU's worden gebruikt en toegepast bij het verzamelen, analyseren en doormelden van financiële inlichtingen in verband met corruptiegerelateerde dossiers. Een samenvatting van het rapport werd in juli 2019 openbaar gemaakt⁸.

Overeenkomstig artikel 53.1 van de vierde antiwitwasrichtlijn moet een FIU die een melding ontvangt die betrekking heeft op een andere lidstaat deze onverwijld doorzenden aan de FIU van die lidstaat. Een werkgroep, onder leiding van de Secretaris-Generaal van de CFI, heeft verschillende criteria opgesteld om de FIU's van de Europese Unie te helpen om aan hun verplichtingen inzake “cross-border dissemination” te voldoen door de herkenning te vergemakkelijken van informatie die aan een buitenlandse FIU moet worden meegedeeld. De aanwezigheid van een PEP is uiteraard een van de relevantiecriteria die verplicht moet leiden tot een snelle overdracht naar de Europese FIU in het land waar de PEP vandaan komt.

c. Betrokkenheid van de CFI bij de activiteiten van internationale fora

- Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC)

Het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC) organiseerde van 12 tot 14 juni 2019, in partnerschap met Noorwegen een deskundigenvergadering over grootschalige corruptie. Er waren 140 deskundigen aanwezig, waaronder een vertegenwoordigster van de CFI⁹. Na afloop van de vergadering hebben de deskundigen 64 aanbevelingen voor beleidsmakers opgesteld. Drie van deze aanbevelingen benadrukken de rol van financiële inlichtingen bij de bestrijding van corruptie en de noodzaak om over de gepaste instrumenten voor de bestrijding van witwassen te beschikken.

België werd in 2019 aangeduid om de overeenstemming van het Zweedse stelsel met hoofdstuk II (preventieve maatregelen – onder andere witwassen) en hoofdstuk V (ontneming van vermogensvoordelen) van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie te evalueren. Er werden verschillende Belgische deskundigen met deze opdracht belast, waaronder de Voorzitter van de CFI, Philippe de Koster, en een van de juristes van de CFI. Het evaluatieproces van Zweden zal in 2020 worden voortgezet.

- De OESO

De Voorzitter van CFI nam in 2019 als lid van de Belgische delegatie deel aan verschillende vergaderingen van de OESO Werkgroep inzake omkoping bij internationale zakelijke transacties¹⁰. FIU's

⁸ *Egmont Group of Financial Intelligence Units - FIU Tools and Practices for Investigating Laundering of the Proceeds of Corruption (Public Summary) Egmont Group of Financial Intelligence Units (July 2019)* <https://egmontgroup.org/sites/default/files/filedepot/external/20190710%20-%20Public%20Summary%20-%20FIU%20Tools%20and%20Practices%20for%20Investigating%20ML%20of%20the%20Proceeds%20of%20Corruption%20-%20final.pdf> De publicatie bevat onder meer een lijst van indicatoren die kunnen helpen bij de detectie van (witwassen van geld voortkomend uit) corruptie. Het overzicht werd opgesteld door FIU's en verder aangevuld en verrijkt door internationale partnerorganisaties van de Egmontgroep, waaronder de Wolfsberg Group.

⁹ De besprekingen hadden onder meer betrekking op het oprichten van een internationaal hof dat rechtspreekt over de meest ernstige vormen van grensoverschrijdende corruptie, over de rol van financiële tussenpersonen bij het witwassen van de opbrengst van grootschalige corruptie en het belang van de identificatie van de uiteindelijke begunstigers van vennootschappen die overheidsopdrachten toekennen.

¹⁰ Deze Werkgroep ziet toe op de uitvoering van het OESO-verdrag tegen omkoping, de aanbeveling van 2009 en de bijbehorende instrumenten. Ze voert momenteel ook besprekingen in verband met de herziening van de aanbeveling van 2009. Bij het beoordelen van de tenuitvoerlegging van het verdrag en de aanbeveling wordt onderzocht hoe anti-witwasmechanismen de opsporing en melding van buitenlandse omkoping kunnen

spelen zonder enige twijfel een rol bij het opsporen van buitenlandse omkoping en de recuperatie van vermogensbestanddelen. CFI ijvert voor de erkenning van deze rol in de herziene aanbeveling.

1.2. Evolutie van witwastechnieken

1.2.1. Professionele witwassers ten dienste van criminelen

Vastgestelde trends

De CFI stelt steeds vaker vast dat professionele witwassers ten dienste van criminelen handelen. Het witwassen van door eigen misdrijf verkregen opbrengsten wordt vervangen door de professionalisering van de witwasactiviteit die een activiteit op zich wordt. Witwassers treden op als dienstverleners om geld voortkomend uit vele en uiteenlopende misdrijven wit te wassen. Dit is helemaal geen lokaal verschijnsel, deze trend wordt ook op internationaal vlak vastgesteld¹¹.

a. Via professionele tussenpersonen wordt een reeks lege vennootschappen achtereenvolgens opgericht

Het gebruik van vennootschapsstructuren voor criminele doeleinden en voor witwasdoeleinden is een techniek die de CFI al vele jaren als een steeds terugkerende techniek vaststelt. Verschillende dossiers tonen aan dat beoefenaars van juridische beroepen en cijferberoepen gebruikt werden om vennootschapsstructuren bestemd voor illegale doeleinden op te zetten.

De toenemende professionalisering van witwassen gaat samen met het risico dat criminelen nog vaker een beroep zouden doen op beoefenaars van juridische beroepen en cijferberoepen om hen als witwasfacilitatoren te gebruiken. Dit risico bleek uit verschillende dossiers die in 2019 werden doorgemeld. De CFI stelde vast dat er steeds vaker tussenpersonen werden gebruikt die bij de oprichting van vennootschappen beroepshalve hun medewerking verlenen bedoeld om verschillende onwettige activiteiten uit te voeren. Uit de betrokken dossiers werd echter duidelijk dat de kenmerken van de cliënt, van de zakelijke relatie of de verrichting de beoefenaars van deze beroepen hadden moeten opvallen en tot vermoedens hadden kunnen/moeten leiden.

Casus: witwassen met gebruik van lege vennootschappen via cijferberoepen en juridische beroepen

In verschillende dossiers werd duidelijk dat achtereenvolgens een hele reeks vennootschappen werd opgericht. Deze vennootschappen hadden de kenmerken van lege vennootschappen die als schermvennootschappen werden gebruikt, wat op een verhoogd witwasrisico duidt.

De betrokken vennootschappen zijn actief in sectoren waarvan bekend is dat ze risicovolle sectoren op het gebied van witwassen zijn zoals de bouwsector, industriële schoonmaak, in- en uitvoer of de horeca. Hun zaakvoerders hebben het profiel van een stroman. Het gaat vooral om jonge mensen van buitenlandse herkomst of met buitenlandse nationaliteit. Sommigen onder hen worden kort na hun aankomst in België aangesteld. Ze beschikken klaarblijkelijk niet over de nodige kennis van bedrijfsbeheer. Bovendien besturen velen onder hen verschillende vennootschappen.

ondersteunen, onder meer via FIU's, en waarde kunnen toevoegen aan lopende onderzoeken inzake buitenlandse omkoping. Zo wordt onder andere nagegaan of FIU's over voldoende middelen beschikken om witwassen voortkomend uit buitenlandse omkoping effectief te detecteren, FIU's toegang hebben tot relevante informatie en betrokken zijn bij interdisciplinaire samenwerking.

¹¹ FATF, *Professional Money Laundering*, juli 2018, Egmont, *Professional Money Laundering Facilitators*, juli 2019.

Deze vennootschappen zijn vaak op “postbusadressen” gevestigd waar talrijke bedrijven hun hoofdzetel hebben. De domiciliëring van vennootschappen in zakencentra is dan wel niet illegaal¹², de praktijk is toch problematisch gelet op de activiteitensector waarin het merendeel van de vennootschappen werkzaam is.

Uit analyse van deze dossiers blijkt dat de bijstand die sommige tussenpersonen zoals beoefenaars van cijfer- en juridische beroepen verlenen verschillende vormen kan aannemen: hulp bij de oprichting van vennootschappen, opstellen van een financieel plan, oprichting van vennootschappen, betaling van de oprichtingskosten, inschrijving bij de Kruispuntbank van Ondernemingen en de Administratie van de btw, voorbereiding van balansen, loonbrieven en btw-documenten, verstrekken van een maatschappelijke zetel, van kantoren, van een handels-, administratief of postadres.

Al deze elementen tonen aan dat de betrokken beroepsbeoefenaars hun kennis ten dienste stellen van allerhande criminele netwerken. Deze dossiers werden hoofdzakelijk doorgemeld in verband met georganiseerde misdaad, sociale fraude en/of ernstige fiscale fraude.

b. Compensatieschema's via tussenvennootschappen onder leiding van professionele witwassers

Vastgestelde trends

Compensatie is een techniek waarbij criminelen die over contanten uit hun illegale activiteiten beschikken en criminelen die contanten nodig hebben om hun illegale activiteiten te financieren elkaar vinden. De eerste groep overhandigt de contanten aan de tweede groep die op zijn beurt ter compensatie met gebruik van valse facturen gelijkwaardige bedragen overschrijft naar rekeningen die de eerste groep hen meedeelt. Zo is de cirkel rond zonder dat de meest verdachte verrichtingen, namelijk die in contanten, via het officiële bankstelsel plaatsvinden.

In vele dossiers zijn vennootschappen betrokken die in uiteenlopende sectoren actief zijn (bouwsector, industriële schoonmaak, transport, verpakking, vleesindustrie, ...) die veel contanten nodig hebben om hun illegale werkrachten te betalen. De analyse van de CFI doet vermoeden dat deze vennootschappen samenwerken met vennootschappen in verschillende sectoren die over aanzienlijke hoeveelheden contanten beschikken, in het bijzonder na de verkoop van koopwaren op de zwarte markt. De contanten worden klaarblijkelijk overhandigd aan bestuurders van bedrijven die contanten nodig hebben, zij voeren vervolgens bankoverschrijvingen uit ter compensatie.

De overschrijvingen worden uitgevoerd naar Belgische of buitenlandse vennootschappen (met een rekening in de EU of daarbuiten, in het bijzonder in Azië) die in uiteenlopende sectoren of handel werkzaam zijn (consumentengoederen, horeca, telecom, handel in voertuigen, internationale betalingen...).

Deze overschrijvingen bevatten meestal vage mededelingen met betrekking tot de aankoop van goederen of de betaling van facturen. De verschillen tussen de sectoren lijken aan te tonen dat de financiële verrichtingen die op de rekeningen worden vastgesteld op fictieve dienstverlening berusten.

Een recente trend toont aan dat steeds vaker professionele witwassers bij de verschillende partijen van het systeem tussenkomen. Hiertoe richten ze vennootschappen op die als witwasplatforms optreden. Deze vennootschappen stellen enerzijds contanten ter beschikking van criminelen die nood hebben aan contanten en schrijven anderzijds geld over naar criminelen die contanten kwijt willen. Door de bedrijven die aan witwassen doen, kan geld voortkomend uit verschillende vormen van onderliggende illegale activiteiten gelijktijdig worden witgewassen.

¹² Brussel (11de kamer), 12/09/2018, *Rev. dr. pén. entr.*, 2019/2, blz. 125.

De overmakingen door deze witwasplatforms zijn vaak bestemd voor groothandels in consumentenproducten of in- en uitvoerbedrijven. De fondsen kunnen worden gebruikt om allerlei koopwaren te betalen voor criminelen die eerst hun contanten hadden overhandigd. De koopwaren worden vervolgens verkocht als onderdeel van “Trade-Based Money Laundering (TBML). Bij deze techniek worden de mogelijkheden en de legitimiteit van de (internationale) handel misbruikt om illegale gelden onder het mom van internationale handelstransacties te verbergen.

Naast de stromen naar Azië stelt de CFI ook verbanden vast met de Verenigde Arabische Emiraten, met name in dossiers waar tussenbedrijven die als compensatieplatforms optreden in Dubai gevestigd zijn.

Casus: gebruik van een compensatieplatform gevestigd in Dubai met geldstromen naar Azië en TBML-praktijken

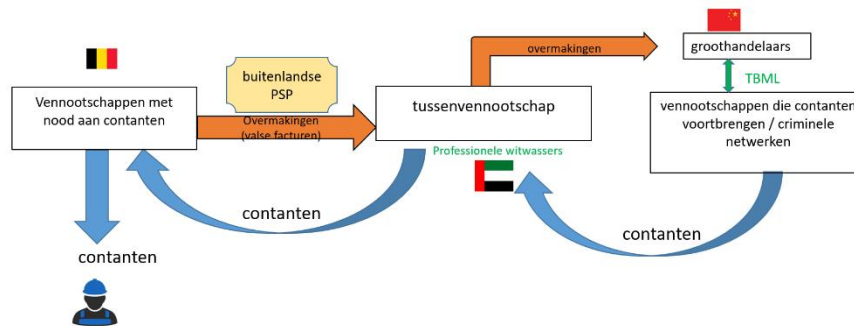
Een vennootschap gevestigd in Dubai onder de vorm van een *Free Zone Establishment (FZE)* hield een rekening aan bij een aanbieder van betalingsdiensten gevestigd in Oost-Europa. Deze rekening werd in enkele maanden tijd gecrediteerd door overmakingen voor een totaalbedrag van meerdere miljoenen EUR. Deze overmakingen verwezen hoofdzakelijk naar facturen/dienstverlening van talrijke Belgische vennootschappen die officieel in de bouwsector en de sector van industriële schoonmaak actief waren. De rekening werd vervolgens hoofdzakelijk gedebiteerd door overmakingen naar groothandelaars in consumentengoederen gevestigd in het buitenland, in het bijzonder in Azië.

Uit analyse blijkt dat het merendeel van de vennootschappen die bij de creditverrichtingen betrokken zijn, voorkomen in dossiers die werden doorgemeld in het kader van de zogenaamde Braziliaanse netwerken. Dhr. X, de directeur van de FZE kwam ook voor in een dossier dat werd doorgemeld in verband met georganiseerde misdaad en/of ernstige fiscale fraude en/of sociale fraude. Informatie verkregen van een buitenlandse FIU toonde aan dat Dhr. X bekendstond als lid van een misdaadorganisatie. Hij kwam tussen om misdaadgeld over te maken en dit in het Belgische financiële stelsel in te brengen. Hij was ook verantwoordelijk voor de rekrutering van stromannen die aan het hoofd van schermvennootschappen in België zouden worden geplaatst. Bovendien bleek Dhr. X ook het beroep van accountant uit te oefenen.

Gelet op al deze elementen lijkt het erop dat de FZE een tussenvennootschap is die als witwasplatform in een internationaal compensatieschema optreedt. Deze vennootschap centraliseert een deel van de fondsen uit het zogenaamde Braziliaanse netwerk uit België en maakt deze vervolgens over naar groothandelaars van Aziatische consumentenproducten. In Azië kunnen deze overmakingen dan gebruikt worden om allerlei goederen te betalen voor de vennootschappen die de contanten hebben voortgebracht die aan de bouw- of industriële schoonmaakbedrijven werden overhandigd. Dhr. X lag aan de basis van dit systeem, die blijkbaar geld voor derden witwaste.

Door een buitenlandse betalingsdientaanbieder (PSP) te gebruiken werden de Belgische schermvennootschappen niet zo snel opgemerkt door de traditionele Belgische financiële spelers omdat de overmakingen door deze vennootschappen naar een Oost-Europees land werd uitgevoerd, wat voor de traditionele banken een minder alarmerende aanwijzing is dan een rekening in Azië¹³.

¹³ Zie ook punt 1.2.3. infra over het gebruik van betalingsdientaanbieders (PSP's).

Ondernomen acties

a. De samenwerking tussen de CFI en de ondernemingsrechtbank

De voorzitter van de Franstalige ondernemingsrechtbank van Brussel heeft beslist de strijd aan te binden met slapende vennootschappen / schermvennootschappen. Het is zijn bedoeling om deze lege vennootschappen zo snel mogelijk te neutraliseren om te vermijden dat ze door criminele netwerken voor witwasdoeleinden zouden worden gebruikt. Verschillende diensten (parket, RSZ, belastingdienst) werken mee aan dit project.

Ook de CFI beschikt over waardevolle informatie waardoor de identificatie van problematische vennootschappen wordt vergemakkelijkt. Daarom ontmoette de CFI eind 2019 de voorzitter van de Franstalige ondernemingsrechtbank van Brussel en de financiële sectie van het parket van Brussel om samen over de best mogelijke samenwerking na te denken in overeenstemming met het wettelijk kader van de CFI met als doel de strijd tegen slapende vennootschappen te versterken.

b. Bewustmaking van de onderworpen beroepen

Elementen die wijzen op het gebruik van lege vennootschappen moeten melders opvallen en vermoedens doen rijzen. Om te vermijden dat onderworpen beroepen voor illegale doeleinden worden gebruikt, moet worden herhaald dat de waakzaamheidsmaatregelen gebaseerd moeten zijn op een individuele risicoanalyse op het gebied van WW/FT, rekening houdende met de kenmerken van de cliënt en de zakelijke relatie of de betrokken verrichting.

De CFI heeft een lijst met waarschuwingssignalen opgesteld¹⁴ waar melders bijzondere aandacht aan moeten besteden. Het gaat om een niet-limitatieve lijst van mogelijk verdachte elementen. Deze criteria zijn voorbeelden die elke melder moet beoordelen om te bepalen of er vermoedens van witwassen of financiering van terrorisme zijn. Een analyse op basis van een reeks criteria zou, in voorkomend geval, tot een melding kunnen leiden.

In het kader van de nauwe samenwerking tussen de CFI en de toezichthoudende autoriteiten, zoals bepaald in de wet van 18 september 2017, kon de CFI de aandacht van verschillende toezichthoudende autoriteiten van cijferberoepen en juridische beroepen vestigen op het gebruik van lege vennootschappen, met als doel dat deze autoriteiten hierover bewustmakingsacties opzetten.

De bewustmaking bestaat er onder meer in dat deze beroepsgroepen herinnerd worden aan hun waakzaamheidsverplichtingen die ze in het kader van de bestrijding van WW/FT moeten nakomen, zoals het beoordelen van de kenmerken van de cliënt en het doel en de aard van de voorgenomen zakelijke relatie.

¹⁴ De lijst met waarschuwingscriteria is beschikbaar op de site van de CFI.

Wanneer één van de beoefenaars van een cijfer- en/of juridisch beroep gevraagd wordt om achtereenvolgens een hele reeks vennootschappen op te richten die aan het profiel van een lege vennootschap beantwoorden en desgevallend de boekhouding van deze vennootschappen te doen, moeten zij de cliënten die een hoog risico op witwassen vormen zo snel mogelijk identificeren en voor hen een verhoogde waakzaamheid aan de dag leggen.

Indien ze hun waakzaamheidsverplichtingen niet kunnen nakomen, mogen deze beoefenaars deze zakelijke relaties overigens niet aanknopen en moeten ze een einde stellen aan de reeds bestaande zakelijke relaties. Ze moeten bovendien nagaan of de redenen die ertoe leiden dat ze hun waakzaamheidsverplichtingen niet kunnen vervullen vermoedens van WW/FT tot gevolg hebben en of ze deze vermoedens aan de CFI moeten melden.

c. De samenwerking tussen de CFI en de douane

Talrijke dossiers tonen aan dat de compensatietechniek vaak met TBML-praktijken in verband met groothandelaars (in Europa of elders ter wereld) samengaat. Zo kan het geld dat voornamelijk in Azië ter compensatie terecht komt gebruikt worden om allerlei goederen te kopen voor criminelen die illegale activiteiten uitvoerden die contanten voortbrengen. Deze goederen kunnen dan tot slot via in- en uitvoeractiviteiten aan criminelen worden verkocht.

Gelet op de douaneaspecten die met internationale handelsactiviteiten samenhangen, bestaat een van de doelstellingen om het verschijnsel van TBML beter aan te pakken erin de financiële informatie waarover de CFI beschikt te combineren met de informatie over internationale handel waarover de douane beschikt. Dit zorgt voor een versterkte samenwerking tussen de CFI en de douane.

d. Internationale samenwerking

Het gebruik van TBML-praktijken is een trend die ook op internationaal vlak wordt vastgesteld. De FATF en de Egmontgroep beslisten hier een studie aan te wijden. Er werd een speciale werkgroep opgericht, waarvan de CFI lid is. De werkzaamheden zijn gestart en het eindrapport zou in de loop van 2020 beschikbaar moeten zijn. De resultaten van deze werkzaamheden zullen een internationaal beeld van dit verschijnsel bieden.

In het kader van informatie-uitwisseling heeft de CFI bovendien een nieuw mechanisme opgestart aan de hand van een strategisch-operationele nota over de compensatietechniek met de bedoeling deze nota aan buitenlandse tegenhangers te bezorgen. Dit verschijnsel dat in België werd vastgesteld heeft internationale gevolgen die moeten worden onderzocht. Het doel van deze nota is tweeledig. Vanuit strategisch oogpunt wordt kennis gedeeld door dossiers voor te stellen die met de zogenaamde Braziliaanse netwerken verband houden. Op operationeel vlak wordt operationele informatie gedeeld over dossiers die een band met het buitenland hebben, waardoor er een vollediger beeld van de puzzel kan ontstaan.

1.2.2. Gebruik van kansspelen

Vastgestelde trends

Dossiers waarin gebruik wordt gemaakt van kansspelen, offline en online, tonen aan dat de kansspelen doorgaans deel uitmaken van grotere witwasschema's waarbij ook andere kanalen en technieken worden gebruikt, zowel in België als in het buitenland.

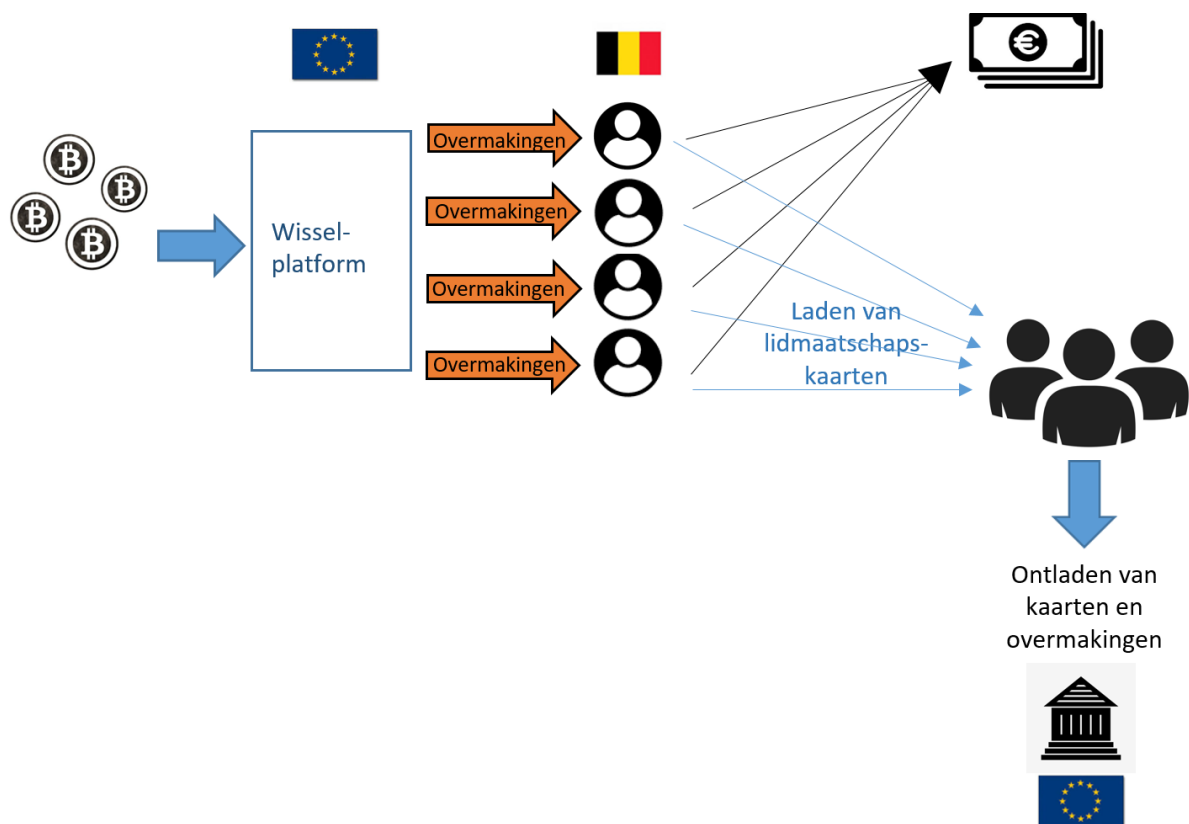
Sommige dossiers hebben de risico's met betrekking tot de regels voor het gebruik van spelersaccounts aan het licht gebracht. Een derde kan ook geld naar een spelersaccount overmaken. Overmakingen van de ene rekening naar de andere zijn dus mogelijk, zonder dat de titularis van de rekening waarop het geld terecht komt ook noodzakelijkerwijs dezelfde is als diegene die voor de aanvankelijke overmaking werd gebruikt. Daarenboven zijn er de risico's in verband met het gebruik van nieuwe betaalmiddelen zoals

virtuele valuta en het gebruik van voorafbetaalde kaarten die gebruikt worden om het geld naar bankrekeningen over te maken. Deze voorafbetaalde kaarten kunnen anoniem gebruikt worden of voor de omwisseling van sommen die aanvankelijk in contanten werden aangehouden. Tot slot kunnen lidmaatschapskaarten van kansspelinrichtingen ook witwasrisico's inhouden.

Casus: Geldoverdracht naar het buitenland via een kansspelinrichting door mules ten dienste van een criminele organisatie

Betrokkenen die in het buitenland wonen openden in dezelfde periode verschillende rekeningen bij dezelfde Belgische bank. De fondsen waren afkomstig van een platform voor de uitwisseling van virtuele valuta gevestigd in het buitenland. De fondsen werden eerst via verschillende overmakingen tussen de rekeningen van de verschillende betrokkenen verplaatst. Daarna werden ze in contanten opgenomen en/of geplaatst op lidmaatschapskaarten gelinkt aan spelersaccounts bij een kansspelinrichting in België.

Door deze betrokkenen aan betrokkenen in het buitenland te linken bracht de analyse door de CFI een netwerk van mules aan het licht. Deze mules werkten klaarblijkelijk voor de buitenlandse betrokkenen. Informatie van de kansspelinrichting toonde aan dat de lidmaatschapskaarten op naam van deze buitenlandse betrokkenen stonden hoewel ze geladen werden met bankkaarten gelinkt aan bankrekeningen op naam van de mules. Het geld werd van de lidmaatschapskaarten gehaald en de fondsen werden in het buitenland op rekeningen van deze buitenlandse betrokkenen geplaatst. Informatie van een buitenlandse tegenhanger van de CFI toonde aan dat de betrokkenen deel uitmaakten van een criminele organisatie die voor drughandel bekendstond. Deze organisatie wou geld voortkomend uit drughandel witwassen via een netwerk van mules met het gebruik van een bank, die de oorsprong van de fondsen niet kende, en via een kansspelinrichting, die de bestemming van de fondsen niet kende.

Hoewel het gebruik van kansspelen een beproefde witwasmethode is, tonen verschillende dossiers aan dat de kanspelsector een bijzondere aantrekkingskracht op bepaalde criminelen kan uitoefenen. Het lijkt

er in deze gevallen op dat criminelen niet zozeer fondsen van illegale herkomst wensten wit te wassen maar vooral wensten te spelen en zelfs een deel van deze fondsen te vergokken. Deze voorkeur voor gokken kan een goede onderzoekspiste voor de CFI vormen. Dankzij informatie van de kansspelinrichtingen over de identiteit van hun spelers kon de CFI de werkelijke economische begunstigde van de witwasverrichtingen identificeren.

Casus: Identificatie van de werkelijke economische begunstigde dankzij verrichtingen uitgevoerd bij kansspelinrichting

De rekeningen van een vennootschap die recent werd opgericht in de bouwsector werden gecrediteerd door overschrijvingen van talrijke Belgische bouwbedrijven, voor een totaalbedrag van meer dan een miljoen EUR. Een deel van deze fondsen werd vervolgens met de compensatietechniek¹⁵ witgewassen. Een ander deel van de fondsen op de rekeningen van de vennootschap werd gebruikt voor talrijke uitgaven in kansspelinrichtingen.

Na controle bleek dat de zaakvoerder van de vennootschap niet in deze kansspelinrichtingen was geweest toen de uitgaven werden verricht. Een derde zou de bankkaart van de vennootschap dus gebruikt moeten hebben. Dit lijkt erop te wijzen dat de zaakvoerder een stroman zou zijn die aan het hoofd van de vennootschap werd geplaatst om de identiteit te verhullen van de feitelijke zaakvoerder van de vennootschap, de werkelijke economische begunstigde van de verrichtingen.

De financiële verrichtingen die op de rekeningen van de vennootschap werden vastgesteld waren vermoedelijk op fictieve dienstverlening gebaseerd en werden in verband gebracht met het witwassen van geld voortkomend uit sociale fraude en/of ernstige fiscale fraude.

Ondernomen acties

a. Bewustmaking van onderworpen beroepsgroepen

Sinds het objectieve deel van de meldingsplicht van uitbaters van kansspelen¹⁶ werd opgeheven moeten zij zich voortaan enkel baseren op hun subjectieve evaluatie van de verrichtingen waarmee ze te maken krijgen om te beoordelen of aan de CFI moet worden gemeld. We vermelden nogmaals dat zowel kansspelen die online en offline aangeboden worden onderworpen zijn.

Van de sector van onlinekansspelen, die de afgelopen jaren sterk groeide¹⁷, wordt soms gezegd dat die weinig met witwassen in contact komt omdat de verrichtingen getraceerd kunnen worden. Zoals hierboven vermeld kunnen op bankrekeningen fondsen terecht komen met betaalmiddelen die anoniem kunnen worden gebruikt. Sommige risico's hebben betrekking op bijzondere kenmerken van sectoren die met het aangaan van een zakelijke relatie vanop afstand verband houden. Er zijn ook uitdagingen door de grensoverschrijdende aard van online kansspelen wanneer de spelen worden aangeboden door operatoren die in andere landen aan regels of aan minder strengere bepalingen inzake de bestrijding van WW/FT onderworpen zijn. Dit kan tot samenwerkingsproblemen tussen de verschillende autoriteiten leiden, die criminelen dan voor witwasdoeleinden misbruiken.

¹⁵ Zie supra.

¹⁶ Het voormelde koninklijk besluit van 6 mei 1999 werd eind 2018 inderdaad uitdrukkelijk opgeheven hoewel bij de inwerkingtreding van de wet van 6 mei 1999 vaststond dat de uitbaters van kansspelen niet langer verplicht waren om verrichtingen die aan de criteria van het koninklijk besluit van 6 mei 1999 voldoen automatisch aan de CFI te melden.

¹⁷ De markt van de online gokspelen kende tussen 2012 en 2015 een jaarlijkse groei van meer dan 80%, C. ANTONELLI, *Le marché du jeu en Belgique. Quelques données chiffrées, Droit des jeux de hasard*, dir. D. PHILIPPE, G. SCHAMPS en A. STROWEL, Brussel, Larcier, 2018, blz. 11 en volgende, in het bijzonder blz. 12.

Over het algemeen wordt het meldpotentieel van de kansspelsector nog te weinig benut omdat er bepaalde elementen in verband met het spelersgedrag en geldgebruik van spelers nog meer de aandacht van de sector zou moeten trekken.

Om de sector van mogelijke verdachte elementen bewust te maken heeft de CFI een lijst met waarschuwingssignalen¹⁸ opgesteld waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed. Het gaat om een niet-limitatieve opsomming van voorbeelden waarbij elke melder zal moeten beoordelen of er al dan niet vermoedens van witwassen of financiering van terrorisme bestaan.

1.2.3. Gebruik van betalingsdienstaanbieders (PSP's)

Vastgestelde trends

De CFI stelde in 2019 een stijging van meer 65% vast van de meldingen van betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld (PSP/EG) ten opzichte van 2018. Deze stijging van het aantal meldingen wordt veroorzaakt door de komst van nieuwe entiteiten die in 2019 aan de antiwitwaswet werden onderworpen.

Zoals verwacht door de CFI en vermeld in het voorgaande jaarverslag heeft het vooruitzicht van brexit talrijke betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld ertoe aangezet om hun maatschappelijke zetel van het Verenigd Koninkrijk naar het Europese vasteland te verplaatsen. Door deze verplaatsing van financiële instellingen kwamen er nieuwe spelers naar België met een stijgend aantal dossiers tot gevolg. Het moet wel worden opgemerkt dat, hoewel de CFI een stijging van het aantal meldingen van deze melders ontvangt, de meldingsactiviteit van deze betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld als laag kan worden beschouwd.

Analyse van de meldingen heeft ook aangetoond dat criminele en terroristische groepen steeds vaker deze betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld gebruiken om geld te verplaatsen. We stellen vast dat Belgische en buitenlandse betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld gebruikt worden om financiële transacties minder doorzichtig te maken. Door een of meerdere betalingsdienstaanbieders of aanbieders van elektronisch geld te gebruiken kunnen criminelen het moeilijker maken om financiële stromen te volgen. Het gebruik van betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld maakt het ook mogelijk om verdachte financiële verrichtingen te splitsen, wat de taak van financiële inlichtingeneenheden bemoeilijkt. Toegang tot informatie die deze buitenlandse betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld bezitten kan moeilijkheden opleveren, in het bijzonder bij het vrij verlenen van diensten in België.

Zoals eerder aangegeven heeft de CFI de bouwsector als risicovolle sector op het gebied van witwassen aangeduid als gevolg van herhaalde vaststelling de afgelopen jaren van witwasfeiten die met deze sector verband houden. Om fondsen uit illegale activiteiten gepleegd in de bouwsector wit te wassen maken criminele groepen onder meer gebruik van de techniek van Trade-Based Money Laundering (TBML) door goederen bij Aziatische groothandelaars te kopen. Het traditionele bankenstelsel heeft de waakzaamheid verhoogd, waarschuwings- en opsporingssystemen ontwikkeld en kan dit vrij snel opsporen. Om opsporing te vermijden doen professionele witwassers nu een beroep op betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld om hun verrichtingen uit te voeren¹⁹.

Ondernomen acties

In 2019 werd het belang van het gebruik van betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld in de kanalen voor witwassen en financiering van terrorisme erkend. De CFI heeft verschillende acties ondernomen om de risico's van deze betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld

¹⁸ De lijst met waarschuwingscriteria is beschikbaar op de site van de CFI.

¹⁹ Deze trend wordt hierboven toegelicht in de casus over het gebruik van een compensatieplatform gevestigd in Dubai met stromen naar Azië en TBML-praktijken.

en de blootstelling van het Belgische financiële stelsel aan deze risico's te beperken. In 2020 zal duidelijk worden of de projecten die door de CFI werden opgestart een doeltreffende controle en goed begrip van deze nieuwe spelers mogelijk maken om de risico's op het gebruik van betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld voor witwassen en financiering van terrorisme in België te verminderen.

a. *Nieuwe procedure voor informatieverstrekking*

In talrijke meldingen in België door aanbieders die in België gevestigd zijn en er aan regelgeving onderworpen zijn en die hun diensten aanbieden in de Europese Unie op grond van de vrijheid van dienstverrichting zijn er geen directe aanknopingspunten met België. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een melding verstuurd door een betalingsdienstaanbieder gevestigd in België die een verdachte geldovermaking meldt die vermoedelijk verband houdt met een oplichting door een Spanjaard ten nadele van een betrokkene in Duitsland.

Om de CFI in staat te stellen informatie snel en doeltreffend aan Europese tegenhangers te verstrekken werd er via het FIU.Net een nieuwe procedure ingevoerd, *dissemination of cross-border reports (XBR)* genaamd. Dankzij deze procedure die nu door alle FIU's van de Europese lidstaten wordt gebruikt kan de CFI meteen na ontvangst informatie met de betrokken Europese tegenhanger delen die deze informatie dan kan behandelen en handelen indien nodig. In het bovenstaande voorbeeld zal de CFI op basis van deze nieuwe procedure de informatie meteen na ontvangst naar de Spaanse en Duitse tegenhangers doorsturen, die beter geplaatst zijn om maatregelen te nemen om dit verschijnsel te bestrijden.

b. *Ondertekening van een MOU tussen de CFI en de Nationale Bank*

Een van de ondernomen acties was de ondertekening op 17 september 2019 van een *Memorandum of Understanding* met de Nationale Bank. Dit stelt de CFI voortaan in staat om aan de NBB alle informatie mee te delen die aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de reputatie van een financiële instelling of de financiële sector als geheel, in het bijzonder met betrekking tot de meldingsactiviteit of het nakomen van verplichtingen op het vlak van de bestrijding van WW/FT.

Deze MOU vormt een formeel kader voor een nauwere samenwerking tussen de CFI en de NBB die sinds de inwerkingtreding van de wet van 18/09/2017 van toepassing is en heeft tot doel deze samenwerking doeltreffender te maken.

c. *Interne bewustmaking en contacten met nieuwe melders*

De CFI heeft ook een interne bewustmakingsactie opgezet voor de analisten van de CFI over de risico's van betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld op het gebied van de bestrijding van WW/FT. Deze bewustmaking was succesvol, het belangrijkste gevolg is een stijging van het aantal verzoeken dat de CFI verstuurt naar betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld in België en naar haar buitenlandse tegenhangers voor betalingsdienstaanbieders en aanbieders van elektronisch geld die in het buitenland gevestigd zijn.

Er werd contact opgenomen met nieuwe melders die voordien in het Verenigd Koninkrijk aan regelgeving onderworpen waren. Zo kon de werkwijze van de CFI worden toegelicht en uitleg verschaft over de specifieke kenmerken van het Belgische stelsel ter bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme en de verschillen die kunnen bestaan tussen de stelsels in het buitenland waaraan deze melders voordien onderworpen waren.

De CFI nam ook deel aan het Black Wallet-project²⁰, bedoeld om de risico's van de fintechsector op het vlak van witwassen en financiering van terrorisme op te sporen.

²⁰ Voor meer informatie over het project zie:
https://www.poliisi.fi/en/national_bureau_of_investigation/black_wallet.

1.2.4. Gebruik van cryptovaluta

Vastgestelde trends

Ter herinnering, de vijfde Europese antiwitwasrichtlijn verplicht Europese lidstaten om platforms voor het wisselen van virtuele valuta en aanbieders van bewaarportemonnees aan het stelsel ter bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme te onderwerpen, wat het geval zal zijn wanneer deze richtlijn in Belgisch recht wordt omgezet. Aangezien deze entiteiten in 2019 niet aan de Belgische regelgeving noch aan het Belgische stelsel ter bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme onderworpen waren heeft de CFI bijgevolg geen meldingen van deze instellingen ontvangen.

In 2019 was de ervaring van de CFI inzake witwassen in verband met cryptovaluta gebaseerd op dossiers geopend op basis van vermoedens van andere melders met betrekking tot verdachte verrichtingen waarbij cryptovaluta gebruikt werden. De ontvangen informatie was voornamelijk afkomstig van bankinstellingen. Na spontane informatie-uitwisseling van buitenlandse FIU's ontving de CFI ook informatie als gevolg van meldingen door een buitenlands platform.

Het opstellen van een wettelijk kader zal de CFI in staat stellen meldingen van deze spelers te ontvangen, hen vragen te stellen en bijkomende informatie voor haar onderzoek te bekomen.

Gelet op de bijzondere kenmerken van de sector van cryptovaluta en de evolutie ervan zal de CFI haar expertise op dit vlak blijven ontwikkelen en bijzondere aandacht hebben voor de risico's van cryptovaluta op het vlak van witwassen van geld en financiering van terrorisme.

De CFI zal ook haar samenwerking met de FSMA versterken, die werd aangewezen als toezichthoudende autoriteit van deze entiteiten die in de toekomst aan de regelgeving zullen worden onderworpen.

2. Trends op het vlak van financiering van terrorisme

Vastgestelde trends

De CFI heeft in 2019 in totaal 55 dossiers doorgemeld aan de parketten met betrekking tot de financiering van terrorisme. Het totale bedrag in al deze doormeldingen bedroeg 4,5 mio EUR. Het gaat niet meer om het hoge aantal dossiers uit 2015, 2016 en vooral 2017; een positieve trend die door partnerdiensten bevestigd lijkt te worden en gelinkt lijkt te zijn aan de terugval van IS. De absolute waarde van het bedrag van een dossier in een context van terrorismefinanciering is minder relevant. Het verleden toonde ons jammer genoeg meermaals dat er geen grote bedragen nodig zijn om een aanslag of een terroristische groepering te financieren. Vaak kan een transactie - hoe miniem ook - in deze context ook gebruikt worden om de band tussen verschillende personen aan het licht te brengen.

Naast het doormelden van dossiers aan het parket wegens het vaststellen van ernstige aanwijzingen van financiering van terrorisme heeft de CFI in 2019 opnieuw in een groot aantal gevallen gebruik gemaakt van de mogelijkheid voorzien in artikel 83, §2, 4° van de wet van 18 september 2017. Dit artikel laat toe om in het kader van de bestrijding van het radicaliseringsproces relevante informatie over te maken aan de inlichtingendiensten (VSSE en ADIV) en aan OCAD, ook wanneer er geen ernstige aanwijzingen van de financiering van terrorisme vastgesteld werden. In 2019 maakte de CFI in 162 gevallen gebruik van deze mogelijkheid. Naast de samenwerking met de parketten en politie is ook deze samenwerking met de inlichtingendiensten en OCAD zeer belangrijk voor de CFI, zeker in een periode waarin de imminente terroristedreiging minder groot is.

De CFI heeft ook schrijfplicht in de Gemeenschappelijke GegevensBank (GGB). De GGB is de databank beheerd door OCAD en de politie met als doelstelling kennis te delen tussen de verschillende diensten om de samenleving te beschermen tegen potentieel gewelddadige personen of groeperingen binnen de context radicalisme en terrorisme. Als de CFI over relevante informatie beschikt over personen die in deze databank zijn opgenomen (terroristen, haatpredikers, potentiële terroristen,...), wordt deze informatie ingevoerd. In 2019 voldeed de CFI 102 keer aan zijn schrijfplicht.

In de dossiers die doorgemeld werden aan de parketten wegens ernstige aanwijzingen van de financiering van terrorisme kunnen twee grote trends vastgesteld worden. Een eerste trend die zich ook de voorbije twee jaar al manifesteerde, heeft betrekking op de problematiek van de zogenaamde 'collectors'. Een tweede trend is de focus van de CFI op binnen- en buitenlandse verenigingen waarbij een groot aantal particulieren kleine schenkingen uitvoerden waarbij het geld (deels) gebruikt werd ter financiering van terrorisme en/of radicalisme.

a. De problematiek van collectors

Collectors zijn financiële tussenpersonen die zich meestal in buurlanden van Syrië bevinden. Zij beschikken over een netwerk via hetwelke ze geld, dat ze via money remittance vanuit het buitenland ontvangen, in cash tot bij de begunstigden kunnen krijgen. Aanvankelijk werd dit deels informeel systeem voor geldverzending gebruikt om de strijders - Foreign Terrorist Fighters (FTF's) - in de conflictzones te ondersteunen. De voorbije twee jaar lijken de fondsen vooral bedoeld te zijn om een mogelijke terugkeer te faciliteren. In veel dossiers behoort de opdrachtgever van de geldverzending tot de familie of entourage van een FTF, maar dit is niet altijd duidelijk vast te stellen. Het gaat om een georganiseerd systeem van geldverzending waarbij de collectors regelmatig gewisseld worden om detectie te vermijden en waarbij geld verstuurd wordt vanuit verschillende landen wereldwijd.

b. Problematiek van Nederlandse stichtingen

Een tweede belangrijke trend die al meerdere jaren aanhoudt, zijn de talrijke overschrijvingen vanuit België ten gunste van binnen- en buitenlandse verenigingen. Als gevolg van een versterkte samenwerking met onze Nederlandse tegenhanger in dit verband gingen vele analyses van de CFI over Nederlandse

stichtingen die in verband gebracht kunnen worden met terrorisme en bekendstaan om hun rol in het radicaliseringsproces. Het gaat om talrijke kleine bedragen die via overschrijving overgemaakt worden door Belgen die ook bij politie of inlichtingendiensten bekend staan als radicaal. Deze onderzoeken vormen een goed voorbeeld van het nut van financiële inlichtingen bij het uitvoeren van een netwerkanalyse. Door een geldstroom te volgen naar een vereniging/stichting en dan te kijken welke andere personen eveneens storting naar deze vereniging/stichting uitvoeren, kan een groot deel van haar financieringsnetwerk blootgelegd worden. Bovendien bleek dat een aantal Belgen die voorkwamen in terrorismeonderzoeken ook geld stuurden naar verschillende verenigingen/stichtingen.

Op te merken valt dat dat steun aan verenigingen hoofdzakelijk in cash gebeurt, zonder gebruik van het traditionele bankstelsel wat opsporing dus onmogelijk maakt.

c. Overige problemen in verband met financiering van terrorisme

Naast religieus terrorisme vormt ook politiek geïnspireerd terrorisme volgens politie en inlichtingendiensten in toenemende mate een bedreiging voor de maatschappij. De CFI ontving de voorbije jaren meldingen die zowel betrekking hadden op links- als op rechts-extremisme. De samenwerking met de inlichtingendiensten rond dit onderwerp is cruciaal om in te kunnen schatten of extremistische organisaties of personen mogelijk kunnen overgaan tot gewelddadige acties en hun financiële transacties derhalve beschouwd dienen te worden als mogelijke financiering van terrorisme. In 2019 werd een beperkt aantal dossiers rond deze problematiek behandeld. Ook de samenwerking met buitenlandse FIU's was in deze dossiers van groot belang.

De dossiers met de hoogste bedragen die in 2019 doorgemeld werden, illustreerden telkens de dunne scheidingslijn tussen de mogelijke financiering van terrorisme en het witwassen van fondsen uit georganiseerde misdaad. Organisaties kunnen dan wel een politiek doel hebben, maar tegelijkertijd beschikken over een internationaal netwerk van bedrijven om geld uit afpersing, drughandel, sociale fraude en andere vormen van criminaliteit wit te wassen en zich op die manier de facto te gedragen als een criminele organisatie. Zo werden meerdere dossiers doorgemeld naar het Federaal Parket waaruit bleek dat vennootschappen in de bouwsector in het buitenland grote bedragen genereerden uit fiscale en sociale fraude. Het geld werd via Belgische vennootschapsrekeningen van binnen- en buitenlandse bouwbedrijven versluist naar rekeningen van vennootschappen in verschillende Europese landen. Deze houden zich bezig met de opbouw en uitbouw van de propagandamachine van een terroristische organisatie.

Tot slot behandelde de CFI in 2019 opnieuw verschillende dossiers waarin geld werd overgemaakt ten gunste van gedetineerden veroordeeld voor feiten gelieerd aan terrorisme. De bestaande mechanismen voor samenwerking met DG EPI van de FOD Justitie en met politie, inlichtingendiensten en OCAD worden ten volle uitgespeeld om deze verrichtingen verder te kunnen onderzoeken.

Ondernomen acties

a. Samenwerking met partnerlanden in verband met de problematiek van de 'collectors'

De CFI werkte voor deze dossiers intensief samen met de Franse FIU Tracfin, als FIU van buurland Frankrijk één van de belangrijkste buitenlandse partners in de strijd tegen de financiering van terrorisme. Wederzijds werd informatie uitgewisseld waardoor verschillende begunstigden van geldverzekeringen als collector geïdentificeerd konden worden. Dit was vooral het geval in dossiers waarbij er geen rechtstreekse band, noch familiaal noch politoneel, kon vastgesteld worden tussen de opdrachtgever en een FTF. Daarnaast moet erop gewezen worden dat er sinds de val van Baghouz, het laatste bolwerk van IS, een nieuwe opflakking is van geldverzekeringen naar collectors. Het geld lijkt uiteindelijk bestemd te zijn voor FTF's in gevangenskampen.

De CFI bezorgt aan alle partner-FIU's een voortdurend bijgewerkte lijst van de "money collectors" die ze bij haar analyses vaststelt.

b. Samenwerking tussen CFI en FIU Nederland in verband met de problematiek van de Nederlandse stichtingen

Om adequaat te kunnen inspelen op de problematiek van de Nederlandse stichtingen heeft de CFI in 2018 verschillende vergaderingen georganiseerd met de Nederlandse FIU. Volgens de Nederlandse collega's is de drempel voor het oprichten van een stichting laag, wat een mogelijke verklaring kan vormen voor het succes van deze organisatievorm binnen radicale geloofsgemeenschappen. Mogelijk heeft ook de Belgische aandacht voor het risico op terrorismefinanciering via vzw's na de aanslagen van 2016 ertoe geleid dat de financiële steun aan het radicale en salafistische organisaties naar Nederlandse stichtingen vloeit.

c. Samenwerking tussen CFI en de partnerdiensten op internationaal en op nationaal vlak

De samenwerking met de partnerdiensten op internationaal en op nationaal vlak zal ook in de toekomst één van de hoekstenen blijven van het beleid van de CFI inzake de strijd tegen de financiering van terrorisme. Om een proactieve rol te kunnen spelen en een inschatting te kunnen maken van de dreiging op het vlak van terrorisme is informatie van de partners voor de CFI van vitaal belang. Omgekeerd kan de financiële informatie afkomstig van de verschillende categorieën van melders waarover de CFI beschikt een duidelijke meerwaarde vormen bij inlichtingen- en opsporingsonderzoeken. Het is deze geïntegreerde aanpak die het meeste kans biedt om de toekomstige trends op het vlak van terrorisme en de financiering ervan correct in te schatten.

V. VOORONTWERP VAN WET TOT OMZETTING VAN DE 5DE ANTIWITWASRICHTLIJN: OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN

In de afgelopen jaren heeft de Europese Unie haar rechtskader voor het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering (hierna “WG/FT”) aanzienlijk versterkt.

De vierde antiwitwasrichtlijn²¹ werd in mei 2015 aangenomen en werd in Belgisch recht omgezet door de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (hierna “de wet van 18 september 2017”).

Als onderdeel van het in februari 2016 vastgestelde actieplan voor het opvoeren van de strijd tegen terrorismefinanciering²² en als reactie op de onthullingen in de Panama Papers van april 2016, werd in mei 2018 de vijfde antiwitwasrichtlijn²³ aangenomen, die door de lidstaten uiterlijk in januari 2020 in nationale wetgeving moet zijn omgezet.

De vijfde richtlijn zorgt essentieel voor transparantere informatie over uiteindelijke begunstigen, geeft financiële inlichtingeneenheden (“FIU’s”) ruimere toegang tot informatie, intensiveert de samenwerking tussen toezichthouders, en reguleert virtuele valuta en prepaidkaarten teneinde terrorismefinanciering beter te kunnen voorkomen. We komen er hierna in detail op terug.

De werkzaamheden tot omzetting van de vijfde richtlijn door de Werkgroep voor de omzetting van de vijfde richtlijn, opgericht onder de auspiciën en de coördinatie van de FOD Financiën, werden afgerond. Het wetgevend werk voor de parlementaire goedkeuring van het voorontwerp van de omzettingswet is op het moment van de publicatie van dit activiteitenverslag nog maar amper gestart.

Onder voorbehoud van wijzigingen die zich nog kunnen voordoen, in het bijzonder van de Raad van State of van parlementsleden, kunnen we u reeds een overzicht geven van de belangrijkste wijzigingen aan de wet van 18 september 2017.

A. Uitbreiding van het toepassingsgebied *ratione personae*

De lijst van onderworpen entiteiten aan de wet van 18 september 2017 zal worden uitgebreid met:

- De aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele activa en fiduciaire valuta gevestigd op het Belgisch grondgebied, en de aanbieders van bewaarportemonnees gevestigd op het Belgisch grondgebied.

Op aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele activa en fiduciaire valuta²⁴, alsook aanbieders van bewaarportemonnees rustte tot aan de vijfde richtlijn geen Unierechtelijke verplichting om verdachte activiteiten te identificeren. Terroristische groeperingen waren daardoor in staat om geld door te sluizen naar het financiële stelsel van de Unie of binnen virtuele valutaneetwerken door overmakingen te verbergen, vanwege de zekere mate van anonimiteit die zij op deze platforms genieten. Het was dan ook van essentieel belang het toepassingsgebied van de vierde richtlijn te verruimen tot

²¹ Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PB L 141 van 5.6.2015, blz. 73).

²² COM(2016) 50 final

²³ Richtlijn (EU) 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU (PB L 156 van 19.6.2018, blz. 43).

²⁴ Fiduciaire valuta zijn muntstukken en bankbiljetten die als wettig betaalmiddel zijn erkend en elektronisch geld van een land, welke in het land van uitgifte als ruilmiddel worden aanvaard.

aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele activa en fiduciaire valuta alsook aanbieders van bewaarportemonnees.

Virtuele activa worden gedefinieerd als zijnde een digitale weergave van waarde die niet door een centrale bank of een overheid wordt uitgegeven of gegarandeerd, die niet noodzakelijk aan een wettelijk vastgestelde valuta is gekoppeld en die niet de juridische status van valuta of geld heeft, maar die door natuurlijke of rechtspersonen als ruilmiddel wordt aanvaard en die elektronisch kan worden overgedragen, opgeslagen en verhandeld.

Een aanbieder van bewaarportemonnees wordt gedefinieerd als zijnde een entiteit die diensten aanbiedt om namens haar cliënten cryptografische privésleutels te beveiligen om virtuele activa aan te houden, op te slaan en over te dragen.

De FSMA wordt aangewezen als zijnde hun toezichthoudende autoriteit. De Koning zal, op advies van de FSMA, bepalen welke de regels en voorwaarden zijn voor hun inschrijving bij de FSMA.

- De natuurlijke personen of rechtspersonen die kopen, verkopen of optreden als tussenpersoon in de handel van kunstwerken of roerende goederen van meer dan vijftig jaar oud, waarvan de verkoopprijs van een of een geheel van deze werken of goederen gelijk is aan of hoger is dan 10.000 euro. De tussenpersonen omvatten kunstgalerieën, veilinghuizen en organisatoren van beurzen en salons.

Het begrip kunstwerk wordt niet gedefinieerd door de vijfde richtlijn. Het begrip dat in het ontwerp is opgenomen, is dat uit artikel XI.175, § 1, tweede lid van het Wetboek van economisch recht. Volgens dat artikel wordt onder oorspronkelijk kunstwerk verstaan “een werk van grafische of beeldende kunst, zoals afbeeldingen, collages, schilderijen, tekeningen, gravures, prenten, lithografieën, beeldhouwwerk, tapisserieën, keramische werken, glaswerk en foto's, voorzover dit werk een schepping is van de kunstenaar zelf, of het gaat om een exemplaar dat als oorspronkelijk kunstwerk wordt aangemerkt. Kopieën van kunstwerken die onder deze afdeling vallen en die door de kunstenaar zelf of in zijn opdracht in beperkte oplage zijn vervaardigd, worden als oorspronkelijk kunstwerk in de zin van deze afdeling beschouwd. Dergelijke kopieën zijn in de regel genummerd, gesigneerd of door de kunstenaar op andere wijze als authentiek gemerkt.”

De reden voor de toepassing van het ontwerp op oude goederen, die in verschillende wetgevingen worden gekwalificeerd als antiquiteiten wanneer ze ouder dan 100 jaar zijn, of als cultuurgoederen, is dat sommige van die goederen (zoals zoölogische, botanische, archeologische voorwerpen, delen van monumenten die niet in hun geheel bewaard zijn gebleven, postzegels, archieven, muziekinstrumenten, enz.) geen kunstwerken zijn, maar goederen waarvan de handel een aanzienlijk risico op WG/FT inhoudt, met name na de aankomst in Europa van in het Midden-Oosten gestolen antieke voorwerpen.

De sector van de kunsthandel is een risicosector op het vlak van WG/FT. Het risico op het gebied van financiering van terrorisme is sterk toegenomen gelet op de situatie in Irak en Syrië waarbij musea en archeologische sites die op de werelderfgoedlijst van Unesco stonden getroffen werden door georganiseerde plunderingen of illegale opgravingen en zo aan de financiering van terroristische organisaties bijdroegen. Bovendien is de kunsthandel, gelet op ondoorzichtigheid van bepaalde praktijken, een belangrijke risicofactor voor witwassen en fraude.

- De natuurlijke personen of rechtspersonen die eigenaar of beheerder zijn van entrepots, met inbegrip van douane-entrepots of in vrijhavens gelegen entrepots, die specifiek een opslagdienst aanbieden voor kunstwerken of roerende goederen van meer dan vijftig jaar oud en alleen voor dergelijke goederen en werken.

Ratione personae, wordt het toepassingsgebied van de wet van 18 september 2017 ook uitgebreid tot entrepots, al dan niet van de douane, waar kunstwerken of goederen van meer dan vijftig jaar oud worden opgeslagen. Deze twee plaatsen brengen bepaalde risico's met zich mee die vergelijkbaar zijn met die van de vrijhavens, met name wat betreft de opslag op lange termijn van kunstwerken.

De vrijhavens worden toegevoegd aan het toepassingsgebied van de wet, om artikel 2, 1., 3), j) van richtlijn 2015/849 om te zetten, hoewel er momenteel geen vrijhavens of vrije zones²⁵ in België zijn.

De FOD Economie wordt aangewezen als zijnde hun toezichthoudende autoriteit. Ook hier zal de Koning, op advies van de FOD Economie, bepalen welke de regels en voorwaarden zijn voor hun inschrijving bij deze overheid.

Het is noodzakelijk dat deze besluiten binnen de kortst mogelijke tijd worden genomen met het oog op het garanderen van de effectieve toepassing van de wet. Inderdaad, de voorafgaande identificatie van deze nieuw onderworpen entiteiten, tot nu toe niet gereguleerd, is een conditio *sine qua non* voor de effectieve toepassing van de wet van 18 september 2017.

Deze voorafgaande identificatie is enerzijds noodzakelijk opdat de FSMA en de FOD Economie hun toezichts- en sanctiebevoegdheden kunnen uitoefenen krachtens de wet van 18 september 2017 ten aanzien van duidelijk geïdentificeerde entiteiten. Deze identificatie is anderzijds ook noodzakelijk om de CFI de zekerheid te geven dat zij geldig gevat is wanneer ze krachtens artikel 47 van deze wet van deze entiteiten een melding ontvangt. Daarom is het nodig over een lijst van deze beroepsbeoefenaars te beschikken welke op basis van criteria bepaald door de Koning werden aangeduid.

- De natuurlijke of rechtspersonen ingeschreven op de aparte lijst in het openbaar register bedoeld in artikel 29, § 2, van de wet van 17 maart 2019, die zich ertoe verbinden als voornaamste bedrijfs- of beroepsactiviteit, rechtstreeks of via andere met hem gelieerde personen materiële hulp, bijstand of advies op fiscaal gebied te verlenen.

Nu bestaat er op fiscaal gebied enkel een bescherming van de beroepstitel van (gecertificeerd) (fiscaal) accountant of gecertificeerd belastingadviseur. Advies en bijstand op fiscaal vlak en de vertegenwoordiging van belastingplichtigen zijn niet voorbehouden aan een gereguleerd beroep.

Wie dan ook kan bijgevolg zonder enige controle als voornaamste bedrijfs- of beroepsactiviteit advies op fiscaal gebied verlenen.

De vijfde richtlijn wou dit loophole dichten dat fiscale fraude en witwassen die met deze fraude verband houden kan veroorzaken ten opzichte van de gereguleerde beroepen die dergelijk advies verlenen en bovendien aan de verplichtingen van de wet van 18 september 2017 onderworpen zijn.

Derhalve zal elke niet-erkende consultant/fiscale dienstverlener zich dus moeten registreren bij het *Institute for Tax Advisors and Accountants* (hierna "ITAA") door middel van inschrijving op een speciale lijst die wordt bijgehouden door het ITAA zodat deze de naleving van hun antiwitwasverplichtingen kan controleren en sanctioneren. De ITAA wordt aangewezen als zijnde hun toezichthoudende autoriteit.

B. Uitbreiding van het toepassingsgebied *ratione materiae*

Hoewel de vijfde richtlijn geen enkele wijziging aan de onderliggende witwasmisdrijven aanbrengt brengt het voorontwerp van wet de volgende wijzigingen aan:

- illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen

De bepaling "illegale drughandel" bedoeld in artikel 4, 23°, c) van de wet van 18 september 2017 als criminele activiteit wordt vervangen door "illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen", naar aanleiding van het verzoek van de Europese Commissie geformuleerd in het met redenen

²⁵ Een vrijhaven is een vrije zone (oorspronkelijk een haven, vandaar de naam) waarbinnen goederen vrij van alle rechten en taksen (douanerechten, btw, enz.) zonder douanecontrole kunnen worden gelost, behandeld, verspreid en opnieuw verzonden. Vrijhavens zorgen voor anonimiteit en belastingvrijstelling bij transacties en kunnen het middelpunt vormen van verschillende soorten illegale handel, in het bijzonder geroofd of gestolen antiek.

omkleed advies nr. 2017/0516 van 24 januari 2019 gericht tot het Koninkrijk België krachtens artikel 258 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, wegens niet-kennisgeving van de maatregelen tot omzetting in nationaal recht van de vierde richtlijn.

Door niet enkel illegale drughandel te beogen maar ook illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen wordt voor een formeel conformere omzetting gezorgd van artikel 3, 4. b) van de vierde richtlijn, zonder inhoudelijke wijziging aangezien het crimineel fenomeen van illegale drughandel zoals beoogd in de wet van 18 september 2017 reeds alle misdrijven dekt bedoeld in artikel 3, paragraaf 1, punt, a) van het Verdrag van de Verenigde Naties van 1988 tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen zonder noodzaak er uitdrukkelijk naar te hoeven verwijzen.

- Informaticacriminaliteit

De bepaling “informaticabedrog”, als criminele activiteit, bedoeld in artikel 4, 23°, bb) van de wet van 18 september 2017 wordt vervangen door het begrip “informaticacriminaliteit”.

Bij de omzetting van de vierde richtlijn door de wet van 18 september 2017 werd informaticabedrog bij de lijst met criminele activiteiten gevoegd. Vandaag lijkt het echter even belangrijk om het, soms te enge, begrip “informaticabedrog” uit te breiden om zo het ruimere verschijnsel “informaticacriminaliteit” te beogen.

Informaticacriminaliteit is vaak internationaal van aard, de daders kunnen vrij anoniem te werk gaan en deze criminele activiteit kan vele vormen aannemen (inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, spionage, sabotage, hacken, aanzetten tot haat of racisme, pedofilie, fraude, oplichting of zelfs cyberterrorisme ...). De uitbreiding van het begrip informaticabedrog naar informaticacriminaliteit (of “cybercriminaliteit”) zal het mogelijk maken nieuwe criminele fenomenen te behandelen waarmee de CFI bij haar operationeel werk van de analyse van ontvangen meldingen te maken krijgt.

C. Lagere maximale transactielimieten voor bepaalde prepaidinstrumenten

Prepaidkaarten voor algemeen gebruik hebben legitieme toepassingen en vormen een instrument dat bijdraagt aan de sociale en financiële inclusie. Anonieme prepaidkaarten kunnen echter ook gemakkelijk worden gebruikt voor het financieren van terroristische aanslagen en terroristische logistiek.

Om terroristen dit middel voor het financieren van hun operaties te ontnemen, werd door de vijfde richtlijn een verdere verlaging doorgevoerd van de limieten en maximale bedragen waaronder het meldingsplichtige entiteiten is toegestaan om af te zien van de toepassing van bepaalde bij de vierde richtlijn vastgestelde cliëntenonderzoekmaatregelen.

Artikel 25 van de wet van 18 september 2017 bevat de voorwaarden waaronder de onderworpen entiteiten die elektronisch geld uitgeven, op basis van een passende beoordeling van de WG/FT-risico's waaruit blijkt dat deze risico's laag zijn, kunnen afwijken van hun identificatie en verificatieverplichtingen ten aanzien van cliënten in het kader van de uitgifte van elektronisch geld.

Dit artikel wordt als volgt gewijzigd ter omzetting van deze nieuwe limieten:

- het maximumbedrag van betalingen per maand van 250 euro wordt verlaagd tot 150 euro;
- het maximumbedrag dat op de elektronische drager kan worden opgeslagen, wordt verlaagd tot 150 euro;
- het bedrag waarboven de terugbetaling of opneming in contanten van de monetaire waarde van elektronisch geld de identificatie en identiteitsverificatie van de betrokken persoon vereist, wordt verlaagd van 100 tot 50 euro.

- er wordt gepreciseerd dat de verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie ook geldt voor betalingstransacties op afstand (via internet of geïnitieerd met een voor communicatie op afstand bruikbaar apparaat) indien het om een bedrag van meer dan 50 euro per transactie gaat.

Terwijl het gebruik van in de Unie uitgegeven anonieme prepaidkaarten in wezen beperkt is tot het grondgebied van de Unie, is zulks niet altijd het geval voor soortgelijke kaarten die in derde landen worden uitgegeven. Het is derhalve belangrijk dat buiten de Unie uitgegeven anonieme prepaidkaarten enkel in de Unie kunnen worden gebruikt wanneer zij kunnen worden geacht te voldoen aan vereisten die gelijkwaardig zijn aan vereisten die in het Unierecht zijn vastgesteld.

Daarom wordt artikel 25 aangevuld om te verduidelijken dat de kredietinstellingen en financiële instellingen die de betalingsdienst aanbieden die bestaat in de acceptatie van betalingstransacties, betalingen met anonieme prepaidkaarten die zijn uitgegeven in derde landen alleen aanvaarden indien deze kaarten voldoen aan voorwaarden die gelijkwaardig zijn aan die welke zijn vastgesteld in artikel 25, zoals gewijzigd door het ontwerp van wet.

D. Verbetering van de samenwerking tussen FIU's en hun directe toegang tot informatie over het WG/FT

De vijfde richtlijn beoogt de bevoegdheden van de FIU, in België de CFI, te versterken en de samenwerking tussen FIU's te vergemakkelijken.

De vijfde richtlijn benadrukt de belangrijke rol die FIU's spelen bij het opsporen van financiële verrichtingen van terroristische netwerken. De FIU's dragen er in grote mate toe bij dat financiële verrichtingen van deze netwerken over de grenzen heen worden opgespoord en hun financiers ontdekt worden. Financiële inlichtingen zijn van essentieel belang om de hulp aan terroristische misdrijven en netwerken en mechanismen van terroristische organisaties aan het licht te brengen.

Wegens het ontbreken van bindende internationale normen bestaan er echter grote verschillen tussen FIU's op het vlak van taken, bevoegdheden, machten en toegang tot informatie. Deze verschillen vormen een belemmering voor de uitwisseling van informatie en internationale samenwerking tussen FIU's. De vijfde richtlijn stemt de regels inzake de toegang van FIU's tot informatie volledig af op de 40 Aanbevelingen van de FATF die in 2012 werden herzien, meer bepaald met Aanbeveling 29 en de bijhorende interpretatieve nota over de bevoegdheden en machten van FIU's, en met Aanbeveling 31 die vereist dat landen over doeltreffende mechanismen beschikken die hen in staat stellen tijdig te bepalen of natuurlijke personen of rechtspersonen rekeningen aanhouden of hier de controle over hebben en moeten beschikken over een mechanisme om goederen te identificeren zonder voorafgaande kennisgeving aan de eigenaar.

Bij het uitoefenen van hun opdrachten moeten alle FIU's, overeenkomstig Aanbeveling 29 van de FATF, bijkomende informatie van meldende instellingen kunnen krijgen en moeten zij tijdig toegang hebben tot financiële en administratieve informatie en informatie van strafvervolgingsautoriteiten die nodig is om hun taken correct te kunnen uitvoeren.

In elk geval van vermoedens van criminaliteit, en in het bijzonder in gevallen van financiering van terrorisme, moet de informatie direct en zonder onnodige vertraging tussen de onderworpen entiteiten en de FIU's doorgegeven worden en niet indirect of nadat ze de toestemming van een derde partij hebben verkregen (dit was nog steeds mogelijk krachtens artikel 33.1, b) van de vierde richtlijn, vóór de wijziging door de vijfde richtlijn die de mogelijkheid schrapte om informatie op "indirecte" wijze aan de FIU te verstrekken).

Deze belemmeringen voor de toegang tot informatie, de uitwisseling en het gebruik van informatie en operationele samenwerking tussen FIU's worden opgesomd in het EU FIU's Platform mapping report van 15 december 2016. Het was dus onontbeerlijk om de doeltreffendheid en efficiëntie van FIU's te verbeteren door hun bevoegdheden en onderlinge samenwerking op Europees niveau te verduidelijken.

- Verkrijgen van bijkomende informatie zonder voorafgaande melding

FIU's moeten van elke onderworpen entiteit, en niet enkel van degene die een melding heeft gedaan van een verdachte verrichting, rechtstreeks alle nodige informatie kunnen verkrijgen die met hun taken verband houdt. Zij moeten vrij toegang tot informatie hebben. Dit is immers onontbeerlijk om ervoor te zorgen dat geldstromen op gepaste wijze kunnen worden gevolgd en netwerken en illegale stromen in een vroeg stadium kunnen worden opgespoord.

De behoefte voor FIU's om bijkomende informatie te krijgen van onderworpen entiteiten op basis van een vermoeden van witwassen of financiering van terrorisme kan ontstaan door een voorafgaande melding van een verdachte verrichting aan de FIU, maar ook door navolgende elementen zoals een analyse ervan door de FIU zelf, inlichtingen meegedeeld door bevoegde autoriteiten of informatie in het bezit van een andere FIU.

Deze mogelijkheid tot het stellen van bijkomende vragen wordt, in bepaalde lidstaten, zoals blijkt uit het voormelde EU FIU's Platform mapping report, op dit moment beperkt door de vereiste dat er een voorafgaande melding van een verdachte verrichting door dezelfde onderworpen entiteit moet zijn.

In het kader van hun taken moeten FIU's voortaan krachtens de nieuwe paragraaf 9 van artikel 32 van de vierde richtlijn van elke onderworpen entiteit informatie kunnen verkrijgen, ook al deed deze entiteit vooraf geen melding. Dit betekent niet dat gelijk welke informatie aan gelijk welke onderworpen entiteit mag worden gevraagd. De informatieverzoeken moeten gebaseerd zijn op voldoende nauwkeurige elementen. Een FIU moet dus ook in staat zijn informatie te verkrijgen na een verzoek van een andere FIU in de Europese Unie en deze informatie kunnen delen met de FIU die aan de basis van het verzoek lag.

Bovendien moeten onderworpen entiteiten krachtens het nieuwe artikel 33,1.b) van de vierde richtlijn, zoals in het verleden, ten volle met de FIU samenwerken, door haar snel en op haar verzoek alle informatie te verstrekken die ze nodig heeft om haar opdracht te vervullen. Om de effectiviteit van deze samenwerking echter te verhogen moet de informatie "rechtstreeks" aan de FIU verstrekt worden en dus niet via indirecte kanalen.

Gelet op het feit dat de CFI reeds over deze bevoegdheden en prerogatieven beschikt, meer bepaald krachtens artikel 81 van de wet van 18 september 2017, is het niet meer nodig om het nieuwe lid 9 van artikel 32 of het nieuwe lid 1, punt b) van artikel 33 om te zetten.

- Vergemakkelijking van informatie-uitwisseling tussen FIU's

De CFI heeft de opdracht de informatie die ze ontvangt te verzamelen en te analyseren om zo verbanden te leggen tussen verdachte verrichtingen en onderliggende misdrijven met het oog op het voorkomen en bestrijden van WG/FT, en het resultaat van haar analyses en alle andere bijkomende informatie aan bevoegde autoriteiten te verspreiden wanneer er redenen zijn om witwassen, onderliggende misdrijven die hiermee verband houden en de financiering van terrorisme te vermoeden.

FIU's hebben melding gemaakt van moeilijkheden bij het uitwisselen van informatie wegens verschillen in de nationale definities van bepaalde onderliggende misdrijven, zoals belastingmisdrijven, die binnen het recht van de Europese Unie niet geharmoniseerd zijn.

Bijgevolg zal een FIU, krachtens de geactualiseerde artikelen 53, paragraaf 1, 55, paragraaf 2 en 57 van de vierde richtlijn niet langer het ontbreken van de identificatie van een met het witwassen van geld onderliggend verband houdend misdrijf, bepaalde specifieke kenmerken van nationale strafrechtelijke bepalingen, verschillen tussen definities van ermee verband houdende onderliggende misdrijven kunnen invoeren om af te zien van of te weigeren om, spontaan of op verzoek, informatie met een andere FIU uit te wisselen. Zo zal een FIU ook voorafgaande toestemming moeten geven aan een andere FIU om deze informatie aan de bevoegde autoriteiten door te geven, ongeacht het type van het vermoedelijke verband

houdend onderliggende misdrijf, en dit om ervoor te zorgen dat de verspreiding van de informatie doeltreffend gebeurt.

Al deze principes worden opgenomen in het ontwerp van wet.

- Directe toegang van FIU's en andere bevoegde autoriteiten tot informatie over de identiteit van de houders van bank- en betaalrekeningen en kluizen

Vertragingen bij de toegang van FIU's en andere bevoegde autoriteiten tot informatie over de identiteit van de houders van bank- en betaalrekeningen en kluizen, in het bijzonder wanneer ze anoniem zijn, zijn een belemmering op Europees niveau van het opsporen van geldovermakingen die met terrorisme verband houden.

Overeenkomstig de oude overweging 57 van de vierde richtlijn werden de lidstaten aangemoedigd systemen van bankregisters of elektronische systemen voor gegevensontsluiting in te stellen waarmee FIU's toegang zouden krijgen tot informatie betreffende bankrekeningen. Hoewel zulke mechanismen in een aantal lidstaten werden ingevoerd, bestond op EU-niveau echter geen verplichting om dat te doen.

Bij gebrek aan dergelijk gecentraliseerd systeem moeten FIU's verzoeken naar alle banken van het land sturen wanneer ze informatie met betrekking tot een bankrekening nodig hebben. Dit is zowel voor de banken als voor de betrokken FIU een omslachtig proces en kan problemen op het vlak van vertrouwelijkheid van gegevens met zich meebrengen. Daar niet alle lidstaten beschikten over mechanismen die hun FIU's in staat stellen tijdig toegang te krijgen tot informatie over de identiteit van houders van bank- of betaalrekeningen, werden sommige FIU's gehinderd bij de opsporing van criminele of terroristische geldstromen op nationaal niveau. Bovendien waren de betrokken FIU's ook niet bij machte zulke informatie uit te wisselen met hun EU-tegenhangers of deze gevestigd in derde landen, hetgeen grensoverschrijdende preventieve actie bemoeilijkt.

In de Conclusies van 12 februari 2016 over de bestrijding van terrorismefinanciering onderstreepte de Raad van de Europese Unie het belang van een snelle vooruitgang inzake de wetgevende maatregelen die door de Commissie zijn voorgesteld, met name een betere toegang voor FIU's tot informatie over bank- en betaalrekeningen.

Het nieuwe artikel 32*bis* van de vierde richtlijn vereist derhalve dat er in alle lidstaten gecentraliseerde automatische mechanismen worden opgezet zoals een register of een systeem voor gegevensontsluiting, waarmee op doeltreffende wijze tijdig toegang tot informatie over de identiteit van de houders van bank- en betaalrekeningen en kluizen, hun volmachthouders en hun uiteindelijke begunstigden kan worden verkregen.

De nationale FIU's krijgen onmiddellijk en ongefilterd toegang tot de gegevens waarnaar zij onderzoek doen.

In België is het Centraal Aanspreekpunt (CAP) van rekeningen en financiële contracten, dat krachtens de wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen binnen de Nationale Bank van België (NBB) werd opgericht, het middel bij uitstek dat de rol van dergelijk gecentraliseerd automatisch mechanisme op zich neemt.

Om aan de vereisten van de vijfde richtlijn te voldoen heeft de wet van 8 juli 2018 houdende organisatie van een centraal aanspreekpunt van rekeningen en financiële contracten en tot uitbreiding van de toegang tot het centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling een volledig nieuw juridisch kader opgezet voor het CAP (art. 2 tot 13). Derhalve was geen verdere omzetting meer nodig in dit kader in het ontwerp van wet.

Uiterlijk op 26 juni 2020 dient de Commissie bij het Europees Parlement en bij de Raad een verslag in te dienen met een evaluatie van de voorwaarden en de technische kenmerken en procedures die nodig zijn

voor een veilige en doeltreffende koppeling van de gecentraliseerde automatische mechanismen. Dit verslag zal zo nodig vergezeld zijn van een wetgevingsvoorstel.

- Directe toegang van FIU's en andere bevoegde autoriteiten tot kadastrale gegevens

Overeenkomstig Aanbeveling 31 van de FATF vereist het nieuwe artikel 32ter van de vierde richtlijn: “De lidstaten verlenen de FIU's en de bevoegde autoriteiten toegang tot informatie die het mogelijk maakt alle natuurlijke of rechtspersonen die eigenaar zijn van onroerend goed, tijdig te identificeren, onder meer door middel van registers of elektronische systemen voor gegevensontsluiting voor zover dergelijke registers of systemen beschikbaar zijn.”.

De CFI beschikt reeds over een elektronische toegang tot de kadastrale gegevens bijgehouden door de FOD Financiën voor de uitoefening van hun opdrachten ter bestrijding van WG/FT, als gevolg van de beraadslaging van het Sectoraal comité voor de Federale Overheid (Beraadslaging FO nr. 18/2018 van 3 mei 2018). Echter gezien het nieuwe artikel 32ter wordt de toegang van de CFI en van de toezichthoudende autoriteiten, beoogd in artikel 85 van de wet van 18 september 2017, tot de informatie in het bezit van de Algemene administratie van de patrimoniumdocumentatie van de FOD Financiën verankerd in een wettelijke bepaling die artikel 32ter omzet in het huidig ontwerp van wet.

De toegang tot de informatie bijgehouden in het kadaster met betrekking tot personen die het voorwerp uitmaken van een melding van vermoedens van WG/FT laat toe te bevestigen of te ontcrachten of de ernstige aanwijzingen van WG/FT afkomstig zijn van mensenhandel (huisjesmelkers), of de verklaring van een persoon te bevestigen of te ontcrachten dat zijn inkomsten afkomstig zijn van de verkoop van gebouwen, of nog om haar onroerend patrimonium te bepalen met het oog op de inbeslagname van de gebouwen.

E. Verduidelijking en verbetering van de toegang tot informatie over uiteindelijke begunstigden

In de artikelen 30 en 31 van de vierde richtlijn waren reeds regels vastgesteld over de verzameling, opslag en toegankelijkheid van informatie over de uiteindelijke begunstigde(n) van vennootschappen, trusts, en andere soorten juridische constructies.

Momenteel zijn dergelijke entiteiten verplicht accurate informatie over hun uiteindelijke begunstigden bij te houden en werd er een centraal register van uiteindelijke begunstigden (“UBO-register”) binnen de Algemene Administratie van de Thesaurie van de FOD Financiën krachtens artikel 73 en volgende van de wet van 18 september 2017 opgericht.

Krachtens artikel 30 van de vierde richtlijn konden reeds alle bevoegde autoriteiten waaronder de FIU's zonder enige beperking, en de meldende entiteiten in het kader van het cliëntenonderzoek toegang krijgen tot de informatie over de uiteindelijke begunstigden van binnen hun land opgerichte vennootschappen en andere juridische entiteiten. Echter elke andere persoon of organisatie moest een legitiem belang aantonen, om toegang te krijgen tot informatie over uiteindelijke begunstigden van voormelde vennootschappen en andere juridische entiteiten. Met de vijfde richtlijn verandert dit gezien de toegang tot de informatie over de uiteindelijke begunstigden publiek toegankelijk wordt gemaakt.

De vijfde richtlijn brengt ook een aantal noodzakelijke verduidelijkingen aan voor de toepassing van artikel 31 dat betrekking heeft op trusts en andere soorten juridische constructies, zoals onder meer fiducie, bepaalde soorten Treuhand of fideicomiso.

Op grond van artikel 31 van de vierde richtlijn moesten de lidstaten verlangen dat trusts “die door hun recht worden beheerst” toereikende, accurate en actuele informatie inwinnen en bijhouden over met name de trustee. Hetzelfde artikel verplichtte de lidstaten ertoe op nationaal niveau gecentraliseerde registers aan te leggen van uiteindelijke begunstigden van trusts waaraan “fiscale gevolgen zijn verbonden”.

Deze criteria met betrekking tot “toepasselijk recht” en “fiscale gevolgen” werden niet eenduidig verstaan, en hadden ook tot gevolg dat zolang een lidstaat geen trusts erkent in zijn recht, op die lidstaat geen enkele verplichting tot monitoring en registratie van op zijn grondgebied beheerde trusts van toepassing was. Bovendien was de beperking van de registratievereiste tot trusts waaraan fiscale gevolgen verbonden waren, niet consistent met de meer omvattende verplichting uit hoofde van de vierde richtlijn om alle soorten trusts te identificeren alvorens een zakelijke relatie aan te gaan.

De vijfde richtlijn verduidelijkt aan de hand van welke specifieke factor wordt bepaald welke lidstaat verantwoordelijk is voor de monitoring en registratie van de informatie over de uiteindelijke begunstigden van trusts en soortgelijke juridische constructies.

De informatie over de uiteindelijke begunstigde van express trusts en soortgelijke juridische constructies moet worden bijgehouden in het UBO-register van de lidstaat waar de trustee van de trust of de persoon die een vergelijkbare positie bekleedt in het kader van een soortgelijke juridische constructie, gevestigd of woonachtig is.

Indien de plaats van vestiging of de woonplaats van de trustee van de trust of de persoon die een vergelijkbare positie bekleedt in het kader van een soortgelijke juridische constructie buiten de Unie gelegen is, wordt de informatie over de UBO bijgehouden in het UBO-register van de lidstaat waar de trustee van de trust of de persoon die een vergelijkbare positie bekleedt in het kader van een soortgelijke juridische constructie een zakelijke relatie aangaat of onroerend goed verwerft namens de trust of de soortgelijke juridische constructie.

Indien de trustees van een trust of de personen die vergelijkbare posities bekleden in het kader van een soortgelijke juridische constructie in verschillende lidstaten gevestigd of woonachtig zijn of indien de trustee van de trust of de persoon die een vergelijkbare positie bekleedt in het kader van een soortgelijke juridische constructie in verschillende lidstaten verscheidene zakelijke relaties aangaat namens de trust of soortgelijke juridische constructie, kan een bewijs van registratie of een uittreksel van de informatie over de uiteindelijke begunstigde die door één lidstaat in een UBO-register wordt bijgehouden, voldoende worden geacht om ervan uit te gaan dat aan de registratieverplichting is voldaan.

Elke lidstaat verlangt dat trustees van een express trust die in die lidstaat wordt beheerd, toereikende, accurate en actuele informatie over de uiteindelijke begunstigden van de trust inwinnen en bijhouden.

Toegang tot informatie over de uiteindelijke begunstigden van trusts en soortgelijke juridische constructies wordt niet verleend aan elke burger, maar enkel aan eenieder die een legitiem belang kan aantonen en aan eenieder die een schriftelijk verzoek indient met betrekking tot een trust of soortgelijke juridische constructie die een zeggenschapsdeelneming heeft in een vennootschap of andere juridische entiteit.

De omzetting van deze verplichtingen was niet meer nodig door dit ontwerp van wet daar deze reeds verzekerd werden door het Koninklijk besluit van 30 juli 2018 betreffende de werkingsmodaliteiten van het UBO-register.

De koppeling van de nationale UBO-registers zoals voorzien door de vijfde richtlijn middels het Europees Centraal Platform, ingesteld bij artikel 22, lid 1, Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees parlement en de Raad van 14 juni 2017 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht zal de toegang tot deze informatie mogelijk maken binnen gans het grondgebied van de Europese Unie. De Commissie moet deze koppeling verzekeren ten laatste op 10 maart 2021.

Gezien de brede waaier van soorten trusts die momenteel in de Unie bestaan en de nog grotere verscheidenheid van soortgelijke juridische constructies, is het aan de lidstaten om te beslissen of een trust of een soortgelijke juridische constructie al dan niet vergelijkbaar is met vennootschappen of andere juridische entiteiten, en deze mede te delen aan de Commissie. De lijst van trusts en soortgelijke juridische

constructies die vallen onder het recht van de lidstaten en waarvan de Commissie in kennis is gesteld werd gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU op 27 december 2019.

Voor België wordt de “fidéo-commis de residuo” vermeld als zijnde een met de trust soortgelijke juridische constructie.

F. Geharmoniseerde benadering van derde landen met een hoog risico

Krachtens artikel 18 van de vierde richtlijn moeten meldingsplichtige entiteiten verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen toepassen ten aanzien van natuurlijke personen of juridische entiteiten die in derde landen met een hoog risico zijn gevestigd. Artikel 9 van de vierde richtlijn geeft de Commissie de bevoegdheid om – door middel van een gedelegeerde handeling – derde landen met een hoog risico te identificeren waarvan de AML/CTF-regelgeving tekortkomingen vertoont, en die bijgevolg een belangrijk risico op terrorismefinanciering inhouden.

De lidstaten waren evenwel niet verplicht in hun nationale regelgeving een specifieke lijst van verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen op te nemen en te respecteren, waardoor dergelijke maatregelen ten aanzien van landen met tekortkomingen op verschillende manieren worden uitgevoerd.

De vijfde richtlijn, alsook het ontwerp van wet, harmoniseren deze maatregelen. Harmonisatie van deze maatregelen zal het risico van “forum-shopping” – waarbij wordt gekeken of een jurisdictie strengere dan wel minder strenge regels hanteert ten aanzien van derde landen met een hoog risico – voorkomen of op zijn minst beperken. Daardoor zullen de hiaten in de regelgeving die voor ML/TF-activiteiten kunnen worden misbruikt, worden weggewerkt. De niet-exhaustieve lijst van voorgestelde verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen is volledig in overeenstemming met de door de FATF opgestelde lijsten van zulke maatregelen.

Derhalve wordt voorgesteld om artikel 38 van de wet van 18 september 2017 te vervangen als volgt:

“Art. 38. § 1. De onderworpen entiteiten passen, in het kader van hun zakelijke relaties of occasionele verrichtingen met natuurlijke of rechtspersonen of met juridische constructies, zoals trusts of fiducieën, die met een derde land met een hoog risico verband houden, de volgende maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe ten aanzien van hun cliënten:

- 1° aanvullende informatie inwinnen over de cliënt en de uiteindelijke begunstigde(n);
- 2° aanvullende informatie inwinnen over de beoogde aard van de zakelijke relatie;
- 3° informatie inwinnen over de bron van de geldmiddelen en de bron van het vermogen van de cliënt en de uiteindelijke begunstigde(n);
- 4° informatie inwinnen over de redenen voor de beoogde of verrichte verrichtingen;
- 5° goedkeuring van het hoger leidinggevend personeel verkrijgen voor het aangaan of voortzetten van de zakelijke relatie;
- 6° verscherpte monitoring verrichten van de zakelijke relatie door het aantal en de frequentie van de controles te verhogen en door transactiepatronen te selecteren die nader onderzocht moeten worden;
- 7° er, in voorkomend geval, voor zorgen dat de eerste betaling wordt verricht via een rekening op naam van de cliënt bij een kredietinstelling waarvoor waakzaamheidsnormen ten aanzien van de cliënten gelden die niet minder streng zijn dan de in deze wet vastgestelde normen.

§ 2. Onverminderd de artikelen 14 en 54 kan de Koning, bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, genomen op advies van de toezichthouders van de betrokken onderworpen entiteiten:

1° van de onderworpen entiteiten eisen dat zij op personen en juridische entiteiten die transacties uitvoeren die verband houden met derde landen met een hoog risico, een of meer aanvullende waakzaamheidsmaatregelen toepassen. Het kan daarbij de om de volgende maatregelen gaan:

a) de invoering van verscherpte relevante meldingsmechanismen of het systematisch melden van financiële transacties; en/of

b) de beperking van zakelijke relaties of transacties met natuurlijke personen of juridische entiteiten uit derde landen met een hoog risico;

2° een of meer van de volgende maatregelen toepassen ten aanzien van derde landen met een hoog risico:

a) de vestiging weigeren van dochterondernemingen, bijkantoren of vertegenwoordigingskantoren van onderworpen entiteiten uit het betrokken land, of anderszins rekening houden met het feit dat de betrokken onderworpen entiteit afkomstig is uit een land dat niet over adequate instrumentaria ter bestrijding van WG/FT beschikt;

b) onderworpen entiteiten verbieden om bijkantoren of vertegenwoordigingskantoren in het betrokken land te vestigen, of anderszins rekening houden met het feit dat het betrokken bijkantoor of het betrokken vertegenwoordigingskantoor zich in een land zou bevinden dat niet over adequate instrumentaria ter bestrijding van WG/FT beschikt;

c) verscherpte vereisten inzake prudentieel toezicht of inzake externe audit voorschrijven voor in het betrokken land gevestigde dochterondernemingen en bijkantoren van onderworpen entiteiten;

d) hogere eisen inzake externe audit voorschrijven voor financiële groepen ten aanzien van hun dochterondernemingen of hun bijkantoren in het betrokken land;

e) de in artikel 5, § 1, 4° tot 7°, 9° tot 14° en 16° tot 22° bedoelde onderworpen entiteiten verplichten de correspondentenrelaties met respondentinstellingen in het betrokken land te herzien en te wijzigen of, indien nodig, te beëindigen.

De toepassing van maatregelen als bedoeld in de bepaling onder 1°, a), wordt geëist door de Koning op advies van de CFI.”.

G. Identificatie en verificatie van cliënten kan nu ook gebeuren op basis van middelen voor elektronische identificatie

Accurate identificatie en verificatie van gegevens over natuurlijke en rechtspersonen zijn essentieel voor het bestrijden van het WG/FT. De laatste technologische ontwikkelingen op het gebied van de digitalisering van transacties en betalingen maken een veilige identificatie op afstand of langs elektronische weg mogelijk. Daarom zijn elektronische identificatie en vertrouwensdiensten die onder de eIDAS-verordening²⁶ vallen van belang bij het openen van bankrekeningen of het toegang krijgen tot middelen en/of traceren van elektronische transacties. Momenteel is het eIDAS-kader een van de hoekstenen van de digitale eengemaakte markt, die alle elementen van elektronische identificatie en authenticatie omvat.

De vijfde richtlijn, alsook het ontwerp van wet, houden rekening met het nieuwe rechtskader inzake wederzijdse erkenning van aangemelde stelsels en middelen voor elektronische identificatie, met een duidelijke verwijzing naar de technische middelen die zijn uiteengezet in de eIDAS-verordening en dit om bij de toepassing van de waakzaamheidsverplichtingen het beginsel van technologieneutraliteit te garanderen. Daarnaast kan ook rekening worden gehouden met andere identificatieprocessen die veilig zijn, op afstand of langs elektronische weg plaatsvinden, en op nationaal niveau door de nationale bevoegde autoriteit zijn gereguleerd, erkend, goedgekeurd of aanvaard. In België baat de FOD Beleid en Ondersteuning een authenticatiedienst uit zijnde “Federal Authentication Service” of “FAS”.

²⁶ Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG

Daarom werden verwijzingen naar elektronische identificatiemiddelen opgenomen in de artikelen 27 en 44 van de wet van 18 september 2017 (verificatie van de identiteit), in artikel 60 (bewaren van gegevens en bewijsstukken) en in bijlage III van de wet van 18 september 2017 (indicatieve factoren van een hoger risico verbonden aan producten, verrichtingen of leveringskanalen).

H. Juridisch kader voor de uitwisseling van informatie en samenwerking tussen de autoriteiten die in het kader van de strijd tegen WG/FT bevoegd zijn voor het toezicht op de financiële en kredietinstellingen en anderzijds de prudentiële toezichthouders

Informatie van prudentiële aard betreffende financiële en kredietinstellingen, zoals informatie over de geschiktheid en betrouwbaarheid van bestuurders en aandeelhouders, de interne controlemechanismen, het bestuur of het compliance- en risicobeheer, is onmisbaar voor een adequaat toezicht op deze instellingen in het kader van de strijd tegen WG/FT. Daarnaast is informatie in het kader van de strijd tegen WG/FT ook belangrijk voor het prudentieel toezicht op die instellingen.

De vijfde richtlijn vestigt de adequate rechtsgrondslag voor de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen enerzijds de autoriteiten die in het kader van de WG/FT-verplichtingen bevoegd zijn voor het toezicht op de financiële en kredietinstellingen en anderzijds de prudentiële toezichthouders. Deze autoriteiten moeten kunnen samenwerken zonder belemmering zowel op nationaal niveau als op Europees niveau en dit ongeacht hun respectieve aard of status.

Een verduidelijking van het rechtskader was nog belangrijker nu het prudentiële toezicht in bepaalde gevallen is toevertrouwd aan toezichthouders die niet verantwoordelijk zijn voor WG/FT, zoals de Europese Centrale Bank (ECB).

In het ontwerp van wet wordt het Boek IV van de wet van 18 september 2017 herzien om alle bepalingen over nationale en internationale samenwerking samen te brengen in een Titel V met als opschrift “Beroepsgeheim en samenwerking”.

I. Nieuwe Bijlage IV bij de wet van 18 september 2017: Lijst van functies van PEP

Om politiek prominente personen in de Unie te identificeren, worden de lidstaten door de vijfde richtlijn verplicht om lijsten op te stellen met de specifieke functies die in overeenstemming met de nationale wetgeving als prominente publieke functies moeten worden aangemerkt. Het gaat dus wel degelijk om een lijst van functies die als prominente publieke functies worden beschouwd en niet om een lijst van personen.

De nieuwe Bijlage IV bij de wet van 18 september 2017 zet deze verplichting om.

De lidstaten moeten van elke internationale organisatie die op hun grondgebied is geaccrediteerd vereisen dat zij een lijst publiceert van alle prominente publieke functies binnen die internationale organisatie, en dat zij die lijst up-to-date houdt. In het ontwerp van wet wordt de FOD Buitenlandse Zaken daarmee belast.

De lijsten opgesteld door België alsook door de internationale organisaties dienen te worden overgemaakt aan de Europese Commissie die deze lijsten openbaar kan maken. Vervolgens zal de Commissie de door alle lidstaten en internationale organisaties overgemaakte lijsten alsook de door haarzelf opgestelde lijst samenvoegen tot één lijst en deze openbaar maken.

VI. BIJLAGE: Statistieken 2019

Inhoudsopgave

1. KERNCIJFERS	55
1.1. <i>Meldingen aan de CFI</i>	55
1.2. <i>Nieuw geopende dossiers</i>	55
1.3. <i>Doormeldingen aan de gerechtelijke overheden.....</i>	56
1.4. <i>Verzetten door de CFI.....</i>	56
2. MELDINGSBRONNEN.....	57
2.1. <i>Meldingen.....</i>	57
2.2. <i>Verzoeken om inlichtingen vanwege buitenlandse meldpunten</i>	58
2.3. <i>Mededelingen aan de CFI door andere bevoegde autoriteiten.....</i>	58
2.4. <i>Mededelingen aan de CFI door controleoverheden, toezichthoudende of tuchtoverheden.....</i>	59
2.5. <i>Aantal meldende entiteiten.....</i>	60
3. DOORMELDINGEN.....	62
3.1. <i>Doorgemelde dossiers per categorie van meldende instelling.....</i>	62
3.2. <i>Aard van de verdachte verrichtingen.....</i>	66
3.3. <i>Financiële stromen.....</i>	67
3.4. <i>Doorgemelde dossiers volgens het onderliggende misdrijf.....</i>	68
3.5. <i>Nationaliteit van de belangrijkste betrokkene in de doorgemelde dossiers</i>	72
3.6. <i>Verblijfplaats van de belangrijkste betrokkene</i>	74
3.6.1. <i>Verblijfplaats in België</i>	74
3.6.2. <i>Verblijfplaats in het buitenland.....</i>	75
4. INTERNATIONALE SAMENWERKING	76
5. GERECHTELIJK GEVOLG	79
5.1. <i>Vonnissen</i>	79
5.2. <i>Gerechtelijk gevolg – boetes en verbeurdverklaringen.....</i>	81

1. KERNCIJFERS

1.1. Meldingen aan de CFI

De CFI ontving in 2019 25.991 meldingen van onderworpen entiteiten. Dit was een aanzienlijke afname met 22% in vergelijking met 2018. Deze daling is het gevolg van een positieve aanpassing in 2019 van de manier waarop één onderworpen entiteit aan de CFI meldt.

	2017	2018	2019
Aantal meldingen	31.080	33.445	25.991
	+14 %	+7,6 %	-22,2 %

17.166 meldingen hadden betrekking op nieuwe zaken in verband met witwassen of financiering van terrorisme. 8.825 meldingen waren aanvullingen bij reeds bestaande dossiers.

Deel twee hieronder bevat een gedetailleerd overzicht van deze 25.991 meldingen.

De 17.166 meldingen die als nieuwe zaken werden ontvangen, kunnen “subjectieve” of “objectieve” meldingen zijn.

Eenzijds ontvangt de CFI “subjectieve” meldingen. Deze meldingen berusten op een vermoeden van witwassen of financiering van terrorisme.

Anderzijds ontvangt de CFI “objectieve” meldingen. Deze meldingen zijn gebaseerd op wettelijk voorziene indicatoren of criteria.

“Objectieve” meldingen zijn onder meer meldingen van de Administratie der Douane en Accijnzen (grensoverschrijdend verkeer van liquide middelen), notarissen²⁷ en vastgoedmakelaars²⁸. Deze melderders zijn verplicht de CFI van feiten op de hoogte te brengen, ook al zijn ze niet op vermoedens gesteund. Sommige meldingen van betalingsinstellingen of wisselkantoren met betrekking tot internationale geldverzendingen (*money remittance*), vallen eveneens eerder in deze categorie.

1.2. Nieuw geopende dossiers

Een groot aantal meldingen heeft betrekking op afzonderlijke verrichtingen in verband met dezelfde zaak. Verschillende meldingen van één enkele melder kunnen op dezelfde zaak betrekking hebben. Bovendien kan dezelfde zaak meldingen van verschillende instellingen omvatten.

De CFI bundelt de meldingen die betrekking hebben op één zaak in één dossier.

De ontvangen meldingen werden in 2019 werden in 13.796 dossiers gebundeld.

	2017	2018	2019
Nieuwe dossiers geopend wegens vermoedens van witwassen of financiering van terrorisme	10.646	15.670	13.796

Om meldingen doeltreffend te behandelen deelt de CFI elke melding onmiddellijk na ontvangst in naar belang (bedrag, aard van de verrichtingen, politiek prominente personen bij de betrokkenen,...) en voorrang (dringend wanneer nog fondsen kunnen worden geblokkeerd of in beslag kunnen worden

²⁷ Overeenkomstig artikel 66 van de wet van 18 september 2017.

²⁸ Ibid.

genomen of bij een lopend gerechtelijk onderzoek). Deze twee criteria bepalen dan de omvang van de opzoeken die zullen worden verricht en de snelheid waarmee ze zullen worden uitgevoerd. Door dossiers op deze wijze te selecteren kan de CFI grote bewegingen in het aantal meldingen of het aantal dossiers opvangen.

1.3. Doormeldingen aan de gerechtelijke overheden

In 2019 meldde de CFI 1.065 nieuwe dossiers of nieuwe zaken door aan de gerechtelijke overheden wegens ernstige aanwijzingen van witwassen of financiering van terrorisme, voor een totaalbedrag van 1.158,66 miljoen EUR. Het betrof dossiers die zowel in 2019 als voordien werden geopend.

In 2019 werden gegevens of informatie uit 2.945 meldingen uit 2019 of eerder na analyse aan de gerechtelijke overheden doorgemeld. Deze 2.945 meldingen hadden betrekking op verrichtingen in verband met witwassen of financiering van terrorisme voor een totaalbedrag van 1.538,83 miljoen EUR.

	2017	2018	2019
Aantal doorgemelde dossiers	1.192	933	1.065
Bedragen aangegeven in de doorgemelde dossiers ⁽¹⁾	1.108,68	1.432,73	1.158,66
Aantal meldingen vervat in de doormeldingen ⁽²⁾	3.285	2.972	2.945
Bedragen ⁽¹⁾ aangegeven in meldingen vervat in de doormeldingen ⁽²⁾	1.415,95	1.700,89	1.538,83

⁽¹⁾ Bedragen in miljoen EUR.

⁽²⁾ De CFI geeft geen afschriften van meldingen door maar enkel informatie met betrekking tot de verdachte verrichtingen die hierin vermeld worden, aangevuld met haar analyse.

1.4. Verzetten door de CFI

In 2019 verzette de CFI zich 26 maal tegen de uitvoering van een verrichting voor een totaalbedrag van 3,77 miljoen EUR.

	2017	2018	2019
Aantal verzetten	12	8	26
Totaalbedrag verzetten ⁽¹⁾	0,99	0,68	3,77

⁽¹⁾ Bedragen in miljoen EUR.

2. MELDINGSBRONNEN

2.1. Meldingen²⁹

	2017	2018	2019	% 2019
Kredietinstellingen	11.533	9.980	11.237	43,23
Betalingsinstellingen	10.834	14.079	5.814	22,37
Vennootschap van publiek recht bpost	1.363	1.066	1.470	5,66
Notarissen	1.076	1.270	1.239	4,77
Nationale Bank van België	568	616	456	1,75
Kansspelinrichtingen	995	1.103	396	1,52
Levensverzekeringsondernemingen	317	229	308	1,19
Externe accountants, externe belastingconsulenten, externe erkende boekhouders, externe erkende boekhouders-fiscalisten	263	212	248	0,95
Ondernemingen voor consumentenkrediet	20	22	132	0,51
Wisselkantoren	286	223	117	0,45
Instellingen voor elektronisch geld	0	0	90	0,35
Instellingen voor hypothecair krediet	19	26	83	0,32
Bedrijfsrevisoren	64	60	73	0,28
Vastgoedmakelaars	40	55	52	0,20
Beursvennootschappen	63	37	49	0,19
Gerechtsdeurwaarders	58	69	44	0,17
Handelaars in diamant	11	18	15	0,06
Advocaten	10	8	11	0,04
Verzekeringbemiddelaars	11	4	4	0,02
Leasingondernemingen	3	3	2	0,01
Bijkantoren van beleggingsondernemingen in de EER	2	0	2	0,01
Dienstenverleners aan vennootschappen	0	0	2	0,01
Bijkantoren in België van levensverzekeringsondernemingen in de EU	0	0	1	-
Makelaars in bank- en beleggingsdiensten	0	0	1	-
Deposito- en Consignatiekas	0	0	-	-
Centrale effectenbewaarinstellingen	-	-	0	-
Bewakingsondernemingen	1	1	0	-

²⁹ Sommige beroepen zijn pas sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 september 2017 aan de wet onderworpen. Dit is het geval voor de maatschappijen voor onderlinge borgstelling, de alternatieve financieringsplatformen, de dienstenverleners aan vennootschappen, de auditkantoren en eenieder die het beroep van wettelijk auditor uitoefent, en de zelfstandige stagiairs van alle in de wet beoogde cijferberoepen. De wet van 18 september 2017 breidde het toepassingsgebied van de wet ook uit tot alle uitbaters van kansspelen.

Marktondernemingen	0	0	0	-
Betalingsinstellingen die kredietkaarten beheren	0	0	0	-
Vereffeningsinstellingen	0	2	-	-
Instellingen voor collectieve belegging	0	0	0	-
Onafhankelijke financiële planners	0	0	0	-
Alternatieve financieringsplatformen	0	0	0	-
Beleggingsvennootschappen in schuldvorderingen	0	0	0	-
Maatschappijen voor onderlinge borgstelling	0	0	0	-
Beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging	0	0	0	-
Beheervenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging	0	0	0	-
Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	0	0	0	-
Bijkantoren van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging in de EER	0	0	0	-
Bijkantoren van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging buiten de EER	0	0	0	-
Bijkantoren van beleggingsondernemingen buiten de EER	0	0	0	-

2.2. Verzoeken om inlichtingen vanwege buitenlandse meldpunten

	2017	2018	2019	% 2019
Buitenlandse meldpunten ⁽¹⁾	2.123	1.806	1.463	5,63

⁽¹⁾ Overeenkomstig artikel 22 §2 van de wet van 11 januari 1993 en artikel 79 § 3 1° van de wet van 18 september 2017.

2.3. Mededelingen aan de CFI door andere bevoegde autoriteiten

	2017	2018	2019	% 2019
Douane en Accijnzen ⁽¹⁾	1.282	1.135	1.794	6,90
Dienst voorafgaande beslissingen in fiscale zaken	1 ³⁰	1239	665	2,56
Vlaamse belastingdienst	13	70	44	0,17
FOD Financiën	18	11	29	0,11
FOD Economie	7	13	28	0,11

³⁰ Het lage aantal meldingen in 2017 heeft te maken met een technisch probleem vanwege FOD Financiën om zich in 2017 aan te sluiten op het onlinemeldsysteem van de CFI. Aangezien dit technisch probleem nog niet kon worden opgelost, besliste de CFI in 2018 de informatie meegedeeld door de FOD Financiën manueel te behandelen.

Federaal parket	31	28	12	0,05
Veiligheid van de Staat	28	12	8	0,03
Curatoren in een faillissement en voorlopige bewindvoerders	5	4	8	0,03
OCAD	17	1	3	0,01
Penitentiaire inrichtingen	-	-	1	-
Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties	-	-	1	-
Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid	6	3	-	-
FOD Buitenlandse Zaken	-	3	-	-
Parket van Antwerpen	-	1	-	-
Europees Bureau voor Fraudebestrijding van de Europese Commissie (OLAF)	1	-	-	-

⁽¹⁾ Overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1889/2005 van 26 oktober 2005 en het KB van 26 januari 2014 houdende maatregelen ter controle van het grensoverschrijdend verkeer van liquide middelen.

2.4. Mededelingen aan de CFI door controleoverheden, toezichthoudende of tuchtoverheden

	2017	2018	2019	% 2019
Controleoverheden	11	36	89	0,34
ALGEMEEN TOTAAL (2.1 – 2.4)	31.080	33.445	25.991	100

2.5. Aantal meldende entiteiten

<i>Financiële beroepen</i>	2017	2018	2019
Kredietinstellingen	64	56	60
Wisselkantoren, betalingsinstellingen en uitgevers en instellingen voor elektronisch geld	35	36	37
Levensverzekeringsondernemingen	18	20	16
Instellingen voor hypothecair krediet	6	9	12
Ondernemingen voor consumentenkrediet	6	5	10
Beursvennootschappen	9	8	9
Verzekeringsbemiddelaars	5	4	3
Bijkantoren van beleggingsondernemingen in de EER	2	0	2
Leasingondernemingen	3	2	2
Dienstenverleners aan vennootschappen	0	0	2
Vennootschap van publiek recht bpost	1	1	1
Nationale Bank van België	1	1	1
Makelaars in bank- en beleggingsdiensten	0	0	1
Betalingsinstellingen die kredietkaarten uitgeven of beheren	0	0	0
Beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging	0	0	0
Bijkantoren van beleggingsondernemingen in de EER	0	0	0
Vereffeninginstellingen	0	2	-
Centrale effectenbewaarinstellingen	-	-	0
Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	0	0	0
Deposito- en Consignatiekas	0	0	0
Bijkantoren van beleggingsondernemingen buiten de EER	0	0	0
Marktondernemingen	0	0	0
Bijkantoren van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging buiten de EER	0	0	0
Instellingen voor collectieve belegging	0	0	0
Maatschappijen voor onderlinge borgstelling	0	0	0
Beheervenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging	0	0	0
Beleggingsvennootschappen in schuldvorderingen	0	0	0
Alternatieve financieringsplatformen	0	0	0
Onafhankelijke financiële planners	0	0	0
Totaal	150	144	157

<i>Niet-financiële beroepen</i>	2017	2018	2019
Notarissen	294	290	345
Boekhoudkundige en fiscale beroepen	142	136	142
Vastgoedmakelaars	29	25	29
Bedrijfsrevisoren	21	21	27
Gerechtsdeurwaarders	16	16	15
Advocaten	6	4	8
Kansspelinrichtingen	9	11	14
Curatoren in een faillissement en voorlopige bewindvoerders	-	3	6
Handelaars in diamant	2	2	3
Bewakingsondernemingen	1	1	0
Totaal	520	506	589

3. DOORMELDINGEN

De CFI bundelt alle meldingen van verdachte verrichtingen die betrekking hebben op één zaak. In geval van ernstige aanwijzingen van witwassen of van financiering van terrorisme wordt dit dossier doorgemeld aan de bevoegde procureur des Konings of de federale procureur.

In 2019 meldde de CFI 1.065 nieuwe dossiers door aan de gerechtelijke overheden voor een totaalbedrag van 1.158,66 miljoen EUR.

Indien de CFI na de doormelding van een dossier nieuwe (aanvullende) meldingen ontvangt met verrichtingen die verband houden met dezelfde zaak en er nog steeds aanwijzingen zijn van witwassen of van financiering van terrorisme, dan meldt de CFI deze nieuwe verdachte verrichtingen door in een aanvullend verslag.

In totaal lagen in 2019 2.945 meldingen (nieuwe dossiers en aanvullende doormeldingen) aan de basis van doormeldingen aan de gerechtelijke overheden voor een totaalbedrag van 1.538,83 miljoen EUR.

De doorgemelde dossiers en meldingen worden hieronder onderverdeeld per categorie van meldende instelling, aard van verrichting en onderliggend misdrijf.

3.1. Doorgemelde dossiers per categorie van meldende instelling

Aantal doorgemelde dossiers per categorie van meldende instelling – Evolutie in de afgelopen 3 jaar

	2017	2018	2019	% 2019
Kredietinstellingen	752	688	783	73,52
Wisselkantoren	7	3	2	0,19
Betalingsinstellingen	186	108	102	9,58
Instellingen voor elektronisch geld	-	-	1	0,09
Buitenlandse meldpunten	52	43	68	6,38
Vennootschap van publiek recht bpost	131	46	37	3,47
Boekhouders en fiscalisten	9	12	14	1,31
Federaal parket	4	2	9	0,85
Toeziethoudende autoriteiten	-	1	9	0,85
Nationale Bank van België	5	5	6	0,56
FOD Financiën	4	1	6	0,56
Notarissen	3	7	4	0,38
Instellingen voor hypothecair krediet	-	-	3	0,28
Handelaren in diamant	3	1	3	0,28
Douane	7	-	3	0,28
Beursvennootschappen	3	2	2	0,19
Veiligheid van de Staat	10	1	2	0,19
Dienst voorafgaande beslissingen in fiscale zaken	-	-	2	0,19
Gerechtsdeurwaarders	-	1	2	0,19
OCAD	3	-	2	0,19

Kansspelinrichtingen	6	8	1	0,09
Bedrijfsrevisoren	1	1	1	0,09
Advocaten	-	-	1	0,09
Vlaamse Belastingdienst	-	-	1	0,09
Vastgoedmakelaars	-	-	1	0,09
FOD Economie	-	2	-	-
OLAF	-	1	-	-
Levensverzekeringsondernemingen	6	-	-	-
Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid	-	-	-	-
Totaal	1.192	933	1.065	100

Bedragen⁽¹⁾ in doorgemelde dossiers per categorie van meldende instelling – Evolutie in de afgelopen 3 jaar

	2017	2018	2019	% 2019
Kredietinstellingen	926,89	1.245,84	807,77	69,72
Toezichhoudende autoriteiten	-	87,04	219,91	18,98
Buitenlandse meldpunten	81,19	48,34	85,70	7,40
Boekhouders en fiscalisten	5,61	15,78	15,50	1,34
Wisselkantoren	0,34	1,82	0,04	0,00
Betalingsinstellingen	40,58	17,27	8,67	0,75
Instellingen voor elektronisch geld	-	-	0,04	0,00
FOD Financiën	1,04	0,09	4,43	0,38
Notarissen	1,05	5,22	3,03	0,26
Vennootschap van publiek recht bpost	5,97	2,75	2,81	0,24
Instellingen voor hypothecair krediet	-	-	2,58	0,22
Gerechtsdeurwaarders	-	2,20	1,28	0,11
Dienst voorafgaande beslissingen in fiscale zaken	-	-	1,21	0,10
Bedrijfsrevisoren	1,14	0,10	1,02	0,09
Vlaamse Belastingdienst	-	-	0,86	0,07
Beursvennootschappen	32,46	2,73	0,83	0,07
Handelaars in diamant	0,92	0,06	0,78	0,07
Douane	2,08	-	0,74	0,06
Vastgoedmakelaars	-	-	0,65	0,06
OCAD	0,11	-	0,38	0,03
Advocaten	-	-	0,21	0,02
Nationale Bank van België	0,82	1,09	0,15	0,01
Kansspelinrichtingen	1,14	1,77	0,04	-
Federaal parket	0,09	0,08	0,03	-
FOD Economie	-	0,38	-	-
OLAF	-	0,12	-	-
Veiligheid van de Staat	0,05	0,05	-	-
Levensverzekeringsondernemingen	7,54	-	-	-
Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid	-	-	-	-
Totaal	1.108,68	1.432,73	1.158,66	100

⁽¹⁾ Bedragen in miljoen EUR.

Verdeling per categorie van meldende instelling van meldingen die in 2017, 2018 en 2019 werden doorgemeld

	2017		2018		2019	
	Aantal	Bedrag ⁽¹⁾	Aantal	Bedrag ⁽¹⁾	Aantal	Bedrag ⁽¹⁾
Kredietinstellingen	1.749	1.181,04	1.625	1.430,77	1.829	1.075,52
FOD Economie	-	-	5	87,04	16	218,19
Buitenlandse meldpunten	138	82,69	122	70,93	139	119,86
Wisselkantoren	33	16,10	37	3,09	44	50,73
Betalingsinstellingen	799	47,71	782	19,65	526	28,08
Boekhouders en fiscalisten	22	7,02	42	16,56	34	16,24
FOD Financiën	8	18,61	3	0,10	8	5,84
Notarissen	10	1,09	25	5,78	30	4,29
Vennootschap van publiek recht bpost	211	7,92	103	16,52	103	3,93
Bedrijfsrevisoren	1	1,14	3	0,10	6	1,84
FSMA	1	0,03	2	-	5	1,74
Nationale Bank van België	14	0,88	32	1,64	23	1,62
Dienst voorafgaande beslissingen in fiscale zaken	13	1,77	8	-	19	1,21
Instellingen voor elektr. geld	-	-	-	-	1	1,01
Vlaamse Belastingdienst	-	-	-	-	1	0,86
Beursvennootschappen	12	32,46	4	36,47	4	0,83
Douane	24	2,13	7	0,10	18	0,81
Handelaren in diamant	8	1,01	1	0,06	9	0,78
OCAD	3	0,12	-	-	2	0,38
Kansspelinrichtingen	120	1,48	133	5,71	63	0,25
Federaal parket	16	0,09	6	0,10	14	0,04
Levensverzekeringsondernemingen	33	8,04	15	0,62	25	0,02
Veiligheid van de Staat	14	0,04	2	-	6	0,01
FOD Buitenlandse Zaken	-	-	-	-	2	-
Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid	3	-	-	-	-	-
Andere	53	4,58	15	5,65	18	4,75
Totaal	3.285	1.415,95	2.972	1.700,89	2.945	1.538,83

⁽¹⁾ Bedragen in miljoen EUR

Bovenstaande bedragen worden gevormd door de optelsom van pure witwasverrichtingen en al dan niet fictieve handelsverrichtingen. Bij deze dossiers (onder meer in dossiers in verband met btw-carrouselfraude) is het bijzonder moeilijk precies vast te stellen welk deel wordt witgewassen en welk deel al dan niet fictieve handelsverrichtingen zijn.

3.2. Aard van de verdachte verrichtingen

Onderstaande tabel vermeldt de verdeling volgens de aard van de verdachte verrichtingen in dossiers die de CFI in 2019 doormeldde. Verdachte verrichtingen van een verschillende aard kunnen in eenzelfde doorgemeld dossier voorkomen.

Aard van de verrichtingen	Aantal dossiers	% 2019
Internationale overschrijvingen	213	26,46
Binnenlandse overschrijvingen	207	25,71
Opnames in contanten (van rekening)	128	15,90
Stortingen in contanten (op rekening)	104	12,92
Geldverzending – Verzending	77	9,57
Geldverzending – Ontvangst	45	5,59
Aankoop onroerende goederen	4	0,50
e-money	4	0,50
Vervoer van contanten	3	0,37
Wisselverrichtingen	3	0,37
Consumentenkredieten	2	0,25
Casinoverrichtingen	2	0,25
Fiscale regularisatie	2	0,25
Hypothecaire kredieten	1	0,12
Levensverzekeringen	1	0,12
Betalingen in contanten	1	0,12
Gebruik van cheques	1	0,12
Wisselen kleine coupures	1	0,12
Andere	6	0,75

3.3. Financiële stromen

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de financiële stromen buiten België in de dossiers die de CFI in 2019 doormeldde, met de belangrijkste landen van oorsprong en bestemming van internationale geldovermakingen.

Oorsprong van het geld	Bedragen (miljoen EUR)	%	Bestemming van het geld	Bedragen (miljoen EUR)	%
Zwitserland	30,55	22,12	Polen	25,07	18,86
Frankrijk	22,93	16,60	Portugal	22,36	16,82
Luxemburg	22,83	16,53	Nederland	11,42	8,59
Nederland	8,80	6,37	Verenigd Koninkrijk	9,56	7,19
Zambia	8,19	5,93	Frankrijk	9,08	6,83
Liechtenstein	8,06	5,83	Duitsland	8,49	6,39
Bulgarije	7,39	5,35	Bulgarije	7,04	5,30
Duitsland	3,71	2,69	China	6,52	4,91
Spanje	3,47	2,51	Luxemburg	5,26	3,96
Slovakije	3,07	2,22	Roemenië	5,19	3,90
Italië	3,00	2,17	Hongkong	3,41	2,57
Portugal	2,37	1,72	Turkije	3,30	2,48
Turkije	1,78	1,29	Verenigde Arabische Emiraten	2,03	1,53
Monaco	1,56	1,13	Zwitserland	1,50	1,13
Verenigde Arabische Emiraten	1,47	1,06	Denemarken	1,44	1,08
India	1,01	0,73	Mexico	1,23	0,93
Andere	7,95	5,76	Andere	10,01	7,53
Totaal	138,14	100	Totaal	132,91	100

3.4. Doorgemelde dossiers volgens het onderliggende misdrijf

Aantal doorgemelde dossiers volgens het belangrijkste onderliggend misdrijf

Onderliggend misdrijf	2017	2018	2019	% 2019
Oplichting	274	154	210	19,72
Sociale fraude ⁽¹⁾	18	137	197	18,50
Illegale drughandel	130	119	119	11,17
Georganiseerde misdaad	72	75	103	9,67
Ernstige fiscale fraude	100	118	99	9,30
Misbruik van vennootschapsgoederen	96	55	64	6,01
Misdrijf i.v.m. staat faillissement	89	63	57	5,35
Terrorisme, financiering van terrorisme, met inbegrip van financiering van proliferatie	164	48	57	5,35
Illegale handel in wapens, goederen en koopwaren	42	40	46	4,32
Misbruik van vertrouwen	27	24	27	2,54
Exploitatie van prostitutie	25	27	24	2,25
Mensenhandel	30	20	17	1,60
Mensensmokkel	-	17	13	1,22
Diefstal of afpersing	23	9	12	1,13
Verduistering en corruptie	13	15	10	0,94
Handel in clandestiene werkrachten	83	-	-	-
Andere	6	12	10	0,94
Totaal	1.192	933	1.065	100

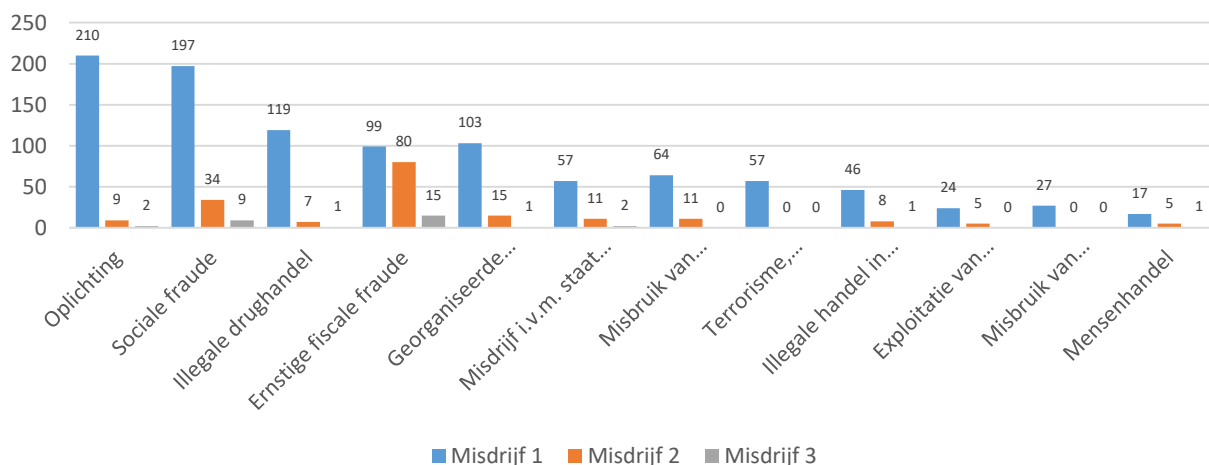
⁽¹⁾ Sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 september 2017.

Aantal dossiers doorgemeld door de CFI in 2019 en verdeling volgens belangrijkste, tweede en derde onderliggend misdrijf

In eenzelfde dossier kan de CFI ernstige aanwijzingen hebben van witwassen van geld in verband met een of meerdere onderliggende misdrijven. De CFI kan ook een belangrijkste onderliggend misdrijf en een of meerdere andere onderliggende misdrijven aanduiden.

Misdrijf	Totaal 2019	Belangrijkste misdrijf	Tweede misdrijf	Derde misdrijf
Sociale fraude ⁽¹⁾	240	197	34	9
Oplichting	221	210	9	2
Ernstige fiscale fraude	194	99	80	15
Illegale drughandel	127	119	7	1
Georganiseerde misdaad	119	103	15	1
Misbruik van vennootschapsgoederen	75	64	11	-
Misdrijf i.v.m. staat faillissement	70	57	11	2
Terrorisme, financiering van terrorisme en financiering van proliferatie	57	57	-	-
Illegale handel in wapens, goederen en koopwaren	55	46	8	1
Exploitatie van prostitutie	29	24	5	-
Misbruik van vertrouwen	27	27	-	-
Mensenhandel	23	17	5	1
Diefstal of afpersing	16	12	4	-
Mensensmokkel	14	13	1	-
Verduistering en corruptie	12	10	1	1
Andere	14	10	4	-
Totaal	1.293	1.065	195	33

Onderliggende misdrijven

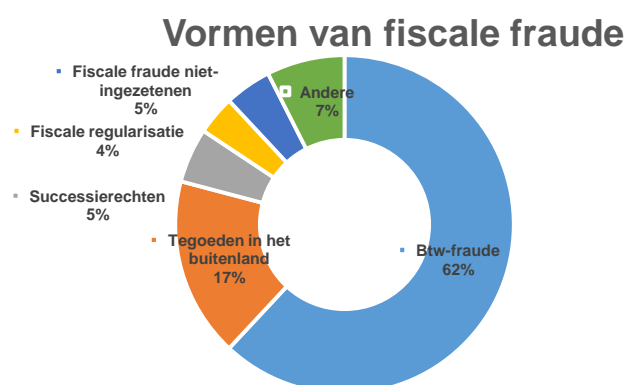

Bedragen in de doorgemelde dossiers volgens het belangrijkste onderliggend misdrijf⁽¹⁾

Onderliggend misdrijf	2017	2018	2019	% 2019
Ernstige fiscale fraude	300,66	573,41	311,87	26,92
Illegale handel in wapens, goederen en koopwaren	19,99	180,97	299,71	25,87
Sociale fraude ⁽²⁾	38,65	169,17	228,42	19,71
Georganiseerde misdaad	112,14	112,23	151,09	13,04
Oplichting	34,49	75,49	61,05	5,27
Misbruik van vennootschapsgoederen	37,77	22,30	30,49	2,63
Verduistering en corruptie	382,77	19,85	18,65	1,61
Misdrijf i.v.m. staat faillissement	23,90	24,94	16,98	1,47
Illegale drughandel	38,25	29,03	11,51	0,99
Misbruik van vertrouwen	41,17	16,46	7,77	0,67
Exploitatie van prostitutie	8,68	5,87	4,66	0,40
Terrorisme, financiering van terrorisme en financiering van proliferatie	1,20	10,89	4,05	0,35
Mensenhandel	9,79	120,74	3,77	0,33
Mensensmokkel	-	4,50	2,56	0,22
Diefstal of afpersing	1,78	1,69	1,33	0,11
Handel in clandestiene werkrachten	55,99	-	-	-
Andere	1,45	65,19	4,75	0,41
Totaal	1.146,82	1.432,73	1.158,66	100

(1) Bedragen in miljoen EUR.

(2) Sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 september 2017.

Meldingen die in 2017, 2018 en 2019 werden doorgemeld volgens onderliggend misdrijf

Onderliggend misdrijf	2017		2018		2019	
	Aantal	Bedrag⁽¹⁾	Aantal	Bedrag⁽¹⁾	Aantal	Bedrag⁽¹⁾
Sociale fraude ⁽²⁾	42	38,65	335	184,52	520	305,71
Oplichting	671	52,65	452	85,51	485	66,83
Georganiseerde misdaad	384	137,44	385	162,30	467	249,70
Ernstige fiscale fraude	296	419,10	309	694,84	260	386,74
Illegale drughandel	328	51,03	383	31,68	242	13,79
Terrorisme, financiering van terrorisme en financiering van proliferatie	448	5,97	202	14,10	168	4,58
Illegale handel in wapens, goederen en koopwaren	144	34,76	137	188,25	162	355,36
Misdrijf i.v.m. staat faillissement	156	25,48	145	33,96	141	22,34
Misbruik van vennootschapsgoederen	227	53,73	101	30,16	140	33,95
Mensenhandel	103	12,84	70	122,34	132	4,43
Misbruik van vertrouwen	105	43,07	74	21,82	57	9,79
Exploitatie van prostitutie	75	14,29	113	7,44	56	5,30
Verduistering en corruptie	24	446,92	98	20,55	36	30,96
Mensensmokkel	-	-	43	3,52	23	2,57
Diefstal of afpersing	42	1,89	14	1,82	18	7,09
Handel in clandestiene werkrachten	226	76,69	82	32,47	11	4,03
Andere	14	1,44	29	65,61	27	35,66
Totaal	3.285	1.415,95	2.972	1.700,89	2.945	1.538,83

⁽¹⁾ Bedragen in miljoen EUR.

⁽²⁾ Sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 september 2017.

3.5. Nationaliteit van de belangrijkste betrokkene in de doorgemelde dossiers

Onderstaande tabel geeft de verdeling weer volgens de nationaliteit van de belangrijkste betrokkene in de doorgemelde dossiers in 2017, 2018 en 2019.

Nationaliteit	2017	2018	2019	% 2019
Belgische	659	572	651	65,49
Portugese	26	22	59	5,94
Roemeense	17	38	42	4,23
Franse	46	27	29	2,92
Nederlandse	53	48	26	2,62
Turkse	30	11	23	2,31
Italiaanse	30	11	20	2,01
Braziliaanse	28	15	16	1,61
Bulgaarse	11	10	12	1,21
Albanese	5	9	10	1,01
Spaanse	7	6	10	1,01
Marokkaanse	26	11	9	0,91
Syrische	5	-	9	0,91
Nigeriaanse	9	5	7	0,70
Israëlische			7	0,70
Congolese (DRC)	8	8	5	0,50
Pakistaanse	8	4	4	0,40
Kameroense	4	3	4	0,40
Russische	10	8	3	0,30
Poolse	5	7	3	0,30
Hongaarse	2	5	3	0,30
Indiase			3	0,30
Britse	5	7	2	0,20
Duitse	2	3	2	0,20
Tunesische	11	-	2	0,20
Chinese			2	0,20
Ghanese	5	-	2	0,20
Macedonische			2	0,20
Thaise			2	0,20
Afghaanse			1	0,10
Algerijnse	7	-	1	0,10
Angolese			1	0,10
Armeense			1	0,10
Bosnische			1	0,10
Iraakse	1	5	1	0,10
Oostenrijkse			1	0,10
Beninse	3	-	-	-

Guineese	2	4	-	-
Ivoriaanse	18	-	-	-
Malinese	4	-	-	-
Zweedse	1	3	-	-
Andere	144	91	89	8,95
Totaal	1.192	933	994	100

3.6. Verblijfplaats van de belangrijkste betrokkene

Onderstaande tabellen geven de verdeling weer volgens verblijfplaats van de belangrijkste betrokkene in de dossiers doorgemeld in 2019. Deze tabellen zijn bedoeld om de melders te helpen bij de toepassing van de wettelijk opgelegde waakzaamheidsmaatregelen.

3.6.1. Verblijfplaats in België

Onderstaande tabel geeft de verdeling weer van de 982 doorgemelde dossiers waarbij de belangrijkste betrokkene zijn verblijfplaats had in België.

	Aantal dossiers	%
Brussel	311	31,67
Antwerpen	182	18,53
Oost-Vlaanderen	93	9,47
Henegouwen	72	7,33
West-Vlaanderen	64	6,52
Limburg	48	4,89
Halle-Vilvoorde	67	6,82
Luik	63	6,42
Waals-Brabant	31	3,16
Vlaams-Brabant	21	2,14
Namen	21	2,14
Luxemburg	9	0,91
Totaal	982	100

3.6.2. Verblijfplaats in het buitenland

Onderstaande tabel geeft de verdeling weer van de 83 doorgemelde dossiers in 2019 waarbij de belangrijkste betrokkene zijn verblijfplaats had in het buitenland.

Land van verblijf	van 01/01/19 tot 31/12/19	%
Frankrijk	9	10,84
Nederland	9	10,84
Bulgarije	7	8,43
Roemenië	6	7,23
Luxemburg	3	3,61
Israël	3	3,61
Albanië	3	3,61
Portugal	2	2,41
Verenigd Koninkrijk	1	1,20
Maleisië	1	1,20
Litouwen	1	1,20
Slovenië	1	1,20
Gabon	1	1,20
Monaco	1	1,20
Rusland	1	1,20
Ghana	1	1,20
Brazilië	1	1,20
Verenigde Arabische Emiraten	1	1,20
Cyprus	1	1,20
Ethiopië	1	1,20
Democratische Republiek Congo	1	1,20
Oostenrijk	1	1,20
Duitsland	1	1,20
Zweden	1	1,20
Zuid-Afrika	1	1,20
Suriname	1	1,20
Estland	1	1,20
Costa Rica	1	1,20
Kosovo	1	1,20
Tunesië	1	1,20
Ivoorkust	1	1,20
Burkina Faso	1	1,20
Andere	17	20,48
Totaal	83	100

4. INTERNATIONALE SAMENWERKING

Zoals de statistieken hieronder aantonen, bevroeg de CFI ook dit jaar stelselmatig het buitenland en ontving ze meerdere verzoeken van buitenlandse tegenhangers in Europese of derde landen. De statistieken met betrekking tot internationale samenwerking worden hieronder vermeld.

De operationele samenwerking met het buitenland geschiedt in de regel op grond van samenwerkingsovereenkomsten tussen de verschillende meldpunten (*Memorandum Of Understanding of MOU*). Meldpunten, waarmee geen MOU bestaat, worden ook bevraagd wanneer dit operationeel nuttig is en voor zover de uitgewisselde inlichtingen beschermd zijn door een strikte vertrouwelijkheid³¹. Het is belangrijk te benadrukken dat de uitwisseling van gegevens steeds beveiligd gebeurt. De meegedeelde informatie mag nooit zonder voorafgaande toestemming van het verstreckende meldpunt verder worden gebruikt en de toestemming wordt enkel verleend op grond van wederkerigheid.

Onderstaande cijfers met betrekking tot de ontvangen en de verzonden buitenlandse verzoeken omvatten niet alleen de gewone verzoeken tot opzoekingen, maar ook spontane uitwisselingen van informatie. Er is sprake van spontane uitwisseling van informatie wanneer de CFI een buitenlands meldpunt op de hoogte brengt dat een dossier werd doorgemeld en dat er bindingen werden vastgesteld met het land van dit buitenlands meldpunt, zelfs als de CFI vooraf geen gegevens wisselde met dit meldpunt. Omgekeerd ontving de CFI van bepaalde buitenlandse meldpunten soms informatie over betrokkenen met adres in België die het slachtoffer werden van oplichting in het land van dat meldpunt of waarschuwingen³² voor bepaalde oplichtingpraktijken. Dergelijke uitwisseling van informatie wordt door de CFI eveneens als spontaan beschouwd.

De CFI ontving en behandelde in 2019 1.463 verzoeken tot bijstand van buitenlandse meldpunten³³.

Afrika (19)

Benin (2), Democratische Republiek Congo (2), Ghana (1), Ivoorkust (1), Kameroen (1), Mali (3), Mauritius (2), Senegal (2), Seychellen (2), Zimbabwe (1), Zuid-Afrika (2)

Noord- en Zuid-Amerika (844)

Argentina (4), Bermuda (2), Canada (1), Dominicaanse Republiek (1), Ecuador (1), Paraguay (2), Verenigde Staten (833)

Azië en Stille Oceaangebied (81)

Australië (71), Filipijnen (1), Hongkong (1), India (4), Maleisië (1), Mongolië (1), Singapore (1), Taiwan (1)

Eurazië (13)

Kirgistan (1), Rusland (12)

Europa (493)

Albanië (1), Bosnië en Herzegovina (3), Bulgarije (3), Cyprus (4), Denemarken (4), Duitsland (44), Estland (1), Finland (7), Frankrijk (76), Gibraltar (4), Griekenland (5), Guernsey (6), Hongarije (6), Ierland (2), Israël (4), Italië (6), Jersey (6), Letland (5), Litouwen (3), Luxemburg (142), Macedonië (1), Malta (16), Man (3), Moldavië (1), Monaco (3), Montenegro (1), Nederland (63), Noorwegen (1), Oekraïne (1), Oostenrijk (2), Polen (5), Portugal (2), Roemenië (10), Servië (1), Slowakije (6), Slovenië (5), Spanje (11), Tsjechië (1), Turkije (2), Verenigd Koninkrijk (23), Zweden (1), Zwitserland (2)

³¹ Artikel 125 van de wet van 18 september 2017.

³² Waarschuwingen over witwastechieken worden via de website of het jaarverslag van de CFI meegedeeld.

³³ Gerangschikt aan de hand van de regionale groepen van de Egmontgroep en de FATF (FSRB's).

Midden-Oosten en Noord-Afrika (12)

Algerije (1), Bahrein (1), Egypte (1), Libanon (2), Marokko (2), Saoedi-Arabië (1), Syrië (1), Tunesië (1), Verenigde Arabische Emiraten (2)

In 2019 verstuurde de CFI 1.103 verzoeken om inlichtingen naar buitenlandse meldpunten³⁴.

Afrika (28)

Angola (2), Burkina Faso (1), Democratische Republiek Congo (4), Ghana (1), Kaapverdië (1), Kameroen (3), Mauritius (3), Niger (3), Oeganda (1), Senegal (3), Seychellen (1), Zuid-Afrika (5)

Noord- en Zuid-Amerika (58)

Argentina (2), Aruba (1), Bahama's (2), Barbados (1), Belize (2), Bermuda (1), Brazilië (5), Britse Maagdeneilanden (3), Canada (3), Cuba (1), Curaçao (3), Ecuador (1), El Salvador (1), Kaaimaneilanden (2), Mexico (3), Panama (3), Paraguay (1), Saint Kitts en Nevis (1), Uruguay (1), Venezuela (2), Verenigde Staten (19)

Azië en Stille Oceaangebied (58)

Australië (2), Bangladesh (2), China (9), Filipijnen (3), Hongkong (21), India (3), Indonesië (3), Japan (1), Maleisië (2), Singapore (5), Taiwan (5), Thailand (2)

Eurazië (18)

Kazachstan (2), Oezbekistan (1), Rusland (14), Wit-Rusland (1)

Europa (882)

Albanië (4), Azerbeidzjan (1), Bosnië en Herzegovina (4), Bulgarije (23), Cyprus (4), Denemarken (4), Duitsland (65), Estland (7), Finland (6), Frankrijk (183), Georgië (3), Gibraltar (3), Griekenland (5), Guernsey (6), Hongarije (11), Ierland (6), IJsland (2), Israël (11), Italië (22), Jersey (2), Kosovo (5), Kroatië (1), Letland (7), Liechtenstein (8), Litouwen (9), Luxemburg (61), Malta (8), Moldavië (2), Monaco (6), Montenegro (1), Nederland (139), Noorwegen (2), Oekraïne (9), Oostenrijk (7), Polen (22), Portugal (20), Roemenië (16), San Marino (1), Servië (4), Slovaakse (6), Slovenië (6), Spanje (38), Tsjechië (8), Turkije (22), Verenigd Koninkrijk (57), Zweden (10), Zwitserland (35)

Midden-Oosten en Noord-Afrika (59)

Algerije (4), Egypte (3), Libanon (7), Marokko (6), Saoedi-Arabië (4), Tunesië (5), Verenigde Arabische Emiraten (30)

De internationale strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme heeft baat bij een sterke en effectieve gezamenlijke Europese aanpak. Een nauwe samenwerking tussen de EU-FIU's is bijgevolg van bijzonder belang. De meldpunten van de Europese Unie, waaronder de CFI, gebruiken het FIU.NET als een instrument voor de uitwisseling van operationele data.

Sedert 01/01/2016 is het FIU.Net ingebed in Europol zonder evenwel zijn gedecentraliseerd karakter te hebben verloren. Deze inbedding droeg ook de goedkeuring van de Europese Commissie omdat zo de synergiën tussen FIU's en de politie konden worden vergroot. CFI droeg haar steentje bij door sedert het begin deel uit te maken van de AG (Advisory Group) van de EU FIU's binnen Europol. Evenwel, eind 2019 legde de European Data Protection Supervisor (EDPS) een ban op Europol inzake haar rol in het FIU.Net en dit omwille van het verwerken van persoonlijke gegevens die buiten de bevoegdheid van Europol zouden vallen.

³⁴ Ibid.

Gezien het vitaal belang van FIU.Net voor de FIU's kregen we tot 19/12/2020 de tijd om nog onder de huidige voorwaarden verder te werken. Ten laatste op 20/12/2020 moet een andere entiteit dit (gedecentraliseerd) beheer hebben overgenomen. Als voorzitter van de AG zal de CFI een belangrijke rol spelen in dit overgangsproces. Een mogelijke piste is de overname door de Europese Commissie zelf waarbij deze opdracht zou kunnen worden ingepast in een nieuw Europees samenwerkings- en coördinatiemechanisme voor FIU's.

5. GERECHTELIJK GEVOLG

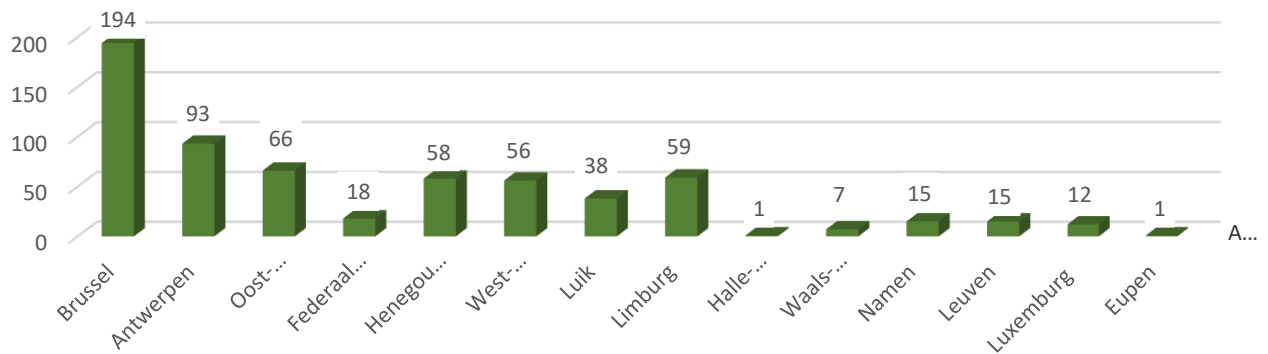
5.1. Vonnissen

De CFI wordt op de hoogte gesteld van het gevolg dat de parketten en het federaal parket aan de doorgemelde dossiers heeft gegeven. Wanneer een vonnis in een doorgemeld dossier wordt uitgesproken dan verstuurt het openbaar ministerie een kopie van dit vonnis naar de CFI. De onderstaande tabel en grafiek werden opgesteld op basis van de vonnissen die het openbaar ministerie aan de CFI heeft meegedeeld. De tabel en grafiek bevatten de vonnissen en arresten die in de afgelopen tien jaar in doorgemelde dossiers van de CFI maar ook voordien werden uitgesproken. De statistische benadering van de vonnissen over een periode van tien jaar maakt het mogelijk rekening te houden met de soms lange termijn tussen de doormelding van een dossier aan het parket, het onderzoek en de uitspraak van het vonnis, zeker wanneer rechtzoekenden tegen de beslissing van de rechtbank van eerste aanleg in beroep gaan.

Onderstaande tabel biedt een overzicht per arrondissement van de 633 vonnissen uitgesproken in de dossiers die de CFI de afgelopen tien jaar aan de gerechtelijke autoriteiten doormelde.

	2010-2019	%
Brussel	194	30,64
Antwerpen	93	14,69
Antwerpen	77	
Mechelen	10	
Turnhout	6	
Oost-Vlaanderen	66	10,42
Gent	43	
Dendermonde	17	
Oudenaarde	6	
Federaal parket	18	2,84
Henegouwen	58	9,16
Charleroi	27	
Bergen	17	
Doornik	14	
West-Vlaanderen	56	8,85
Brugge	32	
Kortrijk	19	
Veurne	-	
Ieper	5	
Luik	38	6,00
Luik	30	
Verviers	3	
Hoei	5	
Limburg	59	9,32
Hasselt	22	
Tongeren	37	
Halle-Vilvoorde	1	-
Nijvel	7	1,10
Namen	15	2,37
Namen	11	
Dinant	4	
Leuven	15	2,37
Luxemburg	12	1,90
Aarlen	-	
Neufchâteau	7	
Marche-en-Famenne	5	
Eupen	1	-
Totaal	633	100

Aantal vonnissen en arresten

Belangrijkste onderliggend misdrijf³⁵

	%	Aantal
Oplichting	19,43	123
Fiscale fraude	16,27	103
Drugshandel	12,48	79
Misdrijven i.v.m. staat faillissement	10,43	66
Illegale handel in goederen en koopwaren	8,85	56
Georganiseerde misdaad	6,64	42
Misbruik van vennootschapsgoederen	5,85	37
Mensenhandel	5,53	35
Misbruik van vertrouwen	3,79	24
Exploitatie van prostitutie	2,84	18
Handel in clandestiene werkrachten	1,74	11
Financiering van terrorisme	1,58	10
Diefstal of afpersing	1,26	8
Onwettig openbaar aantrekken van spaargelden	0,95	6
Gebruik of illegale handel in hormonen	0,79	5
Corruptie	0,79	5
Verlenen van bankdiensten, financiële diensten, verzekeringsdiensten of geldovermakingsdiensten, of valutahandel, zonder vergunning	0,32	2
Namaak van goederen	0,32	2
Beursmisdrijf	0,16	1
Totaal	100	633

³⁵ Zoals bij de doormelding van het dossier door de CFI bepaald.

5.2. Gerechtiglijk gevolg – boetes en verbeurdverklaringen

Onderstaande tabel³⁶ geeft de verdeling weer van de boetes en verbeurdverklaringen uitgesproken door rechtbanken en hoven per parket (bedragen in EUR) in de dossiers die de afgelopen 10 jaar (2010 tot 2019) werden doorgemeld en waarover de CFI werd ingelicht. Bij de analyse van deze cijfers dient echter rekening te worden gehouden met het feit dat voor een beduidend aantal dossiers de bewijsgaring langer dan tien jaar in beslag kan nemen en veroordelingen na deze periode kunnen plaatsvinden. Dit is meer bepaald het geval bij dossiers die verband houden met economische en financiële criminaliteit, die meer dan 50 % van de doorgemelde dossiers uitmaken. Ook zijn nog niet alle veroordelingen in kracht van gewijsde.

	Boetes 2010 tot 2019	Verbeurdverklaringen 2010 tot 2019	Totaal
Brussel	€ 8.259.707	€ 86.853.558	€ 95.113.265
Antwerpen	€ 42.614.371	€ 101.272.163	€ 143.886.534
Antwerpen	€ 42.385.846	€ 85.880.768	€ 128.266.614
Turnhout	€ 216.525	€ 15.385.545	€ 15.602.070
Mechelen	€ 12.000	€ 5.850	€ 17.850
Henegouwen	€ 655.052	€ 32.680.021	€ 33.335.073
Bergen	€ 191.052	€ 31.231.672	€ 31.422.724
Doornik	€ 110.000	€ 1.264.870	€ 1.374.870
Charleroi	€ 354.000	€ 183.479	€ 537.479
Oost-Vlaanderen	€ 349.800	€ 10.552.171	€ 10.901.971
Gent	€ 176.575	€ 7.609.954	€ 7.786.529
Dendermonde	€ 165.575	€ 2.942.217	€ 3.107.792
Oudenaarde	€ 7.650	€ 0	€ 7.650
West-Vlaanderen	€ 128.800	€ 10.935.958	€ 11.064.758
Brugge	€ 117.800	€ 10.396.964	€ 10.514.764
Veurne	€ 5.500	€ 529.419	€ 534.919
Ieper	€ 0	€ 9.575	€ 9.575
Kortrijk	€ 5.500	€ 0	€ 5.500
Limburg	€ 329.250	€ 1.274.946	€ 1.604.196
Hasselt	€ 8.250	€ 133.762	€ 142.012
Tongeren	€ 321.000	€ 1.141.184	€ 1.462.184
Luik	€ 365.888	€ 8.695.060	€ 9.060.948
Luik	€ 357.388	€ 8.695.060	€ 9.052.448
Hoei	€ 8.500	€ 0	€ 8.500
Verviers	€ 0	€ 0	€ 0
Namen	€ 25.275	€ 2.741.653	€ 2.766.928
Namen	€ 25.275	€ 2.741.653	€ 2.766.928
Dinant	€ 0	€ 0	€ 0

³⁶ Deze tabel werd opgesteld aan de hand van informatie en afschriften die op 31/01/2020 in het bezit van de CFI waren en die overeenkomstig artikel 82 § 3 aan de CFI werden meegedeeld.

Waals-Brabant	€ 60.982	€ 551.991	€ 612.973
Leuven	€ 30.285	€ 400.000	€ 430.285
Eupen	€ 0	€ 0	€ 0
Luxembourg	€ 0	€ 0	€ 0
Neufchâteau	€ 0	€ 0	€ 0
Arlon	€ 0	€ 0	€ 0
Marche-en-Famenne	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 52.819.410	€ 255.957.521	€ 308.776.931

CEL VOOR FINANCIËLE INFORMATIEVERWERKING

Gulden Vlieslaan 55, bus 1 – 1060 Brussel

Telefoon: 02/533.72.11 - Fax: 02/533.72.00

E-mail: info@ctif-cfi.be

Internet: www.ctif-cfi.be

Verantwoordelijke uitgever:

Philippe de KOSTER

Gulden Vlieslaan 55, bus 1 – 1060 Brussel

U kunt bijkomende informatie over dit document en uitleg bij de cijfers en statistieken schriftelijk aanvragen per e-mail (info@ctif-cfi.be).